

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושישים-ושש של הכנסת הארבע-עשרה

יום שלישי, ג' בטבת התשנ"ט (22 בדצמבר 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:04

תוכן העניינים

הודעת יושב-ראש הכנסת

הצעת חוק לעידוד השירים בשפה העברית (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1998
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

חילופי גברי בוועדות הכנסת

הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 13) (רכב מנועי), התשנ"ח–1998
(קריאה ראשונה)

הודעת יושב-ראש הכנסת

הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 13) (רכב מנועי), התשנ"ח–1998
(קריאה ראשונה)

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 119), התשנ"ט–1998
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 50), התשנ"ט–1998
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק למניעת נזקים מעישון מוצרי טבק, התשנ"ט–1998
(קריאה ראשונה)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 36) (בחירת מועמד בודד), התשנ"ט–1998
(קריאה ראשונה)

ההליכים בכנסת לקראת אישור שני השלבים הבאים בהסכם וואי

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

היום יום שלישי, ג' בטבת התשנ"ט, 22 בדצמבר 1998 – ישיבת הכנסת פתוחה.

ראש הממשלה מבקש להודיע, כי שר המשפטים שב ארצה ביום א' בטבת התשנ"ט, 20 בדצמבר 1998.

הדבר השני יותר יפה: שר האוצר, שכבר הספיק להתפטר, שב ארצה ביום כ"ח בכסליו התשנ"ט, 17 בדצמבר 1998, ואומרים שהוא שבר את היד.

הצעת חוק לעידוד השירים בשפה העברית (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעת חוק לעידוד השירים בשפה העברית (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1998, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

לא כתוב באיזו מנגינה.

היו"ר ד' תיכון:

המנגינה נמשכת.

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא למליאת הכנסת את חוק לעידוד השירים בשפה העברית (תיקוני חקיקה), התשנ"ט-1998.

בחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965, אחרי סעיף 44ג יבוא הסעיף הבא: "מחצית לפחות מהשירים המשודרים ברדיו במהלך כל חודש יהיו שירים בשפה העברית; בסעיף זה, 'שיר בשפה העברית' – שיר שמרבית מילותיו הן בשפה העברית".

חברי הכנסת, מדינת ישראל היא מדינה יהודית דמוקרטית, שהיעד המרכזי שלה הוא ריכוזו של העם היהודי במולדת ההיסטורית. כשאני באתי למדינה הזאת, בראשית מלחמת העצמאות, היו פה כ-700,000 יהודים. היום יש למעלה מ-6 מיליוני תושבים ואזרחים, בתוכם למעלה ממיליון לא-יהודים, מרביתם ערבים מוסלמים, מקצתם ערבים נוצרים וגם לא-יהודים אחרים.

המטרה של המדינה היא לשמור על הגוונים התרבותיים והאחרים של כל גוני העם, כל הגוונים של הרוב היהודי וכל הגוונים של המיעוטים. שנים רבות המגמה היתה שזה כור היתוך, שצריך לטשטש את הגוונים ואת הזהויות וליצור חברה חדשה ואחידה. לשמחתי הרבה, בשנים האחרונות חל שינוי, והשינוי הוא, שאנחנו פסיפס של גוונים של עליות שונות, של עדות שונות ושל מיעוטים שונים. אבל, יש תנאי אחד, והתנאי הוא תנאי יסוד, אחרת לא נוכל לקיים את מדינתנו העצמאית והריבונית – התנאי הוא שמירת השפה העברית.

יש לנו שתי שפות רשמיות. גם השפה הערבית היא שפה רשמית. רוצים להכניס לנו גם שפה שלישית, רוסית, ואנחנו בעד ללמד וללמוד רוסית. יש שתי שפות. אבל השפה של המדינה היא השפה העברית ואחר כך הערבית.

לכן, הצעת החוק הזאת, ביוזמתו של חבר הכנסת יונה יהב, שהוא איש תרבות וחינוך – – –

רפאל אלול (העבודה):

וגם של רפי אלול.

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

הצעת החוק היא של יונה יהב. אתה חבר כנסת פעיל בנושא הזה ואזכיר אותך. אבל הצעת החוק שאנחנו מאשרים עכשיו היא של חבר הכנסת יונה יהב. אני אומר לך את הדברים מבחינה טכנית.

אבל, הקדמת אותי בשנייה. אני רוצה להגיד שיש גם הצעה שלך, שטכנית לא הגיעה, אבל היא זהה ברוח ובנשמה להצעת החוק של יונה יהב. הוא היוזם. אתה יוזם מספר שתיים.

ועדת החינוך על כל גווניה, בראשותי, התייחסה במלוא הרצינות להצעה, והיא קידמה את החקיקה.

אני גם רוצה להודיע בהזדמנות הזאת, שיהיו עוד כמה וכמה חוקים בנושאי תרבות, ללא כל קשר עם הקדמת הבחירות, שאנחנו נביא בשבועיים או בשלושת השבועות הקרובים.

אני רוצה לציין, שעד לא מזמן רוב השירים שהושמעו – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אל תדאג, יהיה חוק שיהיו 10% שירים בערבית. אל תדאג.

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

אני מבקש להתייחס ברצינות להצעה הזאת. זה לא עניין של אחוזים. זה עניין שעד לא מזמן רוב השירים שהושמעו ברדיו היו בלועזית, גם לא בערבית, חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זהו. אנחנו רוצים לראות שינוי.

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

חלו שינויים. עובדה היא, שבפועל, בלחץ ציבורי, בלחץ של מאזינים ובלחצה של ועדת החינוך והתרבות על כל גוניה, הבאנו לידי כך שרשת ג' הפכה לרשת של שירים ישראליים בלבד. כשאני אומר ישראליים בלבד, זה כולל גם ערבית. אבל כולנו לא הסכמנו שיהיו רק שירים לועזיים.

חבר הכנסת מאיר שטרית, אני מדבר על נושא שהוא קרוב ללבך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני משכנע אותם.

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

אין צורך לשכנע אותם. הם אתנו. יש נושאים שיש אחדות לאומית לגביהם כל הזמן. בשביל זה אין צורך להרכיב ממשלת אחדות לאומית, אם כי אני בעד ממשלת אחדות לאומית. זה נושא שמאחד את כולנו. לכן אני גם מפרט את העניין.

אני רוצה לברך את רשת ג', שהגדילה לעשות והקדישה את כל כולה לזמר העברי.

היו"ר ד' תיכון:

האם הם ירדו עכשיו ל-50%?

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

הם לא ירדו ל-50%. אבל יש רשתות אחרות. אדוני היושב-ראש, אני לא יודע אם הממשלה הזאת תספיק להוציא לפועל את תוכניתה שיהיו עוד ועוד ערוצים בטלוויזיה ועוד ועוד ערוצים גם בתחום הרדיו. אנחנו רוצים, דווקא בשנת ה-50 למדינת ישראל, כפי שהצלחנו להביא לכך שהיום רשת ג' היא כולה של שירים ישראלים, להגיע לידי כך שיהיו שירים ישראלים ובשפה העברית לפחות בהיקף של 50%. זו הצעת החוק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

האם יש בהצעת החוק התייחסות לכך שחלק מהשירים יהיו גם בערבית?

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

לא.

נסים דהן (ש"ס):

לא, לא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשאול שאלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זיסמן, סיימת? יש שאלות.

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

השארתי זמן, ואם היושב-ראש מאפשר לשאול שאלות – כן.

היו"ר ד' תיכון:

יש כאן שאלות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך להדגיש שהחוק הוא למעשה בבואה של הצרכים הציבוריים.

היו"ר ד' תיכון:

אבל יש יותר מ-50%. אז מה? יורידו ל-50%?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מנחם בגין המנוח היה אומר: המובן מאליו טוב שייאמר.

יונה יהב (העבודה):

זה צריך להיות לפחות 50%.

היו"ר ד' תיכון:

לפחות? אז עכשיו הם התיישרו ל-50%.

נסים דהן (ש"ס):

אני רוצה לשאול שאלה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

זה חוק שמתאים לז'דנוב ברוסיה.

יונה יהב (העבודה):

מה אתה אומר?

היו"ר ד' תיכון:

מה שאתה שומע.

יונה יהב (העבודה):

כשהתחלנו אתו זה היה 20%.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני ממש מודה לך על כך שנתת לי אפשרות לשאול שאלה מחוץ לתקנון, במסגרת קריאה שנייה ושלישית.

אדוני המציע, יש דבר שאולי לא שמת לב אליו ואולי תתייחס לזה בדברי התשובה עכשיו. החוק מתייחס לשירים בשפה העברית. לא כתוב בחוק, וקראתי אותו, שגם הלחן של השיר צריך לבטא את השפה העברית. אתה מכיר את השיר המפורסם שאפילו זכה בפרס מאוד חשוב בעולם. הוא שיר בעברית, ואין בין המלים שאומרים שם לבין השפה העברית שום קשר. להיפך.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

מה הקשר בין זה לשפה? תסביר לנו.

נסים דהן (ש"ס):

זה בדיוק מה שאני אומר. אתה לוקח שיר שיש בו הברות בעברית.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, תן לו לדבר. עוד מותר להקשות ולשאול שאלות.

שבח וייס (העבודה):

אני לא אמרתי כלום. לא אמרתי כלום.

דוד טל (ש"ס):

וגם אם זה נציג ש"ס.

היו"ר ד' תיכון:

די.

נסים דהן (ש"ס):

האם חשבו על כך שייקחו הברות בעברית? זה הברות, זו לא השפה העברית, זו הברה עברית. אם רוצים לדאוג לכמה משוררים ולכמה כותבי שירים שיתפרנסו – אני בעד. אני בעד. קודם כול, שאלתי את אלה שמייצגים את אקו"ם: כמה אתם מקבלים על כל שיר ברדיו? אתם תשמעו סכום מצחיק, הם

מקבלים 60 אגורות. אז תתקן שם ותקבע שייתנו להם 5 שקלים, לפני שאתה רוצה לתקן אותם 50%. האם אתה רוצה שהם יתפרנסו? יש לי עצה יותר רצינית: במקום 60 אגורות שמשלמים לאקו"ם עבור השמעת שיר ברדיו, ש-30 אגורות מהן הולכות למס הכנסה, יש לתת להם 5 שקלים. על כל שיר שמשמיעים הם מקבלים היום 30 אגורות. אתה שומע? אתם מצחיקים. תתקנו ותביאו לכך שהם יקבלו 5 שקלים. אז לא צריך את ההשמעה של 50% ברדיו. הם יתפרנסו אז הרבה יותר בכבוד.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהן, קבעו שההיקף יהיה 50% ברדיו כדי שהציבור ישמע שירים בעברית.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דורון שמואלי, גם אני שואל שאלה. מה דעתך שנחוקק בכנסת חוק שגם ציבור השומעים יוכרח לשמוע רק 50% או עד 50% ממה שהם שומעים בעברית?

יונה יהב (העבודה):

האם תרשה לי לענות לך?

היו"ר ד' תיכון:

כן, כן, ארשה. אני רק רוצה להבין. שמעתי את הוויכוחים ברדיו על העניין הזה. תמהתי.

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

ראשית, חבר הכנסת יונה יהב וחבר הכנסת רפי אלול ידברו. חבר הכנסת יונה יהב ידבר כיוזם וחבר הכנסת אלול ידבר גם כמגיש הסתייגויות. אני מניח שהם יחזקו את הדברים וייתנו את התשובה.

אני רוצה להסתפק בזה שאקרא משהו עוד הפעם ואעיר הערה ליושב-ראש הכנסת, לגבי ההערה הראשונה שהוא השמיע היום.

אני חוזר על מה שאומר החוק: "מחצית לפחות מהשירים המשודרים ברדיו במהלך כל חודש יהיו שירים בשפה העברית", שהיא השפה של כולנו, לרבות ש"ס. עברית היא השפה שלנו, לא יידיש ולא לדינו, אלא השפה העברית היא השפה שלנו. "בסעיף זה 'שיר בשפה העברית' – שיר שמרבית מילותיו הן בשפה העברית".

בסעיף השני נאמר: "בקביעת האזורים ובמתן הזכויות כאמור בסעיף זה, תפעל המועצה במגמה לקיים תחנות אזורים לשידורי רדיו אזורים אשר מטרתן לקדם את היצירה הישראלית ואת השירים בשפה העברית".

אני רוצה להגיד ליושב-ראש הכנסת, שאני מלא כבוד לו ולמשרה הרמה שהוא מכהן בה. אבל לשמוע שזה כמו ז'דנוב? ז'דנוב היה האיש הידוע בז'דנוביזם. הוא האיש שהכניס צנזורה ומגמתיות קומוניסטית בולשביקית במשטר הסובייטי הארוך, שאני מקווה שהוא לא יחזור לעולם. אני פונה ליושב-ראש הכנסת, הכול מותר – –

קריאות:

— — —

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

— — אבל להגיד לנו, לאלה שיזמו את החוק ולאלה שתומכים בחוק, שאנחנו חסידי ז'דנוב – אני מוחה על כך. לא בכנסת ישראל, וגם אם מותר לו להעיר – לא בצורה כזאת ולא בהתבטאות כזאת.

נקווה שהכנסת תאשר את החוק.

דוד טל (ש"ס):

למה? בשביל מה הוא בא? – – –

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אל תגן עלי. אני עומד מאחורי דעתי. אם היה מגיש חוק כזה איש הליכוד – היו אומרים שהוא פאשיסט, שמעת?

אבל אני שואל, עד איזו רמה אנחנו צריכים לרדת במדינה דמוקרטית? אני בעד תמיכה ישירה במלחינים, אבל לא בדרכים שיחייבו, כי מחר ירצו גם שהסרט הישראלי יהיה 50% מכל תוכנית טלוויזיה. השאלה היא עד היכן הולכים. לא שאני נגד היצירה הישראלית.

חבר הכנסת אלול, יש לך הסתייגויות.

קריאה:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אתה תוכל, בוודאי, בוודאי.

מה היית אומר עלי, חבר הכנסת שבח וייס, אם אני הייתי מגיש הצעה כזאת? היית אומר שירדתי מדעתי.

שבח וייס (העבודה):

למה אתה מדבר בשמי? אני תומך בחוק — — —

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע, אבל אני שואל אותך.

שבח וייס (העבודה):

יש לי צורך בתשובה לנסיים דהן — — —

היו"ר ד' תיכון:

שמעת, חבר הכנסת יהב? תדבר אלי.

שבח וייס (העבודה):

יש לי תשובה לחבר הכנסת דהן, ברשותך — — —

היו"ר ד' תיכון:

אני רואה מי יושב שם: חבר הכנסת לשעבר עקיבא נוף.

יונה יהב (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

מה זה משנה?

שבח וייס (העבודה):

חשבתי שהוא יגיד שאסור שהשיר יהיה אינטרנשיונל.

היו"ר ד' תיכון:

כן, נגיע לזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — יושב-ראש של כולנו — — —
—

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי, אני רוצה להזכיר לך, שעד אחרית ימי אני אהיה גם חבר כנסת, ולא יסתמו לי את הפה — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל לא כשאתה יושב שם.

היו"ר ד' תיכון:

ודאי שלא – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה יושב-ראש של כולם פה.

היו"ר ד' תיכון:

אני יושב-ראש של כולם, אבל אני את דעתי אביע, וברמה, גם אם זה לא מוצא חן בעיני חבר הכנסת שיושב לימינך. בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

יש לו שם.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אני יודע.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת דהן, אולי אני אשכנע אותך?

נסים דהן (ש"ס):

אני משוכנע – – – קח את המשוררים, תן להם תקציב קיום מינימלי כל חודש על זה שהם יוצרים, אבל אל תעשו שטויות כאלה דרך הרדיו; 60 אגורות לשיר. תשמיע אותו 1,000 פעם – יקבלו 6 שקלים. ביג דיל. תן להם, תשלח להם שיק של 600 שקל כל חודש הביתה, ולא כזאת בושה – 60 אגורות הם מקבלים לשיר. 50% הולך למס הכנסה – – –

רפאל אלול (העבודה):

נעשה להם עמותה.

נסים דהן (ש"ס):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה יודע, חבר הכנסת דהן, בכלכלה קוראים לזה: הגנה, וכל מה שמוגן, בסופו של דבר מתנוון.

נסים דהן (ש"ס):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

עושים כאן חומות מכס. בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

אני יכול לדבר?

היו"ר ד' תיכון:

כן.

רפאל אלול (העבודה):

אני רוצה חוק להגנת הדובר. אפשר חוק להגנת הדובר?

היו"ר ד' תיכון:

כן.

קריאה:

יש חוק הגנת הצרכן.

רפאל אלול (העבודה):

אני רוצה חוק הגנת הדובר. אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מודה לחברי חבר הכנסת יונה יהב. נכון ששנינו פעילים מאוד עם אמ"י – ארגון אמני ישראל; נמצאים פה אמנים, שייקה לוי בראשם, פנו אלינו, ואכן בטעות כל אחד מאתנו – דהן, דראושה, ברשותך – כל אחד מאתנו, בטעות, הכין הצעת חוק נפרדת, טכנית כמו שאמר יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות. אכן לא הסתייע והחלטתי אני להוריד את ההצעה שלי ולהצטרף בהצבעה להצעה של יונה יהב, ואולי אני אגיד לכם, ברשותכם, דראושה, אולי אני אגיד לכם, שבזמנו – – – אי-אפשר לדבר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת זאבי. עכשיו אני יכול לדבר אתך יותר בחופשיות, אבל אל תפריע, בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

ברגע שפנינו והצענו את הצעת החוק הזאת, הלכה רשת ג' ב"קול ישראל" ופעלה, כאשר כל רשת ג' תהיה מוזיקה עברית – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה היה בגלל ההצעה שלכם?

רפאל אלול (העבודה):

לא. הכול יחד. יותר מזה: בתוכנית הרדיו "הכול דיבורים", שלי יחימוביץ' קבעה כעיקרון, שבתוכנית שלה בין הראיונות יש שירים עבריים, ואני לא חושב שאנחנו צריכים להתבייש במורשת שלנו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע למה היא עשתה את זה? כי אנשים הכי אוהבים לשמוע שירים עבריים.

רפאל אלול (העבודה):

נכון.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר גמור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – בלי חוק.

רפאל אלול (העבודה):

הבנתי שאתה בעד החוק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין בעיה.

רפאל אלול (העבודה):

מה קרה? בגלל הבחירות דעתך השתנתה?

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, זה לא קשור – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

רפאל אלול (העבודה):

אה, טוב.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רפי אלול, זה לא קשור בבחירות. כל אחד אומר את דעתו.

רפאל אלול (העבודה):

לא, הוא היה בוועדה בעד החוק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני בעד החוק, אבל אם הייתי מציע אותו היו מוקיעים את הליכוד שהוא עושה צנזורה; הוא מכריח אנשים לשמוע – – –

רפאל אלול (העבודה):

קודם כול, אני חושב שאין בזה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

רפאל אלול (העבודה):

אגב, במסגרת כל ההצטרפויות אתם יכולים להצטרף; בבקשה, זה לא מאוחר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו יכולים לתמוך בכם.

רפאל אלול (העבודה):

תתמכו ותצטרפו. אני אומר, רבותי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אצטרף כאשר יעלו את זה ל-80%.

היו"ר ד' תיכון:

ל-100%, ל-100%.

רחבעם זאבי (מולדת):

80%. 20% זה – – –

רפאל אלול (העבודה):

גנדי תמיד יותר רציני, מה לעשות? אנחנו התחלנו עם 50%, לאט לאט.

ברשותכם, אני רוצה להגיד, שזאת הזדמנות שלנו, וגם לחברי נסים דהן, שהוא לא פה, לצערי הרב –
אה, הוא פה בעצם – – –

היו"ר ד' תיכון:

הוא כאן.

רפאל אלול (העבודה):

— — — להגיד לו, לנסים, נסים דהן, אנחנו לא מתערבים ביצירה של האמן. זאת אומרת, אם אדם כותב שיר ויש בזה הברה בעברית או לא, הכוונה של המחוקק לא להיכנס ליצירה, לקבוע איזו יצירה תהיה, מה יהיה ביצירה. הכוונה שלנו היתה לסמל רעיון — —

היו"ר ד' תיכון:

זה עוד יגיע.

רפאל אלול (העבודה):

— — להגיד: רבותי, בישראל לעודד יצירה מקומית, לעודד מוזיקה עברית.

אני אומר לך, שבהליך הזה — דהן, תקשיב לי. דהן, זה בשבילך. נסים דהן, אני אומר לך, שבהליך הזה גרמנו לכך שתישמע יותר מוזיקה ישראלית, שתישמע יותר יצירה עברית, ואני אומר לך: גם עודדנו יוצרים מקומיים, ואני אומר שאין בזה בושה. אני מקבל כמוך את העניין שלא צריכים לשלם 6 אגורות או 60 אגורות לשיר. זאת בדיחה. אתה צודק. נתקן גם את זה. זאת לא בושה, אבל עם זאת — — —

היו"ר ד' תיכון:

אבל הרי זאת המטרה.

יצחק כהן (ש"ס):

— — — גם שירה עברית.

רפאל אלול (העבודה):

כן. אם יש לך בעיה במנגינה, מאיר שטרית יבוא לשיר את זה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קריאות:

רפאל אלול (העבודה):

אבל --

קריאות:

רפאל אלול (העבודה):

רבותי, אבל – דראושה, ברשותך. ברגע שאנחנו מעלים את הצעת החוק הזאת וסימנו את העניין הזה, זה נותן אפשרות ליותר אמנים צעירים ויוצרים צעירים לבוא היום להעלות מוזיקה, כי אם יש מבחר גדול מאוד ותחנות השידור משדרות מעט מאוד מוזיקה – אין להם צ'אנס להתקדם. זה שאתה

נותן רשת שלמה לעניין הזה ובשעות אחרות עושה חצי מזה גם ב"גלי צה"ל" וגם ברשתות אחרות – אתה נותן צ'אנס ליוצרים צעירים להיכנס פנימה לעניין הזה, ולשמוע מוזיקה מקומית.

היו"ר ד' תיכון:

אוי וואי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש לי שאלה – – –

היו"ר ד' תיכון:

יש לו מספיק זמן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אם רוצים לנהוג ברוחב לב, לראות שיש כאן גם 20% מהאוכלוסייה שהיא אוכלוסייה ערבית, יש גם יהודים דוברי ערבית – – –

היו"ר ד' תיכון:

ידעתי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – – אם הייתם עושים את זה שירים ישראליים בעברית ובערבית, זה לא היה יותר טוב?

רפאל אלול (העבודה):

אתה יודע מה? אני אגיד לך – – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה בעד, כן?

רחבעם זאבי (מולדת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קריאות:

רחבעם זאבי (מולדת):

יש לכם 21 מדינות ששם שרים רק בערבית. 21 מדינות – – –

קריאות:

רפאל אלול (העבודה):

דראושה, דראושה, אני אומר לך, שבהחלט יש מקום והצדקה לעניין הזה. זאת אומרת שצריך להגיש תיקון ביום מן הימים. יש מקום לזה, כי אם מדברים על שוויון – גם בעניין הזה צריך לדאוג שיהיה לכם חלק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שירים ישראלים בעברית ובערבית.

קריאה:

— — — אתה מוכן —

רפאל אלול (העבודה):

לא, אני לא, אבל מאיר שטרית יעשה את זה אחר כך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

רפאל אלול (העבודה):

אני רק מאחל לכם, זאת הצדעה לזמר העברי — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תשיר לו שיר — — —

היו"ר ד' תיכון:

א.ו.ק"י, רבותי.

רפאל אלול (העבודה):

אני מציע לכולנו לאשר את הצעת החוק. אני מודה לחברי האמנים על כך שהביאו את ההצעה, ליושב-ראש ועדת החינוך שעזר לנו לקדם את הצעת החוק, ובראש ובראשונה לחברי יונה יהב, שהיה עקשן שזה ייגמר יותר מהר. תודה ובהצלחה.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

האם אתה יכול גם להתעקש, שגם בתוך 50% מהשירים האלה לפחות 70% יהיו שירים מזרחיים?

היו"ר ד' תיכון:

כן, למה לא?

רפאל אלול (העבודה):

לטעמי אין עם זה בעיה, מי כמוך יודע.

היו"ר ד' תיכון:

למה 70%? 90%.

רפאל אלול (העבודה):

זה רעיון לא רע בכלל. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה.

חבר הכנסת יונה יהב, אל תדאג, אני אתן לך. הפאשיזם ייתן לסוציאליזם הנאור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על כך שאפשרת לי לומר כמה משפטים לפני ההצבעה. אני רוצה לומר, שאני וחברי בסיעת מד"ע-רע"ם נתמוך בהצעת החוק. אנחנו רואים באופק רחב ובלבבות רחבים את הנושא של עידוד השירים העבריים. אני מקווה שגם המחוקקים שהציעו את ההצעה הזאת וידידי יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות בכנסת יסתכלו ויראו, שיש 20% מהאוכלוסייה במדינת ישראל שהם ערבים. לכן יש לי הצעה לשנות את השם לעידוד השירים הישראליים בעברית ובערבית. הפרופורציה תהיה כך שהרוב יהיה בעברית, ואנחנו מקבלים את זה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

החדשות שלנו בערבית – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

80% הם יהודים ו-20% הם ערבים, אבל שתישמר הפרופורציה ויתחשבו גם בזה ש-20% מהאוכלוסייה במדינת ישראל היא אוכלוסייה ערבית. יש גם דוברי ערבית בין היהודים.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אחמד טיבי ישיר שם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני בעד שיהודים וערבים ישירו שירי אהבה, שירי שלום – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

שירי מולדת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – – שירי שלום ביחד. בסופו של דבר זה דו-קיום אמיתי בין יהודים לערבים במדינת ישראל.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

חבר הכנסת ריבלין, הרי אתה מבין בזמר, תמהתי האם השיר של דנה אינטרנשיונל שזכה ב"אירוויזיון" ייחשב לשיר ישראלי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קליאופטרה זה תרגום של המלה הלועזית קליאופטרה – – –

היו"ר ד' תיכון:

הבנתי. כן, חבר הכנסת זאבי.

קריאה:

זה תרגום של "אב-ניבי".

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

"אב-ניבי" זה שפת הבי"ת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת, לא הייתי מבקש רשות דיבור אלא רציתי שניגש ישירות להצבעה, עד ששמעתי את חבר הכנסת דראושה, וחברים עלולים לטעות ולחשוב שיש כאילו אור או תבונה בדבריו ויש ללכת בעקבות הצעותיו.

התוכניות ברדיו ובטלוויזיה שלנו מחולקות לתוכניות בעברית ותוכניות בערבית, ויש רק תוכנית אחת בשבת בבוקר בשעה 10:30 שהיא תוכנית משותפת בשפות עברית-ערבית. כל התוכניות האחרות מחולקות לפי שפות. איזה היגיון יש שבתוכנית עברית ישמעו שירים ערביים, וכתמורה או כתגמול נדרוש ששירים ערביים יהיו בפרופורציה הולמת לייצוגם באוכלוסייה בתוכניות הערביות? חס וחלילה וחס, תוכניות בערבית תהיינה רק בערבית, כי הן מיועדות לקהל הערבי, ואם הם רוצים לשמוע תוכניות עבריות הם מחליפים כפתור.

היו"ר ד' תיכון:

לא זו הבעיה.

רחבעם זאבי (מולדת):

תוכניות בעברית הן בשפה העברית והן מכוונות לקהל העברי.

היו"ר ד' תיכון:

לא זו הבעיה. השאלה היא אם חקיקה כזאת לא מולידה דרישה כזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

הדרישה הזאת אין לה בסיס, כי התוכניות בעברית מכוונות לקהל הדובר עברית והתוכניות בערבית מכוונות לקהל דובר ערבית. עכשיו אתם רוצים ביטוי בשפה הערבית? יש לכם ביטוי בתוכניות שהן רק שלכם. האם באיזו ארץ ערבית מתוך 21 המדינות הערביות יש תוכנית בשפה הערבית?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא דומה.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש אצלם תוכניות בעברית של חדשות שקשורות בתעמולה כדי לדכא את העם היושב בציון, כדי להסביר לנו שאנחנו כובשים ופולשים ומנוולים וכיוצא בזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

אני רוצה להזכיר, שאנחנו חיים במדינה שהיא מדינה יהודית, מדינת העם היהודי ששפתו היא השפה העברית – –

היו"ר ד' תיכון:

זה הכול נכון.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – ואין פה מקום לשום שרוב של דרישות של קיפוח, של צדק למיעוטים אחרים. אדרבה, אנחנו נותנים לכם תוכניות בערבית, ופעם בוועדת הכנסת אני דרשתי אפילו שיהיה ערוץ בערבית, רק בערבית, כדי שלא תצטרכו לפנות לשעות לא נוחות. אבל לא יכול להיות שבתוכניות העבריות המכוונות לעם ישראל, ששפתו היא השפה העברית, תשרבו לנו פתאום דרישות לאי-קיפוח, כלומר לתת ביטוי לשפה אחרת.

היו"ר ד' תיכון:

ידברו חבר הכנסת דורון שמואלי, חבר הכנסת סעד וחבר הכנסת שבח וייס. לאחר מכן יופיע חבר הכנסת יונה יהב.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מברך את חבר הכנסת יונה יהב על הצעת החוק. אני כמנכ"ל עמותת אירועי שנת ה-50 הקפדתי הקפד היטב בשנה הזאת, שכל היוצרים בתוכניות בכל האירועים יהיו נטו בעברית. אמריקניזציה שחודרת לחיים שלנו בקצב שאנחנו לא יכולים לשלוט עליו פוגעת קשה מאוד, לדעתי, במערכת החינוך שלנו, בעיקר של הדור הצעיר.

אני פונה ליוצרים שנמצאים כאן באולם, לעורכים ולמפיקים, שכשמדברים על 50%, אני מבקש שיישמר האיזון האמיתי, ושגם הזמר המזרחי הישראלי הים-תיכוני יבוא לידי ביטוי בפרפורציה הראויה לו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בזמן הוויכוח בקריאה הראשונה הבהרתי את העניין בקשר לשירים הערביים. אני רוצה לומר, שיש רדיו ישראל בערבית ויש שירים. זה לא סותר את הצעת החוק, שגם ליוצרים המקומיים שלנו ייתנו יותר זמן, כי רוב השירים הם ממצרים או מלבנון, נכון שהכול בשפה הערבית, אבל גם צריך לעודד את היוצרים המקומיים.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת גנדי, תרצה או לא תרצה, השירים המזרחיים הם מעורב ירושלמי. אתה תשמע גם ערבית וגם עברית ביחד. כל השירים המזרחיים הם מעורבבים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז תקשיבו לתוכניות הרגילות.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אנחנו לא מזימבבואה, חבר הכנסת גנדי, אנחנו אזרחי המדינה ויש לנו זכויות כאזרחי המדינה. אתה לא עושה לנו טובה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כאשר הגעתי ארצה, ב-1947, ב-1948 הייתי מבקר אצל הדוד שלי ברחוב נוזהא בחיפה. שם בחצר שמענו מרדיו אחד בוקעת אום-כולתום, מרדיו אחד פרקי חזנות כולל צלילי שירים ביידיש ומבית אחר שירים עבריים בתוכנית "כבקשתך". התערובת הזאת מאוד מצאה חן בעיני, מכיוון שכל אחד שם איזה דגש.

מבחינת החוק הזה, כל יוזמה, אם יש תחושת קיפוח אצל הציבור הערבי, ראוייה לעיון. אבל חוקקנו בכנסת, ביוזמה של דב שילנסקי, חברי הטוב, ושלי, כשדליה איציק היתה יושבת-ראש ועדת החינוך, חוק לעידוד היידיש והלדינו. אני פונה באמצעות קבוצות הלחץ הלשוניות שלנו פה, שגם שתי השפות הנפלאות האלה לא תישכחנה. זו בקשה לא פורמלית, אלא אני שם אותה פה על השולחן לצד העברית.

עמנואל זיסמן (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

— — —

שבח וייס (העבודה):

אני יודע. אני גם מודה לעמנואל זיסמן שקידם את העניין, הוא האיש הכי מתאים. חבר הכנסת זיסמן, אני אגיד לך למה אתה הכי מתאים: אתה זיסמן, שזה יידיש, ואתה גם לדינו, כי אתה בולגרי. זה מתאים למיזוג הזה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת וייס, עד כאן. אם עלית לתת קומפלימנטים — — —

שבח וייס (העבודה):

אתה זיסמן — יידיש, ואתה לדינו — כי אתה בולגרי. מתאים למיזוג.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מאיר שטרית.

יצחק כהן (ש"ס):

אתה זוכר את זה?

שבח וייס (העבודה):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, מאחר שלא השתתפתי בדיון, אני רק רוצה לומר בהמשך לדבריו של חבר הכנסת וייס, שאם יש משהו שבמדינה הזאת הוא אחד מנכסי צאן ברזל החשובים ביותר, המלכדים ביותר –

היו"ר ד' תיכון:

איש לא כופר בעובדה הזאת, השאלה היא אם צריך חוק כזה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

– – בין יהודים לבין ערבים לבין נוצרים לבין כולם – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הנוצרים הם ערבים.

היו"ר ד' תיכון:

כן, עזוב. רד מזה עכשיו. עכשיו אתה מתחיל? תגיד שגם דרוזים וצ'רקסים הם ערבים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא, זה כולל את הכול.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אבל זה לא שייך למה שנדון כאן עכשיו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

וגם דרוזים, כל תושבי ישראל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אם הוא אומר "יהודי ונוצרי" – בסדר, אבל הוא אומר "יהודי וערבי".

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, אתה צודק. כל תושבי מדינת ישראל על חלקיהם – זו השפה העברית, לאחר שהחיו אותה אחרי אלפי שנים. אחד המקומות היחידים שבהם אין מספיק ביטוי לשפה העברית הוא הרדיו.

למה חקיקה, אדוני היושב-ראש? היו ניסיונות אין-ספור בכנסת הזאת – אני בכנסת הזו, וגם אתה יחד אתי, באותו יום התחלנו, כמעט 20 שנה – לשכנע את רשות השידור לקבוע את זה בתקנה, להכריז בוועד המנהל. כל זה לא צלח.

היו"ר ד' תיכון:

למה? תמכנו בעידוד היצירה העברית בטלוויזיה, 10%.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אבל ברדיו זה לא צלח, ולכן אני חושב, שאם נעשה חקיקה, זה יבטיח שיצירה עברית תהיה מושמעת ויתרגלו לשמוע עברית. לא מקפחים אף אחד.

היו"ר ד' תיכון:

אתה מבין כלכלה, נכון? היית גזבר הסוכנות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

הרי הדבר דומה לחומת מכס, אתה מבין? מאחורי הגנה לא תתפתח תרבות מקומית. שיהיה ברור לך, יש ניסיון בעולם, למשל: בצרפת החליטו אותו דבר, ויצא שהתרבות האמריקנית כבשה את כל צרפת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

נכון, אדוני. אבל כל הסרטים בצרפת, למשל – – –

היו"ר ד' תיכון:

והשאנסון נעלם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כל הסרטים בטלוויזיה בצרפת מדובבים לצרפתית, גם בקולנוע. אתה יכול למצוא גם בתי-קולנוע שמקרינים באנגלית.

היו"ר ד' תיכון:

זה לא דומה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הכול מדובב לצרפתית, וזו השקעה ענקית, וודאי שברדיו שם אתה שומע קצת אנגלית, אבל הרוב צרפתית.

היו"ר ד' תיכון:

אנגלית, במוזיקה אנגלית – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש תחנות.

היו"ר ד' תיכון:

אני אומר לך, נו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אתה צודק. יש תחנות מוזיקה שמתמחות בזה. מדובר רק על "קול ישראל". אדוני, לכן אני חושב שצריך לתמוך בחוק הזה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שאקי, אתה רוצה לדבר? נתתי לחבר הכנסת מאיר שטרית לפנים – – –

בנימין אלון (מולדת):

אדוני, עד איזו שעה זה שירים לבקשתך?

היו"ר ד' תיכון:

יהיה קצת. חשבתי שגם אתה רוצה להשתתף, ביידיש.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מחכים להצבעה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

מייד. מה יש? למה אתה עצבני? החוק יעבור.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש פריימריס.

היו"ר ד' תיכון:

פריימריס? מה זה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך. אני רוצה לברך את חברנו יונה יהב על הרעיון, שהוא מאוד מאוד חיוני.

אני רוצה רק להוסיף משפט אחד. אחד ממרכיבי הזהות היהודית הוא הלשון העברית.

היו"ר ד' תיכון:

אין מחלוקת על כך, לא זה הנושא.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא, הנושא הוא שצריך להיות מינימום מסוים, מפני שהלעז משתולל. הלעז כבש את הרדיו, גם את "גלי צה"ל" וגם את "קול ישראל".

היו"ר ד' תיכון:

אז תחסום אותו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אז צריך באופן מלאכותי לעשות זאת. אין מנוס מלומר לעורכי התוכניות: אל תשכחו ששפת המדינה היא עברית. זוהי השפה הרשמית הראשונה. לכן, אם חוק זה יתקבל, זאת תהיה ברכה גדולה ללשון העברית וליהדותה של המדינה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת יונה יהב, בבקשה.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

פריימריס, מה זה פריימריס?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא אמרתי "פריימריס" אף פעם.

שבח וייס (העבודה):

מקדימות.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, קודם כול אנחנו נקדם בברכה את נציגי היוצרים שנמצאים באולם, ביציע האורחים, את יעקב נווה, שהוא חבר הוועד המנהל של אמ"י, ארגון אמני ישראל, את יוריק בן-דוד, שהוא יושב-ראש הנהלת אקו"ם, את הזמר גבי ברלין, את הזמר מוטי דיכנה, את הקומפוזיטור קובי אשרת ואת מיודענו עקיבא נוף.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

למה אתה אומר קומפוזיטור ולא מלחין? יש מלה בעברית, תתבייש.

יונה יהב (העבודה):

כמה שאת צודקת.

היו"ר ד' תיכון:

איך את אומרת? יהודי, דבר עברית.

יונה יהב (העבודה):

את צודקת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ניצחת.

יונה יהב (העבודה):

אני יודע שלמרות הקונסנסוס מקיר לקיר לגבי החוק הזה – – –

דוד טל (ש"ס):

למה אתה אומר קונסנסוס?

יונה יהב (העבודה):

ההסכמה מקיר לקיר לגבי – – –

היו"ר ד' תיכון:

ראה איזה טעויות אתה עושה.

יונה יהב (העבודה):

כן, נכון. – – – ההסכמה מקיר לקיר לגבי הרעיון שבבסיס החוק הזה, היו גם כאלה, כמו כבוד היושב-ראש, ומאמר ראשי בעיתון "הארץ", שאמרו שזאת טהרנות תרבותית, מעין טוטליטריות תרבותית לדרוש מעין חומות הגנה, וצודק היושב-ראש כשהוא שואל את הדימויים מעולם הכלכלה; חומות הגנה ליצירה התרבותית הישראלית מפני היצף עצום של תרבות זרה גורמת לדריסת התרבות הישראלית השברירית שמתהווה ושנמצאת בתהליך של התהוות ועדיין לא התגבשה, כמו שהרבה נושאים במדינה שלנו טרם התגבשו.

זה נכון לעשות את זה, זה מחויב המציאות. כשלפני שנה, ביוזמת אמ"י, הנחנו את החוק הזה על שולחן הכנסת, היה מצב הזמר העברי בשידורים בכי רע, העורכים המוזיקליים העדיפו את תרבות המערב על תרבות המקור, ואנחנו נמצאים היום במצב חמור מאוד, שהיוצר הישראלי לא יכול לחיות מיצירתו.

אם זה צעד ראשון בריצה ארוכת טווח לגיבושה ולייצובה של התרבות בישראל, לייצוב מעמדו של היוצר בישראל, עשינו צעד גדול מאוד, ואני מציע וממליץ לבית כולו להתאחד סביב החוק בהצבעה בקריאה השנייה והשלישית, כי הוא מחויב המציאות, ובכך ולהנציח את הקשר בין הבית הזה לארגוני האמנים. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אולי נעזור להם יותר בתגמולים?

היו"ר ד' תיכון:

כל הסיפור כאן זו בעיה כלכלית.

חבר הכנסת רפי אלול, אתה מוריד את ההסתייגויות?

רפאל אלול (העבודה):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שנייה. אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה. לשם החוק ולסעיפים 1 ו-2 אין הסתייגויות. מי בעד אישור הסעיפים הללו בקריאה שנייה? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד סעיפים 2-1 – 23

נגד – אין

נמנעים – 1

סעיפים 2-1 נתקבלו.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 23, אין מתנגדים ונמנע אחד. החוק אושר בקריאה שנייה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מי זה הנמנע?

היו"ר ד' תיכון:

אני.

אני עובר להצבעה על חוק לעידוד השירים בשפה העברית (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1998, בקריאה שלישית. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד החוק – 23

נגד – 1

נמנעים – אין

חוק לעידוד השירים בשפה העברית (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1998, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 23, מתנגד אחד, אין נמנעים.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

לצרף את שמו של חבר הכנסת דוד מגן בעד. רבותי, תודה רבה.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מתקדמים. הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מעניין אם כבר הונחו הצעות חוק.

היו"ר ד' תיכון:

יש, יש.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

יש, כל יום.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה את הוועדות הבאות לדיון בהצעות חוק ובהצעות לסדר-היום כדלקמן:

1. ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון: א. בנושא "עדויות אבישי רביב לאחר רצח רבין", הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת זאב בויס; ב. הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – הרשעה פה-אחד) התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת רובינשטיין וקבוצת חברי הכנסת.

2. ועדת החוץ והביטחון תדון: א. בנושא "כוונת הרשות הפלסטינית לחוקק הצעת חוק קרקעות שמשמעותה גזר-דין מוות לישראלים", של חבר הכנסת בנימין אלון; ב. בנושא "החלטת בג"ץ בעניין גיוס בחורי ישיבות", של חברי הכנסת ראובן ריבלין, חיים אורון ונסים דהן; ג. בנושא "ביקורו של הנשיא קלינטון באזור", של חברי הכנסת תאופיק חטיב, ניסן סלומינסקי, רן כהן, נעמי בלומנטל, עמנואל זיסמן, רפאל פנחסי ושמואל הלפרט; ד. בהצעת חוק זכויות חיילים עולים, התשנ"ח–1998, של חבר הכנסת רומן ברונפמן.

3. ועדת הכספים תדון: א. בהצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (תשלום ארנונה לבתי-מלון לפי תפוסה), התשנ"ח–1998, של חבר הכנסת עזמי בשארה וקבוצת חברי הכנסת; ב. בהצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – מתן זכויות להורה יחיד ולילדיו), התשנ"ח–1998, של חברת הכנסת נעמי חזן וקבוצת חברי כנסת.

4. ועדת העבודה והרווחה תדון בהצעת חוק תשלום תוספת יוקר לעובדים שכירים, התשנ"ח–1998, של חבר הכנסת מקסים לוי – פ/1997.

5. ועדת הכלכלה תדון בהצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (עונש מזערי), התשנ"ט–1998, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל – פ/2493.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

הודעה נוספת, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

חילופי אישים בוועדת החוקה, חוק ומשפט: מטעם סיעת הליכוד, במקום חבר הכנסת זאב בוים יבוא חבר הכנסת בנימין אלון. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

אז זה שוב חזרה לחזרה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

חזרה לחזרה. יש חוק ההסדרים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

באיזו ועדה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שטרית, מה זה צריך להיות? מה אתה כבר רוצה להעביר כאן?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בני, שוב הביתה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

זה נכון, אבל הוא קידם את פיזור הכנסת. הוא קיבל את זה כפרס על פיזור הכנסת, על קולו המכריע.

שבח וייס (העבודה):

איך אומרים רוטציה בעברית?

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

רוטציה.

הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 13) (רכב מנועי), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

כן רבותי, הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 13) (רכב מנועי), התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה, של חבר הכנסת מיכאל נודלמן וקבוצת חברי הכנסת. יציג את ההצעה חבר הכנסת מיכאל נודלמן, בבקשה.

חבר הכנסת ריבלין, מה יקרה עם כל השירים של גבי ברלין? הם בעברית או ברוסית?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שהלחן ברוסית.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק ביטוח לאומי (תיקון – רכב מנועי) המונחת בפניכם היום, באה לתקן עיוות רציני בתשלום גמלאות, קצבאות הביטוח הלאומי.

במצב כפי שהוא היום, זכאי הביטוח הלאומי שיש להם רכב, פסולים מלקבל הבטחת הכנסה מכיוון שרכב בלשון הביטוח הלאומי נחשב משום-מה למותרות. לכן, אדם הזכאי להבטחת הכנסה, נאלץ

לבחור בין קבלת דמי מחיה לבין רכבו. אם חד-הורית נאלצת לבחור בין תנאי מגורים לבין הסעת ילדיה לגן-ילדים או בית-ספר. מובטל נאלץ לוותר על מגוון שלם של הצעות עבודה שמצריכות רכב. במלים אחרות, המצב הקיים מנציח תלות, עוני ואבטלה.

הלכתי לקראת הביטוח הלאומי והסכמתי שהרכב יהיה מעל גיל חמש ונפח המנוע לא יעלה על 1.3.

רבותי, היום רכב הוא כלי בסיסי לכל דבר. אדם בלי רכב הוא אדם מוגבל מבחינות רבות. המצב הקיים הוא אבסורדי גם מבחינת האדם היחיד וגם מבחינת המשק, מאחר שהוא מחליש עוד יותר את החלשים ומקטין את הסיכויים שלהם למצוא פרנסה ולעזור למשפחה. עלינו לתקן מצב זה, ולכן אני קורא לכם להצביע בעד הצעת החוק.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו פותחים בדיון. חבר הכנסת שבח וייס, ואחריו – חבר הכנסת גדעון עזרא.

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

לפני שאתה מתחיל, חבר הכנסת וייס, חבר הכנסת אלי גולדשמידט מוסר הודעה ליושב-ראש הכנסת, וזה לשונה:

ברצוני למשוך את הצעת חוק אזור סחר חופשי באילת (פטורים והנחות ממסים) (תיקון – תחולה על תושבי שטח גובל), התשנ"ח-1998, פ/2156. זאת אומרת, הוא מושך את הצעת החוק שלו שהונחה על שולחן הכנסת.

הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 13) (רכב מנועי), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, חבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

חברי היושב-ראש, חברי הכנסת, אני תומך בהצעת החוק של חבר הכנסת נודלמן ועמיתיו. זו פשוט הצעה מתבקשת. לא אחת אני מביע מעל הדוכן הזה פליאה איך חוקים כאלה לא הגיעו לכאן מוקדם יותר.

רכב משומש, שמחירו בשוק זעום, ובדרך כלל מפאת גילו ומצבו, כפי שמתואר בחוק, מדובר באנשי עמל שמחזיקים ברכב כזה, חלקם הגדול נזקקים לו לצורכי עבודה. שהוא ישמש קריטריון למעמד, זה פשוט מוזר. זה שייך לתקופה שבה בעלות על רכב היתה סימן לסטטוס כלכלי. אני זוכר שאז, המתכננים אפילו לא תכננו בערים מסוימות מקומות חנייה, כי זה נחשב לוקסוס, זה היה רק לבורגנים. היו לי ויכוחים כאלה בעיריית חיפה, כשהייתי חבר מועצת עיריית חיפה.

לכן, זה חוק מתקבל על הדעת, נחוץ, הוא ישרת את כל אזרחי ישראל, אף שעל פניו זו כאילו יוזמה של אחינו יוצאי חבר המדינות, אבל זה משרת את כל הקהל, כי הבעיה הזאת קיימת בכל הרבדים בציבור הישראלי. החוק ראוי.

צריך גם לגרום לכך שאנחנו עוד בזמן הדחוק שנשאר לנו, ואולי לא נשאר לנו זמן דחוק, ייתכן שאנחנו נשב עוד חודש-חודשיים, אני מקווה שנמצא את הזמן שנשאר לנו עד הבחירות לעבודה פרלמנטרית ולהשלמת החקיקות הנחוצות.

זו חקיקה נקודתית, נחוצה וצודקת, ואני אתמוך בה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת גדעון עזרא, בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני תמה, אולי זה אף פעם לא עלה, אבל היה לנו הרבה יותר קל להתייחס לחוק כשאנחנו שומעים את עמדת המציע, כמו חבר הכנסת נודלמן, ומייד לאחר מכן את עמדת הממשלה, ואחר כך היינו מתייחסים לשתי ההצעות.

שבח וייס (העבודה):

— — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לא, זה לא נעשה ככה, גם אם היו פה כל השרים — — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

שמענו את עמדת הממשלה בקריאה הטרומית.

היו"ר ד' תיכון:

אבל הוא מביע את דעתו.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר שבכל שלב ושלב. לא כל החברים שנוכחים כאן היו בקריאה הטרומית, גם הזמן עושה את שלו. אני אומר, שלדעתי זה טוב לדיון אם בצמוד להצעה של חבר הכנסת שומעים את עמדת הממשלה, ואז כל הדיון יהיה יותר ענייני. כך אני חושב. בסופו של דבר אתה שומע ומשתכנע, ודבריו של חבר הכנסת נודלמן הם בהחלט משכנעים. הרגע אתה שומע את עמדת הממשלה, והיא בהחלט משכנעת, ואתה התייחסת רק להצעה של חבר הכנסת נודלמן ולא להצעה של הממשלה.

אדוני היושב-ראש, השאלה היא אם אפשר, אני לא יודע אם זה נדון או לא נדון – – –

נסים דהן (ש"ס):

כך זה בפועל.

היו"ר ד' תיכון:

יעשו את זה כבר בכנסות הבאות, אם יעשו.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר זאת כרעיון, אולי צריך לפתח אותו.

היו"ר ד' תיכון:

מעירים לי כאן, וראית אתמול שהשתמשנו בסעיף הזה: הממשלה יכולה לדבר בכל עת. בכל זמן שהיא רוצה, זכותה לדבר, היא יכולה להיכנס ולצאת, וכל שרי הממשלה יכולים לדבר. אפילו סגן השר שנוגע לעניין, יכול לדבר בכל עת. כאשר חבר הכנסת שבח וייס היה יושב-ראש הכנסת, הוא קבע שכל סגני השרים יכולים להתערב בכל עת.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

על מנת לעשות את הדברים האלה, אני מבין שצריך להגיש הצעה.

היו"ר ד' תיכון:

תגיש הצעה לתיקון התקנון. תביא את השרים לכאן.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

הדבר השני: אני רוצה לומר, שחשוב מאוד שכלפי העם נמשיך לתפקד עד יום הבחירות, שנמשיך לתפקד כהלכה ונוליך חוקים כאלה ואחרים.

היו"ר ד' תיכון:

אל תתפלא לשמוע, אבל הכנסת תיסגר מהר מאוד, מפני שלא יהיו כאן חברי כנסת. אני לא נוטה לקבל חוקים שנדונים בוועדה בשיטת ה"חאפ-לאפ", בלי חברי כנסת, רק כדי שהסטטיסטיקה תשתפר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כמה זמן לפני הבחירות מתפזרת הכנסת?

היו"ר ד' תיכון:

בשלושת החודשים האחרונים כולם שקועים בפריימריס, אבל זה תלוי בתאריך הבחירות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה התאריך?

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע כלום, קודם נראה מה יהיה לוח הזמנים. אם הבחירות תהיינה ביוני, נצא לפגרה באמצע מרס.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

הדבר השלישי שחסר לי לגבי הצעת החוק המסוימת הוא, שאיני יודע באיזה גודל אוכלוסייה מדובר. אני לא יודע על איזו כמות כסף מדובר. כל הדברים הללו צריכים להיות לנגד עינינו.

נסים דהן (ש"ס):

הפרטים האלה יהיו בוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, הוא צודק, על-פי התקנון צריך המציע לציין את מקור המימון מייד בהתחלה, לא בקריאה שנייה ושלישית.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

למי שרוצה להיטיב עם העם, החוק הזה בהחלט מיטיב עם השכבות החלשות. אני רק לא יודע במה מדובר, חסרה התייחסות הממשלה. בסך הכול אני מחייב את הצעת החוק הזאת, אבל אני מוכרח לקבל את עמדת הממשלה, לפני שנקבע סופית בקריאה השנייה והשלישית.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני לא יודע מה עמדת הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני, מה זה אתה מדבר משם?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

גם אם עמדת הממשלה היא נגד, אני חושב שאנחנו כחברי כנסת חשוב שנדע אותה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת נסים דהן, ואחריו – חבר הכנסת סאלח טריף. אחריו – חבר הכנסת סאלח סלים.

כמה זה עולה, חבר הכנסת נודלמן?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

300 מיליון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מיליארד. למה 300 מיליון?

נסים דהן (ש"ס):

הגזמת. אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אולי ברשותכם, מכיוון שיש לי נגישות לנושא והתמצאות בו, מתוקף תפקידי במקום אחר, עוד לפני שהייתי חבר כנסת, תרשו לי לסבר את אוזנכם.

אבל לפני כן, חבר הכנסת זיסמן, תרשה לי להשמיע הערה חברית: כאשר עמדת כאן מעל הדוכן, לא מצאה חן בעיניך הערת היושב-ראש. אני פשוט רוצה לומר לך, שהדרך לגיהנום רצופה כוונות טובות, וזה מה שהיושב-ראש התכוון לומר. הרבה פעמים כוונות טובות מוליכות ישר לגיהנום, וזו הדוגמה שהוא נתן. הוא לא אמר שהדרך נכונה, אבל גם לאותו קומוניסט היו כוונות מצוינות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איזה?

נסים דהן (ש"ס):

— — — כדי לחזק את השלטון הקומוניסטי ואת התזה הקומוניסטית בעולם, אבל אנחנו יודעים מה יצא מהכוונות שלו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתם הולכים לפתוח סניפי ש"ס גם ברוסיה?

נסים דהן (ש"ס):

גם הוא רצה שהעשירים יהיו קומוניסטים. מה קרה לך, אתה כבר לא קומוניסט?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אם היתה לו כוונה טובה, הוא לא היה מצביע נגד החוק.

היו"ר ד' תיכון:

הצביע נגד החוק, ועוד איך הצביע נגד החוק.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת סאלח סלים, הקומוניסטים נגמרו מזמן, נשארו רק בקובה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גם בסין.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

גם כאן, בכנסת ישראל.

דוד טל (ש"ס):

רק שניים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

שלושה.

דוד טל (ש"ס):

השלישי על הנייר. השלישי התגייר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מי התגייר?

נסים דהן (ש"ס):

מאו טסה טונג.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה לא שייך לקומוניזם.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אפשר שהוא יתקדם?

נסים דהן (ש"ס):

רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, החוק המונח לפנינו בא לשלול קיבעון מחשבתי רב-שנים בחברה הישראלית. פעם חשבו שרכב מסמל מעמד מסוים, רכב זה מותרות, ומי שמרשה לעצמו מותרות, ודאי שלא יכול ליהנות מקצבת הבטחת הכנסה. יצאו מתוך הנחה, שמי שיש לו רכב, הוא

בוודאי עשיר גדול. פעם חשבו שגם מי שיש לו פריז'ידר בבית הוא עשיר גדול. מי שהיה לו פריז'ידר לא קיבל קצבת סעד. פעם לא קראו לזה הבטחת הכנסה, אלא סעד – את זוכרת, הגברת יעל דיין? לא נתנו קצבת סעד למי שהיה לו פריז'ידר. למה? לרוב האוכלוסייה היה מקרר שלתוכו הכניסו רבע בלוק קרח, חצי בלוק קרח. מי זוכר את התקופה הזאת? חבר הכנסת זיסמן, אתה זוכר? מי שקנה בלוק קרח, היה עשיר.

סאלח טריף (העבודה):

זיסמן ירושלמי, הוא לא היה צריך פריז'ידר.

נסים דהן (ש"ס):

לאט לאט השתחררו מקיבעון מחשבתי כזה, ולמדו שפריז'ידר הוא לא מותרות, זהו צורך חיוני בחברה הישראלית. כמובן, זה תלוי ברוב החברה. כאשר רוב החברה מתקדמת, ממילא גם הצרכים שנקראים מותרות יוצאים מהרשימה.

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, אני מבקש, רק נכנסתי לתפקידי, סייעו לי בכניסה יותר חלקה ופחות רועשת. שוכראן ג'ידן, נאיב ראיס אל כנסת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מבקש, כבוד הרב דהן, לסיים בדקה הקרובה.

נסים דהן (ש"ס):

עוד לא התחלתי, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

שמעתי אותך כבר דקתיים.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני, אני רוצה לציין בגאווה ובסיפוק את השימוש הטוב שלך בשפה הרשמית השנייה – בערבית.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך על ההערה. ככל שאני יכול.

נסים דהן (ש"ס):

תגיד את זה בערבית. שוכראן.

סאלח טריף (העבודה):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

"איווה".

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

יש הצעה לפתוח סניף של ש"ס — — — הם יקבלו שם את ראשות הממשלה.

היו"ר י' לנקרי:

הכול ייתכן.

נסים דהן (ש"ס):

אני יכול לדבר?

היו"ר י' לנקרי:

בבקשה, חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

עד עכשיו זה לא היה על חשבוני. זה היה על חשבונך, חבר הכנסת אחמד סלים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

סאלח סלים.

נסים דהן (ש"ס):

סאלח, בסדר. סאלח שבתי.

לכן אני אומר, שרכב היום איננו מותרות. אבל – וכאן יש אבל גדול: בהחלט לא ייתכן, שמי שמצליח להחזיק רכב עם נפח מנוע גדול, שרכישתו עולה הון תועפות, ייקרא נזקק. אם הוא מרשה לעצמו להוציא 100,000 שקל על רכישת רכב, ואחר כך 3,000 שקל בחודש על אחזקה שוטפת, והוא מבקש קצבת סעד והוא לא נכה שהרכב הוא רגליים בשבילו – הוא בוודאי לא יכול להיות נזקק.

בחוק כתוב חמש שנים, אני אומר למציע שלדעתי צריך לקבוע עשר שנים. נשאיר את זה לוועדה. רכב בן חמש שנים הוא בכל זאת רכב שההוצאה עליו די גדולה היום במדינת ישראל. לדעתי, עשר שנים. אני כחבר כנסת נוסע ברכב בן עשר שנים, והוא נוסע היטב. את נפח המנוע אפשר להשאיר על 1,300. רכב איננו מותרות היום, ובמיוחד לא לתושבי השכונות, במושבים ובעיירות פיתוח, שמרכזי הקניות ומרכזי השירות לאזרח רחוקים מהם. הם לא נגישים בכל שכונה, וצריך לפעמים לנסוע אליהם.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת דהן.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — הוא עוד לא הגיע

נסים דהן (ש"ס):

אני מבקש להפסיק את הליצנות הזאת שם.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סאלח סלים, חבר הכנסת דהן לא בדיוק מעריך את האופוריה שלך. אז תן לו לסיים את הנאום.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, מקובלת עלי ההודעה של המציעים, שהצעת החוק לא תובא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לפני שעמדת הממשלה תתואם עם המציעים, או יותר נכון, המציעים יתאמו את הצעת החוק עם הממשלה. לדעתי, התיקונים שאני מדבר עליהם יותר סבירים. זה נותן את ההרגשה בציבור, שאפשר להיות בעל רכב, ומצד אחר, לא להיקרא אדם עשיר או בעל מותרות. זה לא ייקרא רכוש מיותר, אבל מצד אחר, גם לא צריך לנקר את העיניים לציבור. אתה מבין, שמי שנוסע ב"פונטיאק" 1990 או 1989, לא יכול להיות עני.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

25 דקות אתה כבר מדבר. מה קרה לך?

נסים דהן (ש"ס):

אתה נהיית יושב-ראש? היית פעם. עכשיו אתה חבר הכנסת מהשורה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סאלח סלים, הוא התבקש לסיים. משפט לסיום, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

לכן אנחנו נתמוך בחוק, במגבלות שהמציעים קיבלו על עצמם. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת דהן. הנואם הבא הוא חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – חבר הכנסת סאלח סלים. אנחנו ממשיכים בסדר של סאלח.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

סאלחים.

היו"ר י' לנקרי:

סאלחים.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני ממשיך מודה לך ופונה אליך לגלות אורך רוח וסבלנות לדבריהם האחרונים של חברי הכנסת. אולי זה חלק מהפרידה מהמליאה. יש כאלה שיגידו להתראות, ויש כאלה שיגידו בכלל שלום, ולכן חשוב ששולחן הנשיאות יגלה סבלנות לדבריהם המלומדים של חברי הכנסת.

היו"ר י' לנקרי:

יגלה הבנה. אנחנו מוכנים.

סאלח טריף (העבודה):

חברי הכנסת, אני פשוט מתפלא. חברת הכנסת יעל דיין, אולי הדיון של אתמול השאיר ממילא את חותמו הקשה על הממשלה וחבריה, ולכן הם אינם כאן. הם ברחו ובורחים מהספינה הטובעת של הממשלה הנוכחית.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

איפה האופוזיציה?

סאלח טריף (העבודה):

וגם בחוק חשוב כזה – חבר הכנסת שמואלי, חשוב שתשמע – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה מדבר על הממשלה? יש פה יותר חברי קואליציה מאשר חברי אופוזיציה.

סאלח טריף (העבודה):

אני מולך, אבל אני רוצה להגיד לך: אתה צודק כשאתה שואל איפה האופוזיציה, משום שהאופוזיציה צריכה להיות ואמורה להיות – והיא אכן כזאת – יותר אחראית מהממשלה, אבל לפי סדרי שלטון ומשפט שאתה בקיא בהם, מי שצריך לתת דין-וחשבון – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

מה שעשיתם אתמול, כשלא הסכמתם להצעת ראש הממשלה, זו אחריות לאומית? זה חוסר אחריות.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שמואלי עוד יש לו כוח אחרי אתמול.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אז אל תגיד שנהגתם באחריות. הושיטו לכם יד, ולא הייתם אחראיים.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת שמואלי.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבין ללב של חבר הכנסת שמואלי, שאך עתה נכנס לכנסת. מה לעשות, הייתי רוצה שתבלה אתי עוד ימים רבים כאן בקדנציה הזאת, אולי גם – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אני יכול להרגיע אותך שאני אהיה פה עוד הפעם.

סאלח טריף (העבודה):

אני מאחל לך. חבר הכנסת שמואלי, אני מאחל לך מכל הלב.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

גם אני מאחל לך.

סאלח טריף (העבודה):

תודה. אבל אני אומר לך: חשבתי שאולי היית יכול לבלות בכנסת הזאת ימים טובים אתי, אפילו – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

פה לא מבליים. פה עובדים.

סאלח טריף (העבודה):

לא, תקשיב לי עד הסוף: אפילו בממשלת אחדות, אם היתה קריאה כנה של ראש הממשלה ואם היתה יוצאת בזמן, ולא כפי שיצאה, עקב ההתרברבות הגדולה שלו, שהביאה למה שהביאה – קיצור ימיה של הממשלה וגם קיצור ימיה של הכנסת.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע שאלה תירוצים.

סאלח טריף (העבודה):

ואפילו חברי חבר הכנסת זיסמן מהנהן. אין מה לעשות, הגענו עד לכאן, אבל – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת שמואלי, אני מאוד מעריך את הדינמיות בדיאלוג בינך לבין חבר הכנסת טריף, אבל אני מבקש, יש פה שלוש דקות לנאום, ואתה בדקה האחרונה, חבר הכנסת טריף.

סאלח טריף (העבודה):

אני מודה לך, אדוני. היות שהפריעו לי כאן, חשוב מאוד שתיתן לי את הדקות הנותרות כדי להתרכז בהצעת החוק החשובה של חבר הכנסת נודלמן.

היו"ר י' לנקרי:

אז אנא ממך.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, תימנע מלהצחיק אותי היום. יש הרבה דברים מצחיקים, אבל צריך גם להתאפק, כי אני אומר לך: הצעת החוק חשובה. חבל לי שהממשלה איננה כאן, כי בוודאי היתה מתנגדת, כיוון

שאינן טיעון שימנע את קבלת החוק מלבד דבר אחד: סתם לחסוך כסף; עוד משהו כדי לחסוך כסף, אף שהצעת החוק נבונה, נכונה וצודקת, משום שאני נתקלתי למשל במקרה, שמשפחה של חקלאי שנפטר, משפחה ברוכת ילדים, שהנפטר השאיר לה איזה טרקטור ישן ומיושן, בן כ-30 שנה – – –

קריאה:

— — —

סאלח טריף (העבודה):

הטרקטור היווה עילה לכך שלא ישלמו הבטחת הכנסה לאותה משפחה ענייה, מתחת לקו העוני. זה היה ביישובי, כשהייתי עוד ראש רשות.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אפילו טוסטוס נחשב לרכב לעניין זה.

סאלח טריף (העבודה):

כן, כן. זאת אומרת, השימוש המופרז והלא-הוגן בסעיף זה של החוק, חבר הכנסת סאלח סלים, הוא בהחלט לא ראוי והוא גם לא צודק והוא פוגע מאוד בהרבה משפחות דלות אמצעים ובהרבה משפחות במצב כלכלי לא פשוט.

על כן, זו הצעת חוק טובה. אלא שנראה לי, חבר הכנסת נודלמן, שאם לא נעביר אותה אחר כך לכנסת הבאה, יהיה קשה מאוד להעביר אותה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. מכל מקום, היום חובה מוסרית על כולנו להעביר אותה בקריאה ראשונה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תלוי אם תהיו פה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

רק בגלל זה – – –

סאלח טריף (העבודה):

אין ספק שצריך לחשוב על העניין הזה. זו אופציה טובה. אני מאוד מודה לך, אדוני היושב-ראש.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אף אחד לא מבטיח לך שאתה תהיה פה בפעם הבאה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת סאלח טריף. ומסאלח לסאלח דרכנו תצלח. בבקשה, חבר הכנסת סאלח סלים.

יעל דיין (העבודה):

מי אחריו?

היו"ר י' לנקרי:

אחריו – חבר הכנסת אחמד סעד.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תודה רבה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך את חבר הכנסת פרופסור מיכאל נודלמן על הצעת החוק, ואני אתמוך בה. היא באמת הצעת חוק ריאלית ורצויה, ולמרות כל הניסיונות של האנשים לעבור ולהתחמק מהחוק, היא באמת ראויה.

לפני שעליתי לפה שמעתי שזה חוק שמשרת יותר את העולים מרוסיה. כך לוחשים פה ושם. אני רוצה להגיד, שאם זה משרת את העולים מרוסיה, אני תומך בזה, אבל זה גם משרת – – –

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

-- --

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אם רואים את העולים כדפוקים, יש שכבות שהן הרבה יותר דפוקות מהעולים. זה משרת גם את האחרים, ולצער, במדינה הזאת, אם דבר משרת יהודים, כשרואים שהוא משרת גם ערבים, מתנגדים לחוק. אנחנו לא כאלה. אם זה משרת אנשים שצריך לשרת אותם ריאלית, מבחינה כלכלית, אנחנו תומכים בזה, תומכים בחוק, ולא חשוב אם הוא משרת יהודים או ערבים, כי אנחנו לא גזענים. אנחנו סבלנו ועדיין סובלים מגזענות. לכן, אם זה משרת את העלייה או חלק מהעולים – קדימה, ולמרות כל הוויכוח כמה תרמה העלייה וכמה הזיקה, חלק קטן מהבעיות היא גם פתרה, לא רק עניין האגרה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

היא גם לא הזיקה לשום דבר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

יש כאלה שאומרים שהיא הזיקה. למשל, נפגשתי עם איזו אשה שמקללת את העלייה. היא אומרת לי שבגלל זה הבעל שלה לא נמצא בבית.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש למחות על הדבר הזה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

טוב, נו, עבור. אתה פופוליסט.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש למחוק את זה מהפרוטוקול.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה פופוליסט, אתה רוצה לגבות קולות למערכת הבחירות.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

זה לתת סטיגמה לא נכונה – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני לא מסכים לאמירה הזאת.

יעל דיין (העבודה):

שמה מילר, האשה הזאת?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני לא מסכים לאמירה הזאת. אני סיפרתי על מישהי. לא התכוונתי לזה ואני לא מסכים לזה.

יעל דיין (העבודה):

מי זה, מילר, סגן ראש העיר ירושלים?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הוא פופוליסט, הוא רוצה להיבחר. אתה רוצה לחפש מקום ברשימה של הליכוד.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה שייך לליכוד?

סאלח טריף (העבודה):

אני לא מאלה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סאלח סלים, בוא לא נגלוש למצבים לא ענייניים.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה פתאום קפצת כך? אתה מתעורר בשבוע האחרון. מה קרה לך? אתה בסך הכול שבועיים פה. מה קרה לך? נרדמת כל הזמן.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלים, בוא נמשיך בעניין שלנו.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

--- כבוד לאשה יפה שהוא התאהב בה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הרי התקנה הזאת היא תקנה שצריך לשנות אותה.

ויש עוד תקנה. אני נפגש עם המון אנשים. למשל, מישהו רשומה על שמו אדמה, והוא מגיע לגיל 65 ורוצה לקבל ביטוח לאומי. הוא מוותר על האדמה לבנים שלו. הוא לא מקבל השלמה לזיקנה, אלא לאחר חמש שנים.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלים, אני מוסיף לך דקה. אני מביא בחשבון שהגלישה הרומנטית עלתה לך – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הגלישה הרומנטית של חבר הכנסת שמואלי שמדבר עכשיו בפלאפון. תראה, הוא מדבר בפלאפון במליאה, לא רק עניין – – –

היו"ר י' לנקרי:

עזוב את שמואלי. אני מבקש, זה לא עניין.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' לנקרי:

אתה בדקה האחרונה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת נודלמן, זו התקנה השנייה, שהיא לא פחות מזיקה, ובאמת צריך להגיש הצעת חוק לשנות אותה שזה יהיה דומה. מי שרשום על שמו שטח אדמה, כשהוא מוותר על האדמה ליורשים שלו, לא מגיע לו לקבל השלמת ביטוח לאומי אלא אחרי חמש שנים. הרי הוא ויתר, אין לו הכנסה מזה. ולמה לא תוקנה התקנה הזאת עד היום? כי 95% מהמקרים האלה קורים אצל הערבים, זו הסיבה.

אני חושב שאנחנו, יחד עם כל חברי הכנסת האחרים שמשוכנעים שזה מעוות, נעשה לתיקון המעוות. זה דבר שמריח משהו. מפני שרוב האנשים האלה הם ערבים ומורישים לבנים שלהם, חמש שנים מונעים מהם לקבל השלמת ביטוח לאומי. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה רבה לך, חבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת אחמד סעד. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

מי אחריו?

היו"ר י' לנקרי:

יש עוד כמה דוברים עד שאני מגיע אליך.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, עם ההתפתחות רמת החיים משתנה גם סל הצרכים הבסיסיים, המצרכים משתנים. לפי דעתי, בתנאים הקיימים היום המכונית הופכת להיות אחד המצרכים החיוניים. ואם נביא בחשבון שהיום המרחקים השתנו – אם אתה רוצה ללכת משכונה אחת לשכונה שנייה זה כמו לנסוע מכפר לכפר כפי שהיה לפני עשר שנים או 20 שנה.

אני חושב, שלגמלאי המכונית חיונית מאוד כשהוא צריך להסתובב. כל הדיבורים פה הם על מכונית משומשת, לפחות חמש שנים או שבע שנים על הכביש. כמו שאמרתי, המכונית היא חיונית, ובמיוחד לגמלאים.

חברי שדיבר לפני, חבר הכנסת סאלח סלים, דיבר גם על עיוות נוסף. אנחנו נתקלים בכל מיני עיוותים שמהם סובלים הגמלאים. רק בחודש האחרון פנו אלי שבעה אנשים שלא משלמים להם הבטחת הכנסה. למה? מפני שהבן בנה קומה השנייה מעל הבית. חושבים שהאבא צריך לקבל הכנסה, שכן דירה מהבן שלו, וזה דבר לא הגיוני, בעיקר כשמדובר באוכלוסייה הערבית, שבה נהוג שהאבא נותן לבן שלו חלק מהאדמה, או לבנות על הבית, או חלק מן הבית. מפני שהוא נותן את זה לבן שלו ואין לו לו שום מקור הכנסה, הם שוללים ממנו את הזכות לחיות כמו בן-אדם בשנים שנשארו לו כגמלאי, שוללים ממנו הבטחת הכנסה.

לכן, חבר הכנסת פרופסור נודלמן, אני מברך אותך על החוק הזה, ואני חושב שצריכים להיות עוד חוקים משלימים לחוק הזה, ואני אתמוך בכך.

היו"ר י' לנקרי:

תודות על הדיוק הנמרץ שלך וכיבוד שלוש הדקות התקניות. חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת אלסאנע אוכל עכשיו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יאללה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלים, אני רואה שאתה מוקיע את חבריך במליאה – אחד עם הטלפון, אחד אוכל עכשיו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

צריך סדר.

היו"ר י' לנקרי:

צריך סדר, אני מסכים אתך, אבל תן ליושב-ראש לעשות אותו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה צודק.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת סאלח סלים ממשיך להתנהג כסגן יושב-ראש הכנסת גם במליאה והוא שומר על הסדר – לשתוק, להירגע, וכל הדברים האלה.

היו"ר י' לנקרי:

הוא מאוהב בתפקידו, אפשר להבין אותו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

צריך לשמור על הסדר, כל אחד במקומו.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת אלסאנע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק הזאת היא אחת מהצעות החוק הצודקות ביותר מבחינה חברתית. לא יכול להיות, שבאופן אוטומטי, ללא שום שיקול דעת וללא שום בדיקה מעמיקה, אדם שמחזיק רכב, שהערך שלו יכול להיות 1,000 שקל או 2,000 שקל – אוטומטית זה שולל את הזכויות שלו. אפילו אם הרכב הוא גרוטאה שיש לו בעיה להתפטר ממנה, זה שולל ממנו את הזכויות, כשהזכויות להבטחת הכנסה נתונה לאותם אנשים שאין להם כל מקור הכנסה אחר, והגמלה הזאת באה להבטיח הכנסת מינימום, מינימום של רמת חיים. ובאים ואומרים: אתה מחזיק רכב מנועי, אז שוללים ממך את הזכות לקבל הבטחת הכנסה או גמלה. בפועל יוצא שבעצם מענישים אדם, זה כאילו שהוא עשה פשע, זו עבירה והעונש שלה שלילת הגמלה או הזכויות להבטחת הכנסה. אין כל היגיון במצב המשפטי הקיים.

מצד שני, אם אדם מחזיק מיליונים, מיליון דולר, זה לא שולל אוטומטית את הזכויות שלו, הם עושים את החישוב של ההכנסה שלו או הערך של הבית ומחלקים על-פי נוסחה מתמטית מסוימת. אבל לגבי רכב – לא עושים שום חישוב, אלא מפני שאתה מחזיק רכב מנועי זה שולל את הזכויות. אני חושב שהחוק הזה הוא בלתי סביר, לא צודק, בשים לב להתפתחות של החיים, כשהרכב הפך להיות כלי הכרחי בחיי היום-יום.

לכן, הצעת החוק שגם אני הגשתי יחד עם חברי בסיעת חד"ש ומד"ע-רע"ם יחד עם חברי סיעת ישראל בעלייה היא הצעת חוק נכונה.

בהקשר זה אני רוצה להוסיף, שקיימת גם כן מבחינה משפטית הצעת חוק, שיכול להיות שאם נותנים לה השלכות כלכליות מסוימות – אבל גם היא הצעת חוק לא נכונה, וזה בעניין מס רכוש, גם כן מחייבים אדם לשלם מס, כשהעיקרון של תשלום מס הוא מהכנסה. אבל את מס רכוש לא משלמים מפני שיש לו הכנסה. יכול להיות שלאותו אדם אין שום הכנסה, אלא מפני שהוא מחזיק נכס מסוים, מפני שהוא מחזיק מקרקעין, ואז החזקת המקרקעין הופכת להיות עבירה, ואתה משלם מס מפני שאתה מחזיק אותם. לא משנה אם יש לך הכנסה או אין לך הכנסה. והתוצאה היא הצטברות של תשלומי מס, ואנשים שהם קשי יום, המצב הכלכלי שלהם לא מאפשר להם לשלם את המס, מצטבר המס, לרבות ריבית דריבית וקנסות, ואז הערך של המס המצטבר הוא אפילו הרבה יותר גבוה מהערך של המקרקעין, כשבפועל אין שום היגיון משפטי או כלכלי בהטלת המס על נכס בטרם מומש לא במהלך עסקה ולא מפני שהיתה עלייה בערך של המקרקעין. לכן, לדעתי גם החוק של מס רכוש הוא חוק לא צודק שטעון תיקון ושינוי.

אני מצטרף להצעת החוק בעניין של תיקון הבטחת הכנסה. אני חושב שצריך לזרז את העברתה לוועדת העבודה והרווחה על מנת שנספיק להביא אותה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית עוד בקדנציה הזאת.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת אלסאנע. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

נסים דהן (ש"ס):

עוד מדברים?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

על עניינים רציניים, לא על שירים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לברך את המציע, חבר הכנסת נודלמן, על ההצעה הטובה והצודקת. ההצעה באה לתקן עוול שנמשך הרבה שנים ופגע באנשים מסכנים משכבות העוני שיש להם רכב מנועי ישן, שבדרך כלל עולה 1,000 שקלים או כמה אלפי שקלים. כיוון שיש להם כאילו נכס שעולה הון תועפות, מונעים מהם הכנסת מינימום בגלל נכות או דברים אחרים, שהם חיים ממנה.

החוק הקיים עד היום פוגע בשכבות הללו, במיוחד באנשים חולים, שמשתמשים ברכב הזה כדי להגיע לקופת-חולים, למרפאה, לבית-חולים. אומר לכם בצורה כנה, אלה שנפגעים במיוחד מהחוק הקיים הם שכבות העוני: חרדים, עולים חדשים ואנשים מהמגזר הערבי.

נסים דהן (ש"ס):

שלא יודעים חוכמות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

נכון. אנשים עשירים, שיש להם רכב מפואר שהם יכולים לרשום אותו על שם אחר ויש להם הכנסות גבוהות והם מסתירים אותן בכל מיני תעלולים ופעלולים, הם פטורים מהנושא הזה ויכולים לקבל את דמי הנכות או כל קצבה אחרת מהביטוח הלאומי, והחוק לא תופס אותם.

לכן, חבר הכנסת נודלמן, אני באמת מודה לך בשם כל האנשים שנפגעו בגלל החוק הקיים.

יש לי לשכה פרלמנטרית בנצרת. לא אחת בא אלי אדם מסכן, חולה סוכרת שלא יכול לעבוד, אדם שיש לו בעיות לב שלא יכול לעבוד. הם מקבלים קצבת נכות מהביטוח הלאומי, אבל ברגע שיש להם רכב והם משתמשים בו למטרות צודקות, כדי להגיע לבית-החולים או לקופת-חולים או לכל מרפאה אחרת, מונעים מהם את קצבת הנכות כיוון שיש על שמם רכב כזה.

חבל שאין כאן אף שר שיכול להשיב. אני רוצה להזכיר, שבדרך כלל נסיעה ברכב ציבורי, להחליף כמה אוטובוסים, עולה למשפחה יותר מאשר להחזיק רכב שהמנוע שלו עד 1,300 סמ"ק.

חשוב מאוד שהכנסת תעשה צדק עם כל האנשים האלה ותבטל את החוק הקיים, תתקן אותו. כל הכנסת צריכה להתאחד סביב הצעת החוק של חבר הכנסת מיכאל נודלמן, ואני מקווה שהיום אכן נעביר את הצעת החוק בקריאה ראשונה כדי שנאשר אותה יותר מאוחר, לפני גמר הקדנציה של הכנסת הזאת, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לך, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – חברת הכנסת יעל דיין. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתחיל את דברי התמיכה שלי בהצעת החוק שמונחת לפנינו בתיאור מקרה שהוא אופייני, של אשה בשנות ה-50 לחייה, שפוטרה מהעבודה במסגרת הנוהג הנפוץ עכשיו לפטר אנשים שעברו את גיל ה-50. היה לה רכב ישן מהסוג שבו מדובר בהצעת החוק הזאת. היא קיבלה חצי שנה דמי אבטלה, לא מצאה עבודה, למרות כל מאמציה, ואז היא ביקשה הבטחת הכנסה. אמרו לה שהיא לא יכולה לקבל הבטחת הכנסה כי יש לה רכב ישן מהסוג הזה שבקושי נע וכו'.

היא שאלה בעצתי ואמרה כך: אם אני מוכרת את הרכב, איך אני אחפש – – –

נסים דהן (ש"ס):

זה לא יעזור. דרושות שלוש שנים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן. אם אני אמכור את הרכב, איך אני אחפש עבודה? הרכב הזה הוא אחד האמצעים שלי לחפש עבודה ולהשיג עבודה.

שנית, אם אני מוכרת את הרכב, אני אהיה מנותקת מקרובי משפחה, ואז נוסף על זה שאני לא עובדת, יהיה לי קשה מאוד לקיים קשר רצוף.

אני רוצה להדגיש, שהכללים של הבטחת הכנסה פוגעים באוכלוסיות החלשות ממילא, במפוטרים, בעולים חדשים, בערבים, בנשים, ובמיוחד בתקופות של אבטלה רחבה, שאז הסיכוי של המפוטרים למצוא עבודה הוא קלוש ביותר או כמעט אפסי.

מה אנחנו רוצים? אנחנו רוצים לעודד אנשים למצוא עבודה – בהחלט. אנחנו רוצים לעודד אנשים לצאת לשוק העבודה – בהחלט. אבל לא בשיטה הזאת. אני חושבת, שכל המערך של הבטחת ההכנסה, כל המערך של תשלומי הסעד, כפי שקראו להם בעבר, צריך לעבור רפורמה. צריך להגיע למצב, שבו התשלום הזה לא ייגרע מייד, אלא יינתן באופן הדרגתי כך שיהיה כדאי לאנשים לצאת לעבודה. כי אם לא נעשה דבר כזה, אם זה עומד או-אז, או הבטחת הכנסה או שום דבר, התוצאה היא גרועה ביותר.

אני רוצה גם להסביר, שמעמד של הבטחת הכנסה מקנה הרבה מאוד הקלות נוספות. זה לא רק הכסף הצנוע, זה הקלות בארנונה, הקלות באגרת טלוויזיה, הקלות במעונות-יום וכו'. עכשיו מעמידים נשים במצבים בלתי אפשריים, דנים אותן בעצם להיות מקרי סעד לכל החיים, או לפחות לתקופות ארוכות.

אני חושבת, שכל המערך הזה, נוסף על החוק הזה שמונח לפנינו, צריך לעבור רויזיה, וזו תהיה בוודאי אחת המשימות של הכנסת הבאה. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לך, חברת הכנסת גוז'נסקי, על ההיבט הנשי החשוב שבוודאי חברת הכנסת יעל דיין תיתן לו ביטוי נוסף.

אחרי חברת הכנסת דיין ייטול את רשות הדיבור חבר הכנסת דורון שמואלי.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להמשיך בהיבט הנשי, אבל חייבים לציין שיש הרבה מאוד גברים שסובלים מאותה תופעה, והעובדה שאנחנו, גם חברת הכנסת גוז'נסקי וגם אני מדברות על נשים, זה משום שהפניות אלינו הן בסדר גודל שקשה בכלל לתאר אותו, ובאופן טבעי נשים פונות אלינו.

אני רוצה לציין שזה חוק אחד בסדרה של חוקים שחייבים להעביר. אני יכולה להביא מקרים בודדים, וכולנו נזיל דמעות. הנקודה היא עקרונית, ותמר גוז'נסקי ציינה אותה. אנחנו לוקחים מהאנשים את המוטיבציה לשיקום עצמי, לצאת לעבודה. בעיקר בין החד-הוריות – יש אלמנות, נשים שהן אמהות לילדים, שזה האמצעי היחיד שלהן לאיזה שהוא קשר עם העולם.

אני מקבלת הודעות מנשים שבולשים אחריהן, פרופסור נודלמן. זו מערכת שקיימת לא רק מבחינה פיננסית, זו גם מערכת משפילה. בודקים, אולי היא נוהגת באוטו של אמא שלה, זה גם כן פסול. אוטו שנמצא במשפחה, זה גם כן פסול, ואם היא לקחה את הילדים שלה יותר מפעם אחת באוטו של אמא שלה לחוגים, כי אחרת היא לא יכולה להגיע, כי אין כאן שותף, אין כאן בן זוג, אז שוללים ממנה הבטחת הכנסה.

אנחנו מדברים, למשל, על נשים של אסירים שנשארות עם ילדים והן זכאיות להבטחת הכנסה. נשים במקלטים לנשים מוכות זכאיות להבטחת הכנסה. נשים שהגברים שחייבים להן מזונות הסתלקו, הן מקבלות הבטחת הכנסה במקום מזונות, אבל היה להן אוטו, אז הן לא מקבלות. בלי האוטו אין עבודה, אין הסעות לילדים ולא איזה מגע עם החוץ.

בין השאר, מלבד העיקרון עצמו, מוכרחים לזכור שחייבים לרדת מהחשד הנורא הזה, ממערכת הבילוש. נשים שגם כך הן במצוקה וקשה להן, נוסף על כך יש עליהן ממש פיקוח בלשי, אולי הן שותות קפה עם מישהו והן לא חד-הוריות לגמרי, כי יש להן איזה מכר, או שותף, אולי הוא נותן להן כסף; אולי יש מישהו במשפחה שיש לו אוטו וזה פיקטיבי.

הדברים האלה הם סדרה של חוקים. אני מקווה שזה יהיה הראשון. אני מבקשת להעביר את זה לא רק בקריאה ראשונה, אלא לפני שהכנסת תתפזר, לתת את הדעת על העברת החוק לקריאה שנייה ושלישית, ואני מבטיחה שאנחנו נצטרף כסיעה מלאה להבטחת רוב במליאה בקריאה שנייה ושלישית, ואין חשוב מזה כרגע במערכת הזאת.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לך, חברת הכנסת יעל דיין, על הדברים הענייניים והחיסכון שיש לנו אפילו בשלוש הדקות שלך.

חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחר כך – חבר הכנסת דורון שמואלי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תרשה לי, קודם כול, לברך את חבר הכנסת נודלמן וחברי כנסת אחרים שהצטרפו אליו להצעת התיקון הזה בחוק. אני מברך אתכם על ההצעה הזאת.

החוק הקיים אולי היה טוב לפני שנים רבות, כאשר רכב היה סממן של עושר, כאשר רק עשירים ובעלי הון יכלו לרכוש רכב כלשהו. היום אין אפשרות לחיות בלי רכב, אין אפשרות לזוז בלי רכב, זה כלי חיוני לכל משפחה. פעם היה סוס, היה חמור, היום אי-אפשר ללכת בלי רכב. אני מתאר לעצמי ששום משפחה היום לא יכולה לתפקד בלי רכב. ממש לא ייאמן, אדוני היושב-ראש, למנוע מאדם הבטחת הכנסה בגלל רכב, אפילו שהוא "טרנטה", גרוטאה. זה פשוט לא מתקבל על הדעת.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת האשם מחאמיד, פעם היה רכב ישראל ופרשיו. החוק הזה הוא רכב ישראל ופרשניו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כן. שמעתי פה ששאלו את פרופסור נודלמן כאילו הוא שר האוצר, או שמא הוא בא מרוסיה עם מיליארדים בכיס שלו. אולי, אני לא יודע. תגיד את האמת, יש לך?

שבח וייס (העבודה):

— — — הוא בא מאוקראינה

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שאלו אותך אם יש לך כסף. מאיפה יש לך כסף, מאיפה התקציב. איזה מין שאלה זו? מאיפה יש לך תקציב? המדינה צריכה לתת את התקציב.

נסים דהן (ש"ס):

מה ששאלו אותו היה על-פי התקנון. בתקנון כתוב, שמי שמציע חוק שיש לו עלות כספית, צריך לציין גם את המקורות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אפשר לציין את המקורות. הוא יציין, ואני בטוח שהוא יסכים שחלק מהכספים להתנחלויות יעברו לאותם אנשים עניים בארץ.

שבח וייס (העבודה):

על זה כבר כולם הסכימו, אפילו השמאל.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אפילו ש"ס מסכימה אתי על זה. זה מקור מימון.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אני לא מבין את ההיגיון בשאלה כמה זה עולה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

נכון. זהו חוק חברתי ממדרגה ראשונה, זהו חוק שוויוני, הוא טוב לכלל האוכלוסייה הישראלית, יהודים כערבים, ערבים כיהודים. כולנו יודעים כמה האנשים סובלים בגלל החוק הקיים היום.

לכן, ההצעה שרכב ששנת ייצורו חמש שנים ומעלה לפני מועד הגשת התביעה לא ייחשב כנכס לעניין חוק הבטחת הכנסה היא הצעה צודקת, ויש לתמוך בה, במיוחד בימים של עוני ואבטלה.

אנחנו יודעים, אדוני היושב-ראש, אתה ודאי יודע, אתה איש מאוד חברתי וחברותי, כולנו יודעים באיזה מצב המדינה נמצאת היום, כמה אלפי משפחות מתחת לקו העוני, כמה אלפי אנשים מובטלים. לכן, אי-אפשר להגיד לאדם מובטל או לאדם עני: אסור שיהיה לך רכב, אפילו גרוטאה. תודה, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת האשם מחאמיד. עמדת בזמן, ואני מציין זאת בסיפוק. חבר הכנסת דורון שמואלי. אחריו – חבר הכנסת רענן כהן.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת סאלח טריף לא נמצא כאן, אבל אני חייב לענות לו על חוסר האחריות כשהוא בא בטענה לממשלה.

אני חושב, שראש הממשלה עשה אתמול מעל בימת הכנסת מעשה שכולנו יודעים כמה קשה היה לו, כמה קשה היתה לו ההחלטה, וכשהוא קיבל את ההחלטה באומץ לב ובמנהיגות, הוא קם ואמר כאן: אני מושיט יד לאחדות בעם, בואו ננסה 72 שעות, נראה, אם מצליחים – טוב, לא מצליחים – הולכים לבחירות; לא מורחים את זה ולא עושים משחקים. ואז באים חברי כנסת מהצד, שלא כל כך מוצא חן בעיניהם שהעם הזה יהיה מאוחד – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש לתת לו קצת השראה. הוא חבר כנסת חדש, תני לו להתבטא בלי ללחוץ אותו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

קודם כול, ראש הממשלה לא טובע. אני מבטיח לך שאחרי הבחירות הוא יהיה גם ראש הממשלה הלאה. אני מציע לך להירגע.

כשמדברים על חוסר אחריות, צריך לבוא פה, עם כל הכבוד, לחבר הכנסת אהוד ברק, יושב-ראש האופוזיציה, שפה היתה לו הזדמנות פז, שדרך אגב, לדעתי, עדיין לא נגמרה, ולהגיד: אנחנו יכולים ללכת על אחדות בעם הזה. העם הזה צריך את האחדות הזאת. ראש הממשלה הושיט יד, וחבר הכנסת ברק טוב יעשה אם ירים את הכפפה שזרק לו ראש הממשלה. זו תיקרא אחריות.

עכשיו לחברת הכנסת יעל דיין. אני התקוממתי על מה שאמר פה חבר הכנסת סאלח סלים, כי הכוונה שלו היתה מאוד מאוד לא טובה, ואני חושב שגם את היית צריכה לעזור לי בעניין הזה.

יעל דיין (העבודה):

אני לא חושבת שצריך לעזור לך – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא חושב שצריכים ליצור סטיגמה לקבוצה מסוימת של אנשים.

לגבי הצעת החוק הנדונה פה היום, לדעתי היא הצעת חוק צודקת. אני מבין, שכשזה יגיע להכנה לקריאה שנייה ושלישית, יעשו את הדיונים הרלוונטיים בוועדה, אבל היום רכב זה לא מותרות, ודאי שלא הרכב שעליו מדובר. הרי אנשים יכולים לעשות תרגילים. הם יכולים לבוא ולרשום אותו על שם השכן שלהם או על שם האחות, לעשות כל מיני פטנטים, שאני לא בעד. אני בעד ללכת ישר, בצורה פתוחה וכנה, ולא לתת לאנשים לחפש תרגילים איך לעקוף את החוק על מנת שיוכלו לקבל את הקצבה הזאת. זה – מצד אחד.

מצד שני, ואמר את זה חבר הכנסת נסים דהן, אנחנו נמצאים ביישובים הפריפריאליים רחוקים מבתי-חולים, מבתי-אבות, מקופות-חולים ומכל מיני מקומות אחרים. יש כאלה שמטפלים בהורים שלהם, מטופלים על-ידי ההורים שלהם, ורכב זה בהחלט לא מותרות. אבל הצעות חוק כאלה, מטבע הדברים צריכות להיות מתואמות עם הממשלה. צריך לדעת בדיוק מאיפה מקורות התקציב, כי הצעות חוק טובות ניתן להגיש בלי סוף, אלא שלכל דבר צריך כסף.

לאור זה שהגעתם לסיכום שלפני ההגשה לקריאה שנייה ושלישית יהיה תיאום עם הממשלה, אני תומך בהעברת החוק בקריאה ראשונה. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת דורון שמואלי. אני חייב לומר לך שדיברת כמו חבר כנסת ותיק.

חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה. אחר כך, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

רענן כהן (העבודה):

אני מודה לאדוני היושב-ראש. כנסת נכבדה, בתחילה אני מבקש לאחל לאוכלוסייה המוסלמית, על כל מרכיביה במדינת ישראל ומחוצה לה, "כול עאם ואנתום בח'יר", ולברך גם את העדה הנוצרית לקראת ראש השנה האזרחית. באמת שיהיה שלום, תקווה וביטחון.

ואני אומר, שמדינת ישראל צריכה ללכת לבחירות המוקדמות שעליהן החלטנו רק אתמול, ב-9 במרס, כדי לעמוד מול האתגרים הקשים שעומדים מול הממשלה והמדינה. רק ממשלה שפוייה יכולה להחליט, ואני מקווה שב-9 במרס, אם נלך לבחירות, אהוד ברק יהיה ראש ממשלת ישראל. הוא אכן יישא באחריות הלאומית כדי להבטיח את הליכתה של הממשלה הזאת.

נסים דהן (ש"ס):

אתה חולם.

רענן כהן (העבודה):

לא יעזור לכם. רק מפלגה עם מועמד רציני יכולה להביא למהפך ולשינוי.

נסים דהן (ש"ס):

בעוד 50 שנה הוא לא יהיה ראש ממשלה.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש. מפריעים לי.

עכשיו, לגופו של עניין.

נסים דהן (ש"ס):

לעולם לא תנצחו עם אהוד ברק. תחליפו אותו.

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, זה לא על חשבון זמני. אני מציע לך, אל תמהר. אתה עוד תבוא אלינו ותבקש רק ממשלה חזקה.

נסים דהן (ש"ס):

"עלא עיני ועלא ראסי".

רענן כהן (העבודה):

אתה עוד תבוא ותבקש רק ממשלה חזקה, ממשלה שיכולה לעמוד מול האתגרים, ולא ראש ממשלה שאין לו שום סיכוי אפילו לעמוד כאן, ואין לו שום אחריות.

נסים דהן (ש"ס):

לא תנצחו.

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת.

נסים דהן (ש"ס):

הוא מפלג את העם. עם ברק לא תצליחו לעולם.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

ברוך השם, חלומות יש. חלומות לא חסר.

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת דהן ושמואלי. חבר הכנסת רענן כהן, אחרי שהתסססת את השטח ביקשת שאנסה להרגיע. כרגע אנחנו מצליחים להרגיע את הרוחות. אני מבקש שתחזור לעניין הצעת החוק. את הבחירות נוכל עוד לנהל ויהיו לך עוד הזדמנויות לעשות זאת.

רענן כהן (העבודה):

אני מודה ליושב-ראש. אני רוצה לומר לחברי, חבר הכנסת נודלמן, שאני תומך בהצעת החוק. מי שמכיר את מצבם של כל אלה שנהנים מהבטחת הכנסה יודע שזה מצב בלתי נסבל בחברה הישראלית.

עסקתי בחוק הגמלאים, ושם גיליתי איזה אוכלוסיות זקוקות להבטחת הכנסה. הנתונים הם פשוט מזעזעים. זאת אוכלוסייה מאוד קשה מבחינת הקיום. הם עבדו במשך שנים אולי בקושי והסתייעו בתרומות או בתמיכות כדי להשיג רכב, תחבורה, לקיום בעיקר. אנחנו צריכים לראות איזו אוכלוסייה משתמשת בכלי הרכב הללו. מדובר באוכלוסייה של משפחות חד-הוריות, אוכלוסיית הגמלאים, נשים נזקקות, זקנים, עולים חדשים, ערבים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתיפים.

רענן כהן (העבודה):

אתיפים. מדובר באזרחים מכל האוכלוסייה, על כל מרכיביה.

אני חושב שהחשיבה לדאוג לאוכלוסיות החלשות בחברה היא החשיבה הנכונה, כי חברה שלא דואגת לאלה הזקוקים לה היא חברה לא ראויה מבחינת היחס שלנו אליה. לכן, אני רוצה לומר, שאני פונה אל כל חברי הכנסת כאן ומבקש לתת גיבוי ותמיכה של כל הכנסת לחוק הזה, שהוא חוק ששייך לכל המגזרים במדינת ישראל. הוא איננו מבטא תנועה כזאת או תנועה אחרת, כי בכל התנועות יש אוכלוסיות כאלה והאוכלוסיות האלה ראויות לתמיכה הזאת.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר לך, שהתמיכה היא תמיכה לעניים, כיוון שהתנאים שהאוכלוסייה הזאת חיה בהם הם בלתי נסבלים ובלתי ראויים, במיוחד כשמדובר בחברה שמדברת על צדק ועל שוויון חברתי. לכן, לא רק שאני נותן את תמיכתי לעניין, אלא אני קורא לכל הבית הזה לתת גיבוי ותמיכה להצעת החוק. אדוני היושב-ראש, אני מודה לך מאוד.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

האם הוא אחרון הדוברים?

היו"ר י' לנקרי:

אחרון הדוברים ומסכם הדיון הוא חבר הכנסת יורי שטרן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, זוהי הצעה שבאה לתקן אי-צדק מסוים בתוך הממסד שנקרא הביטוח הלאומי. אבל יש בה תיקון חלקי בלבד.

תמכנו בהצעה הזאת גם בקריאה הטרומית. מובן שנתמוך בהצעת החוק גם עכשיו.

אבל אני רוצה, שבהזדמנות הזאת לא רק אלה שיש להם רכב מנועי מלפני חמש שנים ויותר, ושנפח מנועו אינו עולה על 1,300 סמ"ק, יזכו בדמי הבטחת הכנסה, אלא יש המון דברים גם בחוקים הסוציאליים האלה שצריך לתקן, שקצבת הביטוח הלאומי לא תמשיך להיות קצבה על הנייר בלבד.

אנחנו יודעים, שהאוכלוסיות החלשות, והאוכלוסייה הערבית במיוחד, שבחלקן הגדול הן עניות וחיות מתחת לקו העוני, חיות מהקצבה הזאת. האם מדובר פה בקצבה שהמובטלים מקבלים? כל קצבאות הביטוח הלאומי ניתנות ומכוונות להיות נתונות לחלשים באוכלוסייה. לכן, יש להקטין ולהעביר מן העולם את הגזירות האלה והתנאים המגבילים אשר מנוצלים ברוב המקרים לרעה, כדי להגביר את העוני ואת החולשה אצל המשפחות החלשות.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אסכם את הדברים גם בשפה הערבית.

(נושא דברים בשפה הערבית; להלן תרגומם לעברית:

בשם אללה הרחמן והרחום, אחי המאזינים, החוק הנדון כעת הוא מחוקי הביטוח הלאומי, שיאפשר לאלה הזכאים לקבלת דמי אבטלה המכונים הבטחת הכנסה, לקבל תשלומים אלו גם אם בבעלותם מכונית פרטית בת חמש שנים או יותר, שנפח המנוע שלה לא עולה על 1,300 סמ"ק.

אנו סבורים, כי תיקון זה, אף שהוא צודק וחיובי ומפחית את סבלם של הנכים ואת עוניים של העניים, הוא רק אחד מתוך חוקים רבים של המוסד לביטוח לאומי שיש לבצע בהם תיקונים. זאת לטובת המשפחות דלות האמצעים, שהן ביסודן משפחות ערביות, משום שחלק גדול מהעניים במדינה הם ערבים, וכל אלו המתקיימים ומקבלים את תשלומי הביטוח הלאומי הם ממשפחות עניות וחלשות. יש לתקן את כל החוקים הללו שבהם השתמש המוסד לביטוח לאומי כדי לשלול מהנזקקים את זכויותיהם בכל מיני נימוקים וטיעונים. יש לתקן לא רק חוקים אלו אלא אף את החוקים האחרים הנוגעים לנכים ולכל הקצבאות שמשלם הביטוח הלאומי, כדי שלא יהיה תירוץ לשלול מהמשפחות העניות את קצבאותיהן. תודה לכולם. שלום עליכם, רחמי אללה וברכותיו.)

היו"ר י' לנקרי:

"וואסלאם עליכום ורחמת איללה וברכאתו". שוכראן.

חבר הכנסת יורי שטרן יסכם את הדיון בשם כל המציעים ועל דעתם, בשם חברי הכנסת מיכאל נודלמן, טלב אלסאנע, תאופיק חטיב, נואף מסאלחה, אחמד סעד ווליד צאדק חאג'-יחיא.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, היו שתי הצעות חוק, וזה לא מקרה, האחת של חבר הכנסת מיכאל נודלמן ושלי והשנייה של קבוצת חברי כנסת בדואים במיוחד, כי אנחנו מייצגים מגזרים שהגזירה הזאת קשה במיוחד עבורם.

מדובר פה על מצבם של אלפים רבים של משפחות בארץ, שהתקנה הנוכחית מורידה אותן לשיא העוני. כאשר הם כבר עניים ומקבלים הבטחת הכנסה, אין גם שום סיכוי לצאת מזה, כי גם את הרכב המצ'וקמק ביותר אתה חייב למכור, ואז הסיכויים שלך למצוא תעסוקה קלושים עוד יותר. אם היישוב שלך הוא יישוב בדואי או יישוב יהודי קטן, אתה לא יכול לצאת ממנו. אתה או את לא יכולים להסיע את הילד שלכם לבית-הספר. לכן גם אתם לא יכולים לעבוד וכו'.

אני מצטער מאוד שהממשלה התנגדה להצעת החוק. אני חושב שזה תיקון מאוד צודק. אנחנו צמצמו את מרחב הבעלות לרכב מעל חמש שנים, לרכב קטן, של עד 1,300 סמ"ק. דיברנו עם המוסד לביטוח לאומי על כמה קבוצות מיוחדות. יש אנשים שקיבלו דמי אבטלה במשך חצי שנה והנה הם לא מצאו עבודה. הם מקבלים הבטחת הכנסה והם חייבים למכור את רכבם. איך הם ימצאו בכלל עבודה? אין לזה סיכוי. כן, מדובר בפנסיונרים, בנשים חד-הוריות, בתושבים של יישובים מרוחקים וכדומה.

אומרים שיש הרבה זייפנים, שהם כביכול מסתירים את ההכנסות ולא מגיעים לביטוח לאומי כיוון שיש להם רכב ואז הם לא יקבלו את הכסף. אם אפשר יהיה לקבל הבטחת הכנסה גם אם יש רכב, הם יבואו. אני אומר, שמי שרוצה לזייף גם היום רושם את רכבו על שמו של מישהו אחר.

לכן, אנחנו מבקשים מחברי הכנסת – ואני רואה שיש פה לכך תמיכה רחבה מאוד – לתמוך בהצעת החוק. הכוונה שלנו היא להמשיך את החקיקה בתיאום עם הממשלה, כי אני סמוך ובטוח שהממשלה כן תקבל את העקרונות שלנו.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת שטרן.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני רוצה להודות גם לחבר הכנסת מקסים לוי, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, שעזר לי להעביר את החקיקה הזאת.

היו"ר י' לנקרי:

הוא ישמע בשמחה ובסיפוק את דברי התודה שלך.

גבירותי ורבותי, חברות וחברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 13) (רכב מנועי), התשנ"ח-1998, של חברי הכנסת מיכאל נודלמן, יורי שטרן, טלב אלסאנע, תאופיק חטיב, נואף מסאלחה, אחמד סעד ווליד צאדק חאג'-יחיא. אנחנו מצביעים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 25

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 13) (רכב מנועי), התשנ"ח-1998, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ובכן, ברוב של 25, ללא נמנעים וללא מתנגדים, הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 13) (רכב מנועי), התשנ"ח-1998, של חברי הכנסת מיכאל נודלמן, יורי שטרן, טלב אלסאנע, תאופיק חטיב, נואף מסאלחה, אחמד סעד ווליד צאדק חאג' יחיא, עברה בקריאה ראשונה ועוברת לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 119), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים, רבותי חברי הכנסת, לנושא הבא. אנחנו מדלגים לסעיף ה' – ואין אפשרות לדון בסעיף ד' – הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 119), התשנ"ט-1998, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה, במקום יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת נסים דהן, שהוא גם חבר ועדת הכספים. בבקשה. ממלא-מקום יושב-ראש ועדת הכספים.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אפשר להתחיל?

היו"ר י' לנקרי:

בבקשה, כבוד הרב דהן.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שאני מדבר לעצם החוק רציתי לתקן תיקון טעות שהופיעה על לוח המודעות. בלוח המודעות ובפני חברי הכנסת צוין, שתיקון מס' 119 מתייחס לבעלי מניות, כך

כתוב בפניכם, שמחזיקים לפחות 10%. זו טעות. זו היתה טעות במזכירות הכנסת. הערתי את תשומת לב מזכירות הכנסת והדבר תוקן.

תיקון מס' 119 האמיתי מתייחס לארגוני עובדים ולא למחזיקים במניות שרוצים לממש אותן בבורסה. הנושא תוקן ובינתיים כבר הונח, כך אני מקווה, כך יאמר לי אדוני היושב-ראש – האם התיקון שאני מדבר עליו כבר הונח בפני חברי הכנסת? בכל אופן, תיקון מס' 119 הוא התיקון שאני אדבר עליו עכשיו, ולא מה שכתוב בפניכם. חבר הכנסת רובי ריבלין, אני חוזר ואומר – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא 69.119.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

לא; 119. אני מדבר על 119. זה לא תיקון שכתוב לפניך על בעלי מניות שמחזיקים 10%. זו טעות. זה תיקון 118. תיקון 119, שאני תיכף אדבר עליו, מדבר על הקלות במס הכנסה לארגוני עובדים.

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אחרי שהבהרתי אני מדבר לעצם התיקון: הצעת החוק המונחת לפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית עניינה מתן פטור ממס הכנסה לארגונים מקצועיים, למשל הסתדרות העובדים החדשה או ארגון הסתדרות העובדים הלאומיים.

מוצע לקבוע פטור לגבי הכנסתו של ארגון המייצג בעלי מקצוע או בעלי משלח-יד מסוימים, בתנאי שפעולתו של הארגון אינה לשם הגדלה במישרין של רווחי חבריו.

הפטור יינתן רק לגבי הכנסה של הארגון שלא הושגה מעסק. הווי אומר, אם להסתדרות הכללית יש חברות בשליטתה ואלה הכנסות מעסק – על אותן הכנסות ההסתדרות הכללית לא תהיה פטורה. במה היא כן תהיה פטורה? מאותם דמי חבר שהיא גובה כדי לקיים את הארגון. על אותם דמי חבר היא לא תשלם מס הכנסה, אבל אם יהיו לה הכנסות מעסק, היא תשלם; רק מפעילות שנועדה לקדם את העניינים המקצועיים של הארגון, למשל מס ארגון.

בכל מקרה מוצע לקבוע תקרה להכנסה שלגביה יינתן הפטור וכל סכום העולה על תקרה זו לא יהיה פטור ממס.

ההגדרה המקורית של ארגון מקצועי לצורך מתן הפטור התייחסה לארגון עובדים שבו חברים 70 חברים לפחות.

ועדת הכספים, במהלך דיוניה, החליטה להרחיב את ההגדרה וקבעה, שההגדרה תכלול לא רק ארגון שחברים בו 70 חברים לפחות אלא גם ארגון שחברה בו המדינה ועשרה חברים לפחות.

כמו-כן הרחיבה ועדת הכספים את תחולת הפטור גם על הכנסותיו של הארגון המקצועי בשנות מס שטרם נקבעה לגביהן שומה סופית, וזאת על מנת למנוע התדיינות משפטיות בתיקים התלויים ועומדים.

חברי הכנסת, להצעת החוק המתוקנת לא הוגשו הסתייגויות, ואני מציע לכם לתמוך בה ולהצביע בעדה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת דהן, על ההצגה הממצה, המהירה והעניינית.

אני מבין שאין לנו דיון, ואנחנו ניגשים להצבעה. כאמור, הצעת החוק הזאת מוגשת ללא הסתייגויות, ועל כן אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 119), התשנ"ט–1998. אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 4

בעד סעיפים 4-1 – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 4-1 נתקבלו.

קריאה:

היו"ר י' לנקרי:

סעיפים 1 עד 4.

ברוב של שבעה, ללא מתנגדים, ללא נמנעים, מתקבלת הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 119), התשנ"ט-1998, סעיפים 1 עד 4, בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לקריאה השלישית. אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 5

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 119), התשנ"ט-1998, נתקבל.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של תשעה, ללא מתנגדים וללא נמנעים, מתקבלת הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 119), התשנ"ט-1998, סעיפים 1 עד 4, בקריאה שלישית.

הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 50), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-יומנו: הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 50), התשנ"ט-1998, קריאה שנייה וקריאה שלישית. שוב יציג את ההצעה ממלא-מקום יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת נסים דהן.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני יכול להתחיל, אדוני היושב-ראש?

היו"ר י' לנקרי:

בבקשה, חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת לפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית היא פרי יוזמתו של חבר הכנסת חיים אורון ועניינה הרחבת סל ההטבות הניתנות למפעלים באזורי פיתוח א'.

תיקונים קודמים לחוק שהתקבלו בשנים 1997-1998 נותנים תמריץ להקמת מפעלים רווחיים באזורי פיתוח א' בכך שהם מעניקים לחברות שהן בעלות המפעלים פטור מלא ממס חברות בשנתיים הראשונות בתקופת ההטבות וכן מסדירים את נושא המיסוי של החברות המחלקות דיוידנד מהכנסות שהיו פטורות ממס.

התיקונים האמורים חלים רק על חברות.

חבר הכנסת חיים אורון, שלא היה במשך כל הדיון ועכשיו נכנס, הציע להרחיב את סל ההטבות ולהחילו גם על מפעלים בבעלות קיבוץ באזור פיתוח א'. כאן תרשו לי, חברי חברי הכנסת, לחרוג ממה שכתבו בפני ולומר מלים מספר –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

— — שהן דעתי האישית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אתה מדבר —

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת חיים אורון, הדברים מכוונים אליך. חברי חברי הכנסת, כשהחוק הזה נדון בוועדת הכספים אני השתתפתי ותמכתי, אבל כשהחוק הזה נדון בוועדת הכספים לא היתה פרצה חמורה

שהקיבוצים, לצערנו הרב, פרצו בשבוע האחרון, והיא אותה פרצה חמורה בקדושת השבת – ועזבו את קדושת השבת. אתם יודעים מה? – עזבו את קדושת השבת. לא רוצה לדבר על קדושת השבת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה? זה חשוב מאוד.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אבל הם פרצו פרצה חמורה בתחרות, הם פרצו פרצה חמורה בשוויון של המסחר במדינת ישראל. אם לכל חנות במדינת ישראל אסור לפתוח בשבת מבחינת החוק, הקיבוצים הם היחידים שנהנים מהפריווילגיה הזאת, הם יכולים לפתוח חנויות ואף אחד לא יכול לומר להם מה יעשו או איך יפעלו, הם יכולים לגרום להרס כל העסקים בסביבה, ולהם הכול מותר.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהן, אבל מדובר גם על מושבים.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

לא.

חיים אורון (מרצ):

כן, זה כתוב.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

לא בחוק הקיים. אנחנו רוצים עכשיו להרחיב.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

בתיקון הזה?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

בתיקון, כן. אני מדבר עכשיו לא על אותה החלטה של השופט; על כך הוא מדבר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אמר אבינו אברהם, אם יש צדיק אחד אנחנו צריכים ללכת – – –

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אז אם יש להם כל כך הרבה פריווילגיות ויש להם הכנסות ממקורות אחרים שיכולות לגרום להרס כל העסקים מסביב, התיקון הזה מיותר, הם לא צריכים את זה. יש להם עכשיו כסף מיותר, הם יעשו כספים מחילול שבת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אז אל תעשה אותו.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אני למדתי מכם שכסף שנעשה בשבת אין בו ברכה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

את זה אמרתי להם מזמן, והם לא שומעים לי. אז פעם אחת הם הפסידו את הכסף של שבת אצל בלס; פעם שנייה הם הפסידו את הכסף כשעשו להם את הסדר הקיבוצים. עכשיו הם יפסידו פעם שלישית, אבל זה כבר לא בתחום האחריות שלי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהן, אתה מדבר בשם הוועדה. אם יש לך הסתייגות, תסתייג, אבל – – –

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

סליחה, אמרתי שאני חורג ברשותכם ממה שכתבו לי בנאום.

שבח וייס (העבודה):

אבל לא הרשינו לך.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

עכשיו אני חוזר לנאום. אני תמכתי בחוק בוועדת הכספים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עכשיו תסביר לנו למה טעית כשאמרת מה שאמרת.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

כן, בדיוק. אתה שאלת אותי ישר: איך אתה מציג את החוק ואתה נגד החוק? אז קודם כול, אני תמכתי בחוק בוועדת הכספים.

התיקונים האמורים חלים רק על חברות. חבר הכנסת אורון הציע להרחיב את סל ההטבות ולהחילו גם על מפעלים בבעלות קיבוץ באזור פיתוח א'. תמכנו בו בוועדת הכספים.

במהלך דיוניה החליטה ועדת הכספים להרחיב את סל ההטבות עוד יותר, ולהחילו לא רק על קיבוצים אלא גם על "מי שזכאי למענק השקעה לפי סעיף 40ב(2) עד (5)", דהיינו על אגודות שיתופיות ועל שותפויות מסוגים שונים, ובלבד שבבעלותן מפעל מאושר באזור פיתוח א'. בדרך זו, כל מי שיש לו מפעל באזור פיתוח א' ועומד בתנאי החוק, יוכל ליהנות מסל הטבות ללא קשר ליצירת ההתאגדות שלו.

חברי הכנסת, אני מבקש מכם לתמוך בהצעת החוק בנוסח שמציעה הוועדה ולהצביע בעדה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ובשם חבר הכנסת דהן להתנגד.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

– – בתקווה שהקיבוצים יתקנו את המעוות ולא יפתחו בשבת ויגרמו לתחרות ולשוויון בעסקים במדינת ישראל.

דוד טל (ש"ס):

אשרי המאמין.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת דהן.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 50), התשנ"ט–1998.

אני רוצה להזכיר שהיתה כאן הסתייגות של חבר הכנסת בייגה שוחט, שאינו נמצא אתנו, ועל כן לא נוכל להביא בחשבון את הסתייגותו. נעבור ישר להצבעה כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 6

בעד סעיפים 1-2 – 8

נגד – 2

נמנעים – 1

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו הצבענו על סעיפים 1 ו-2 כהצעת הוועדה. אם כן, ההצעה מתקבלת ברוב של שמונה, שני מתנגדים ונמנע אחד, כאמור כהצעת הוועדה.

נעבור לקריאה של הצעת החוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 50), התשנ"ט-1998. אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 7

בעד החוק – 7

נגד – 2

נמנעים – 1

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 50), התשנ"ט-1998, נתקבל.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של שבעה, שני מתנגדים ונמנע אחד מתקבלת הצעת החוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 50), התשנ"ט-1998, של חבר הכנסת חיים אורון.

יודה ממלא-מקום יושב-ראש ועדת הכספים.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני אודה רק על החוק הראשון. לגבי החוק השני אני אתן את רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון.

חברי חברי הכנסת, אני רוצה להודות בשם ועדת הכספים לכל אלה שהציעו את החוק הראשון, החוק שנותן הטבות לארגוני עובדים, לאלה שהכינו את החוק, לאלה שטרחו, ליועצים המשפטיים של הוועדה ולכל אלה שהשתתפו בהכנת החוק. לכולם אנחנו מודים בשם ועדת הכספים ובשם כל חברי הכנסת. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לך, חבר הכנסת דהן. אחריו – חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

אני מבקש להודות לחברי הכנסת שתמכו בחוק, לחברי ועדת הכספים וליושב-ראש הוועדה. החוק בשלוש קריאותיו עבר בוועדה פה-אחד כל הזמן. בעיקר אני רוצה להוסיף תודה מיוחדת ליועצת המשפטית לוועדה, עורכת-הדין אנה שניידר, שבלי העבודה המשפטית שלה היה מאוד קשה להעביר את ההצעה הזאת, כי הסיבוך שלה היה שהאגודות השיתופיות תקבלנה לא יותר ולא פחות, אלא בדיוק מה שמופיע בתיקון המקורי לחוק. מי שמכיר קצת את מבנה האגודות השיתופיות בהבדל מחברה בע"מ, יודע שזה די מסובך. רק כשהיועצים המשפטיים גם של מס הכנסה וגם של הוועדה אמרו שזה ממש כך – – –

שבח וייס (העבודה):

זה חוק שלך ושל חבר הכנסת דהן?

חיים אורון (מרצ):

זה חוק רק שלי. הוא הודה על החוק הראשון, על החוק השני הוא הצביע נגד והוא לא רצה להודות.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

רציתי, אבל רציתי לתת לך את האפשרות.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת דהן, התגלגלה לידיך מצווה להגיש את החוק בקריאה שלישית, וחבל, יכולת למצוא הרבה הזדמנויות אחרות. היות שהתגלגלה המצווה, אני רוצה לומר משפט על מה שאמרת בנושא הזה, ואני אומר אותו מתוך רצון גם לזכות להקשבה מצדך.

שאלת העבודה בשבת בקיבוצים לא נולדה עכשיו. יש לה היבטים רבים. הרצון להציג את עשרות ומאות החנויות שפתוחות בשבת בכל הארץ כחנויות של קיבוצים, זו פשוט טעות עובדתית. אתם יודעים, ולפעמים נוח להתעלם מהעובדה, שיש שורה ארוכה של מקומות שיש בהם מפעלים רבים, שעל שמותיהם אני לא אחזור, כי אני מעשה להם פרסומת חינם – שמותיהם ידועים בכל הארץ והם זכאים לכל ההטבות, ובדין. הם נמצאים על קרקעות של קיבוצים או של מושבים או ביישובים ערביים. אני אומר את זה כדי לומר את הדבר הבסיסי: נוצרה בארץ תרבות מסוימת, שבהיבט אחר אני יכול לאהוב אותה או פחות לאהוב אותה. יש לי מחלוקת עם התרבות הצרכנית ביום שישי ושבת וראשון ושני ושלישי ורביעי – – –

בנימין אלון (מולדת):

אתם מובילים אותה.

חיים אורון (מרצ):

אני לא רוצה כרגע לבדוק מי מוביל אותה. מי זה "אתם" בהקשר זה?

בנימין אלון (מולדת):

התנועה הקיבוצית.

חיים אורון (מרצ):

זה באמת לתת לתנועה הקיבוצית משקל ענק בתרבות, בקניון ברמת-אביב ובקניון במלחה ובכל הקניונים ברחבי הארץ ולומר שאנחנו מובילים. זה נוח לך בוויכוח התרבותי כמו שבהרבה דברים, במקום להתמודד עם השאלה עצמה – – –

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת אורון, סברתי שזה דבר תודה בלבד.

חיים אורון (מרצ):

לכן אני אומר: בואו נקיים את הדיון הזה במקומו ובזמנו, ואם נוריד ממנו חלק מהמחלוקת ששייכת לנושאים אחרים, אולי גם נמצא פתרון. אשר לחוק – תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה על דבר התודה המורחב מעט, אבל בכל אופן תודה לכם.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני מסכים לכל מלה שלו על התרבות הצרכנית של העם היהודי.

הצעת חוק למניעת נזקים מעישון מוצרי טבק, התשנ"ט–1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים לסעיף ז' בסדר-היום: הצעת חוק למניעת נזקים מעישון מוצרי טבק, התשנ"ט–1998, בקריאה ראשונה. יציג את ההצעה חבר הכנסת אברהם יחזקאל.

חברי הכנסת אורן ואלון, נא אפשרו לחבר הכנסת יחזקאל להתבטא. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אנחנו לא מעשנים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מקווה שהקיבוצים והדתיים לא קובעים גם את תרבות הדיון, זו בכלל לא תרבות הדיון שלכם.

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק שלי מושתתת על העובדה הפשוטה, שהגיעה העת להיאבק בצורה שיטתית בסוגיית העישון ומוצרי הטבק. להודות על האמת, אני בעוונותי הרבים מעשן.

שבח וייס (העבודה):

עד היום.

אברהם יחזקאל (העבודה):

וכמו שכנראה רואים, אני גם אוכל.

שבח וייס (העבודה):

זה עומד בסתירה, כי אומרים שכאשר מפסיקים עישון – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא, אין הוכחה בעניין הזה.

אבל, ביקשתי לבדוק את נושא עישון הסיגריות ונזקי הטבק על מנת לקבוע סדרה של חוקים שתכליתם תהיה להפחית על פני השנים את מספר המעשנים במדינת ישראל, כפי שקורה ומתרחש במדינה מתוקנת.

כשהגעתי לניסיון לבדוק מה הם הנתונים שיש היום בידינו, מה הם האמצעים שנוקט משרד הבריאות באשר למלחמה בנזקים מעישון וממוצרי טבק, ראיתי שאין לנו נתונים, ושאי אפשר באמת יודע מה יש ומה ניתן או צריך לעשות בנושא.

על דעת כולם, גם בקרב המעשנים, נראה לי שראוי שניאבק בתופעה הזאת של העישון. אין אחד שלעתים לא אומר – או מרביטנו, אפילו המשתעלים – הלוואי שיכול הייתי להפסיק לעשן. אולי עלינו הנושא פוסח וכבר לא נצליח להפסיק לעשן, אבל זו תופעה שהולכת ומתגברת בקרב בני הנוער במדינת ישראל ובקרב אנשים צעירים, ואני חושב שצריך לתת את הדעת על העניין.

בכלל, בפרלמנטים בעולם, גם אצלנו, מתחיל תהליך של חקיקה בתחומים שונים הקשורים בנושא העישון והמלחמה בנגע העישון. למשל: הדמויות הידועות שמופיעות על גבי חפיסת ה"מרלבורו", עם המאצ'ואיזם בדמות הבוקר על הסוס. בלא מעט מדינות בעולם יש, למשל, איסור בחוק המונע הופעת בעלי חיים, דמויות ובני אדם לצדם של מוצרי טבק וסיגריות. באנגליה, למשל, אסור לך לפרסם דמות של דוגמן, דוגמנית, גבר, בוקר או בעל חיים יחד עם חפיסת סיגריות. המחוקק אסר זאת.

גם אצלנו יש חקיקה בתהליך בתחומים האלה. היום יש פרסומות סמויות להגברת העישון. יש היום מירוצי מכוניות, שעליהן אתה רואה חסות של "מרלבורו" וחסויות מן הסוג הזה, והשאלה היא – עד כמה שהיא נראית טריוויאלית ופשטנית – האם באמת ראוי שנילחם בתופעה הזאת.

שבח וייס (העבודה):

אחרי שנחקק את החוק, צריך יהיה לאסור בחוק גם סיגריות "פרלמנט".

אברהם יחזקאל (העבודה):

יכול להיות, זה גם נכון. ההתיימרות להיות פרלמנט, "פרלמנט". אבל בכל מקרה, אני חושב שעל דעת כולם, חבר הכנסת שבח וייס, וכמי שידוע כאוחז בפייפ שנים רבות, ראוי שנילחם בתופעת העישון. הנזקים הבריאותיים הכלכליים, המלחמה בנגע הסרטן ובמחלות נוספות, מחלות לב הנובעות מעישון ובמוצרי טבק, ידועים.

היו"ר י' לנקרי:

יושב-ראש ועדת הכלכלה – – –

שבח וייס (העבודה):

אל תתייאש, עשן "כנסת" – – –

היו"ר י' לנקרי:

נלחש לי על-ידי סגנית המזכיר – צריך לומר זאת כאן – לשבח זיכרונה, המתחבר לשבח וייס, שהיו סיגריות תוצרת "כנסת שש".

אברהם יחזקאל (העבודה):

כן, נכון, "כנסת שש". היית מחשש ב"כנסת שש". אל תחשש ב"כנסת שש".

אני מציע הצעה שמתחילה בדברים הבסיסיים והראשוניים לחלוטין, שאומרת: ועדת העבודה והרווחה – "השר ידווח לכנסת" – – – הרי יש אצלנו יום המלחמה בעישון הבין-לאומי. ביום זה "השר ידווח לכנסת, מדי שנה, על מצב העישון והתמותה מעישון סיגריות בישראל".

ידוע, למשל, שיש קשר – ואדוני היושב-ראש, אתה ודאי יודע – בין מקדם סוציו-אקונומי לבין עישון. לא מעט אנשים במעמד כלכלי נמוך מעשנים יותר. חבר הכנסת דהן יודע על התופעה הנפוצה, יש האומרים שדווקא בני הישיבות מעשנים לא מעט, לא מעטים מעשנים, וזו גם תופעה לא נדירה.

היו"ר י' לנקרי:

זה אחד הפורקנים הנדירים שיש להם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

נכון, ובכל מקרה, אני חושב שגם חבר הכנסת דהן לא מעודד עישון בקרב בני הישיבות.

לכן, "השר ידווח מדי שנה על מצב העישון והתמותה מעישון סיגריות בישראל". הדוח הזה יכלול את הפרטים האלה: "אחוז המעשנים בישראל מכלל האוכלוסייה".

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה עם האחוז? דיברת על אחוז המעשנים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

עד היום אין נתון, אבל אומרים, למשל, שהיום 46%–52% מאוכלוסיית ישראל, לרבות חבר הכנסת יהודה הראל, שהוא מעשן כבד, מעשנים. בארצות-הברית ירד השיעור היום לכ-30%, כתוצאה מדה-לגיטימציה שנעשתה שם. אגב, יש ירידה בתמותה בארצות-הברית גם ממחלות סרטן וגם ממחלות לב, שנובעת מהעניין הזה של מלחמה בעישון.

אבל, יש תופעה בכלל בחודשים האחרונים – בוודאי יודע עליה חבר הכנסת שבח וייס – שהתחילו לעשן סיגרים. אמרו לנו שבריא יותר לעשן סיגרים, שזה מזיק פחות מסיגריות. וראה זה פלא – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה מתכוון לראש הממשלה.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מתכוון לנשיא ארצות-הברית.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא, אני מתכוון להרבה אנשים במדינת ישראל שאתה רואה אותם אווזים בסיגרים הארוכים, אם משום שזה טעים יותר, ואם משום שזה יותר מסמל סטטוס. וראה זה פלא, חשבו שהסיגרים – חבר הכנסת הראל – הם יותר בריאים משום-מה. והנה, בארצות-הברית יצאו בשנתיים האחרונות מאמרים ומחקרים רפואיים שהוכיחו, שלעתים סיגרים חמורים מסיגריות רגילות. הם גורמים סרטן, למשל במערות האף, בגרון.

שבח וייס (העבודה):

זאת אומרת שהיתה "אי-הוואנה".

אברהם יחזקאל (העבודה):

בדיוק, היתה "אי-הוואנה", תרתי משמע. ניסו לקחת סיגרים של "הוואנה", והיתה "אי-הוואנה". כל הכבוד לחבר הכנסת שבח וייס.

הדיווח הזה יכלול את הפרטים: "אחוז המעשנים בישראל מכלל האוכלוסייה"; "מספר המעשנים בכל קבוצת גיל, בעיקר בקרב הנוער, ואחר כך בקרב גברים ונשים".

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אחרי ההצעה שלך הפסקתי לעשן.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני יודע. "אחוז המעשנים במגזרים שונים, לרבות בצבא-הגנה לישראל, במגזר הערבי והדרוזי, בקרב העולים החדשים לפי ארצות מוצאם, במגזר החרדי ובמקומות עבודה"; "פעילות משרד הבריאות בתחום מניעת העישון ונזקיו, לרבות פעולות הסברה, פעולות בכלי התקשורת, פעילות חינוך, וכל פעילות אחרת"; "פעילות לעידוד גמילה מעישון"; "כל פעולות חקיקה וחקיקת משנה לשם מניעת העישון או צמצומו, לרבות למניעת הנזק ללא-מעשנים מן העישון".

יש היום מחקרים שלמים המראים, שגם מעשן פסיבי, כלומר: חבר הכנסת מיכה גולדמן שאיננו מעשן ונמצא לידי כשאני מעשן, גם הוא ניזוק, אף שהוא מוגדר מעשן פסיבי.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני הולך עם פילטרים, ואני לא רוצה לראות אותך על-ידי.

אברהם יחזקאל (העבודה):

וחבר הכנסת גולדמן עוד מודיע לי שהוא הולך עם פילטרים. זו בכלל תופעה מדהימה, כי הוא, כמעשן פסיבי, יודע שצריך ללכת עם פילטרים.

מיכה גולדמן (העבודה):

רוץ כל בוקר שעה, תוריד 10 קילו אחרי חודשיים, ותאמין לי שזה יהיה לטובתך ולטובת משפחתך וייתן דוגמה אישית לכולם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

עכשיו אנחנו עוסקים בעישון ולא בדיאטה.

מיכה גולדמן (העבודה):

זה חלק מהעניין.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה, זה חלק מהעישון?

מיכה גולדמן (העבודה):

תאמין לי, הספורט גם ירחיק אותך מהעישון.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אבל, אתה יודע שאני תמיד פועל נגד עצמי. עכשיו אני פועל בסוגיית העישון, ואך לפני שבועיים הנחתי על שולחן הכנסת הצעת חוק בנושא הגדרת מעמד הדיאטיקנים, אז לאט לאט, נטפל גם בנושא הזה.

"מצב אכיפתם של חוקים קיימים לשם מניעת העישון או צמצומו, לרבות להגבלה או לאיסור של העישון במקומות ציבוריים ובמקומות עבודה"; "מידע עדכני בדבר הנזקים הנגרמים מן העישון והחשיפה לו". כל הדברים האלה, אדוני היושב-ראש, תכליתם ליצור תהליך ודינמיקה ציבורית שתחילתם בהגברת המודעות, במאבק, בהכנסת נישא במשרד הבריאות ובוועדת העבודה והרווחה לטיפול בעניין הזה. בוא נתחיל בנושא ונראה אנה אנו באים. אני מודה ליושב-ראש. הקריאה היא קריאה ראשונה. אודה לכם על תמיכתכם. הממשלה כמובן תומכת.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת אברהם יחזקאל, יושב-ראש ועדת הכלכלה, על הצעת החוק החשובה הזאת.

אנחנו פותחים את הדיון. רשומים שישה דוברים, הראשון בהם – חבר הכנסת שבח וייס, שהפליג בכמה אמירות שנונות כהרגלו.

שבח וייס (העבודה):

פעם התפרנסנו מזה.

היו"ר י' לנקרי:

ואחריו – חבר הכנסת סאלח סלים.

שבח וייס (העבודה):

חברי היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו היינו פה בעצם בדינמיקה קבוצתית במשך כשבועיים. חברי, חבר הכנסת אבי יחזקאל, לפני שבועיים נדמה לי, הבאת את ההצעה בקריאה טרומית. אנחנו עמדנו בפינה, לנו יש שם חוג מעשנים, אני קורא לזה "חוג הסרטן", מקאברית, שישפיע גם עלינו כדי לקבל הלים עצמי. יש לנו גם נשיא של המועדון, יושב-ראש, אחמד סעד, זה מאורגן חזק מאוד שם. אנחנו החלטנו בצוותא לעשות תרגיל לעצמנו, אני לא יודע מה התוצאות. ברצינות, אני במשך יומיים לא הכנסתי מקטרת לפי, זה לא פשוט, ואני במתכוון אומר את זה כאן, כי זה לא פשוט. עובדה היא, שיש הכנסת 40%–50 מעשנים; זה נכנס לנו לתוך האופי.

אגב, זה לא רק העשן, אני חושב שגם הפוזה, הריתמוס, הגיאוגרפיה, המקטרת, סגנון עישון של הלמוט שמידט או של סאדאת, הטקס; זה כמו מחרוזת, זה טקס. וגם הסיגריה – הפוזה, אני מניח שיש הרבה מחקרים פסיכולוגיים וכדאי להסיק מהם על-פי צורת העישון וללמוד משהו על האדם: מופנם, או מוחצן, אם הוא רגוע או שהוא עצבני. בוודאי המון מסקנות אפשר להסיק.

עם זאת, אני מתרגל. למשל, בכוונה אני שוכח את המקטרת במכונית, או בלשכה שלי, וקצת הצלחתי. אז אני אומר, אם על מעשן מקטרת כזה, כמעט פתולוגי, כמוני, הרעיון שהעלית כאן השפיע מעט, אני מקווה שעשינו כבר יותר מן המלאכה.

אי-אפשר שלא לתמוך בחוק הזה. זאת אומרת, אנחנו המכורים, המכורים למחצה, אלה שמשתדלים להיפטר מזה ולא מצליחים, אלה שמצליחים לזמן מה, אלה שמצליחים לזמן ארוך – אנחנו במובן מסוים קורבן של עצמנו. אין ספק שזה גורם מרכזי בתחלואה בחברה היום, ללא ספק, לכל הסוגים

ולכל הגוונים. החוק חשוב, נתמך בו בתקווה שזה יסייע לי – אני לא רוצה לדבר בשם חברי – להמשך החינוך העצמי לצמצום או הימנעות מעישון. ואני מודה לך על היוזמה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה, חבר הכנסת וייס, ואני מאחל לך שיתקיימו בך פסוקים אלה במהרה בימינו כפי שביטאת אותם. ותודה גם על החיסכון של 50 שניות מזמןך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה לא לי?

היו"ר י' לנקרי:

אני מעניק לך אותם ברצון.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני אומר לחבר הכנסת אבי יחזקאל שאני אצביע בעד החוק הזה.

קריאה:

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא, לא, לא. לפני שבועיים, כמו שהזכיר חברי שבח וייס, עזבתי קצת יותר מוקדם את הכנסת והלכתי לבית-מלון. אני מכור גם לכנסת, עד הפגרה, עד הסיום, אבל זה לא אומר שתמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

יותר מסיגריות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

פתחתי את הטלוויזיה לראות את הישיבה. עמדו פה גיבורים, נאמו מהדוכן הזה.

שבח וייס (העבודה):

והלכו לפינה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא, באותו יום לא הלכו לפינה. השמיצו את העישון, הבטיחו פה הבטחות, הלוואי שכל ההבטחות יהיו רק על העישון.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

יש לך דוגמאות?

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת סאלח סלים, לא להאמין להבטחות ערב בחירות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן, אז אני אמרתי שיש לכם מזל שאני לא נמצא שם. טוב, זה לא ארוך, מחר אני אהיה שם. למחרת תפסתי אותם אחד אחד, הצעתי סיגריה, והם עישנו.

באה חברת הכנסת תמר גוז'נסקי ואומרת: איפה היית אתמול? איפה היית? שאלתי: למה? אמרה לי: אתמול היית נגמל מהעישון. אמרתי לה: טוב נראה, מה זה נגמל מהעישון? חשבה שההרצאות שנתנו פה חברי הכנסת – חוקים זה דבר טוב –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בסוף ננצח.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — אבל יש דברים שלא חוק אנושי ולא חוק אלוהי ולא חוק הטבע יכול לעזור. אם לא משתכנע האדם בעצמו, בתוך תוכו, שזה לא כדאי, שזה מזיק, שזה כך וכך, שום חוק לא יעזור. שום חוק. הוא צריך להשתכנע. אני מכיר אנשים, ילדים במיוחד, שלא יכולים לעשן אצל אבא, או מול אבא, או על יד אבא, אבא שלהם אוסר עליהם, אז הם נכנסים לשירותים, ובמקום לעשן סיגריה, מעשנים שלוש. ובטח לחלק מכם קרה דבר כזה כאשר הייתם צעירים.

שבח וייס (העבודה):

קוראים לזה השירותים החשאיים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

השירותים החשאיים. לכן, אני אצביע בעד החוק הזה. אני מציע לחייב את שר הבריאות לרכז מידע בנושא מעשנים. והשאלה שלי היא, חבר הכנסת יחזקאל: למה לא תקדיש דיון בנושא ועדת העבודה והרווחה? למה לא הכנסת? למה לא המליאה?

אברהם יחזקאל (העבודה):

סיכמנו את העניין גם במליאה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן, הייתי מציע שיהיה תיקון בחוק, שיוגש דין-וחשבון למליאה. שגם חברי הכנסת יהיו. הרי אתה בטוח שזה לא יהיה לפני הבחירות, ואף אחד מאתנו לא יודע מי יהיה פה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — — הכוונה היתה

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אלה שלא יהיו פה, לפחות יראו את זה בטלוויזיה בבית.

שבח וייס (העבודה):

יש חלק שידוע.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

יש חלק שידוע.

שבח וייס (העבודה):

מקום שביעי, מזכיר מפלגה, הוא כבר בכנסת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

יש מעט שמובטחים. רענן כהן אצלכם מובטח.

אברהם יחזקאל (העבודה):

בגלל זה הוא הפסיק לעשן.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בגלל זה הוא הפסיק לעשן. אם היינו שואלים אותו, מה יותר טוב, לעשן או להישאר בכנסת, מה היה בוחר?

אברהם יחזקאל (העבודה):

להזריק.

היו"ר י' לנקרי:

באמת, חבר הכנסת, אני ממליץ שנחדל לעסוק בנבואות עשנות ושנסיים את דבריו של חבר הכנסת סאלח סלים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הסתיימו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מבקש למחוק את המלה "להזריק".

היו"ר י' לנקרי:

הסתיימו. אז אני מודה לך על דבריך, חבר הכנסת סלים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מבקש למחוק את המלה שאמרת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה זה? אתה זורק על האנשים ואם אתה רוצה לכתוב אז יכתבו, למחוק אז ימחקו? מה זה?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלים, סיימת?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני חושב, שהדבר החשוב העיקרי הוא השכנוע; בדברים מסוימים, זה השכנוע. אי-פרסומות זה נכון, וחשוב שיהיו קשורים בתהליך כמה שיותר משרד החינוך וגורמים כאלה. זה יועיל יותר, ייכנס למוח, במקום לעשות את זה בבחינת חוק. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לך, חבר הכנסת סאלח סלים. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – חבר הכנסת נסים דהן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו נמצאים קצת באווירה של דמדומי האלים ושל סוף תקופת כהונתה של הכנסת, אף שעדיין אין תאריך לבחירות, אבל הנושא של העישון הוא רציני, ואני שמחה שהוא שב ועולה במליאה.

הוויכוח על ההתמכרות לעישון בעצם נגמר מבחינה מדעית. מחקר שנמשך שנים ארוכות ופורסם לאחרונה בצרפת, סיווג את סוגי הסמים הממכרים לפי עוצמת ההתמכרות. במקום הראשון בסכנה, בעוצמה ובנזק שבהתמכרות, הוא שם את העישון, לפני סוגים אחרים של התמכרות. ולכן, אנחנו מדברים על התמכרות שיש בה אלמנט פיזי ויש בה אלמנט נפשי.

חבר הכנסת סאלח סלים צודק: צריך לקבל החלטה להפסיק לעשן, אבל יש פה מגפה ששמה עישון. ולכן, הבעיה שלנו כחברי כנסת היא ללחום בנגע הזה. אנחנו מדברים על נגע שבכל שנה מתים ממנו בישראל, לפי ההערכה, כ-1,500 איש – מהתוצאות הנלוות של הנגע הזה. תארו לעצמכם שמאיזה גורם אחר היו מתים כל שנה 1,500 איש – מה היינו עושים פה בכנסת? "1,500 קורבנות", היינו אומרים; אבל בעישון זה עובר כך.

אנחנו מדברים, למשל, על תופעה שאולי חברי הכנסת לא מודעים לה: אחת הסיבות ללידת תינוקות במשקל נמוך, שהיא בעיה קשה, היא עישון האם. אם האם מעשנת בזמן ההיריון, יש סכנה שהילד ייוולד במשקל נמוך, על כל התוצאות החמורות שיכולות להיות לתופעה הזאת, ולא מצליחים לשכנע נשים להפסיק לעשן, אפילו בזמן היריון.

יש לנו תופעה, שהעישון אצל גברים יורד במוצע – יש איזו השפעה להסברה – אבל לעומת זאת הוא עולה בקרב שתי קבוצות: בקרב נשים ובקרב בני נוער. יש ירידה בגיל בני הנוער שמתחילים לעשן.

נסים דהן (ש"ס):

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ולכן אני אומרת, שכל מה שאנחנו יכולים לעשות, בין היתר, גם מידע, כמו שחבר הכנסת אבי יחזקאל מציע בהצעת החוק שלו, אבל גם בתחומים אחרים – ואני רוצה להביע משאלה. למשל, אני רוצה להביע משאלה, שחברי כנסת שמתראיינים בכל מקום לא יחזיקו סיגריה ביד; אני רוצה להביע משאלה, שמנחים למיניהם לא יחזיקו סיגריה ביד; אני רוצה להביע משאלה, שכל מי שנושא באיזו עמדה שיש לה השפעה על הציבור, ובעיקר על נוער, לא יחזיק סיגריה ביד כשמצלמים אותו, כשמשדרים אותו וכו'. טוב, אתם מעשנים, אבל לפחות דברים כאלה תעשו. אנחנו נמצאים בקרב מאסף מול החברות שיש להן כל ההון שבעולם כדי לשכנע בני נוער כן להתחיל לעשן.

לכן, חברי הכנסת, אני אתמוך בהצעת החוק הזאת, אבל אני אשמח מאוד אם הנושא לא ירד מסדר-יומנו בכנסת הזאת ובכנסת הבאה. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חבר הכנסת הרב נסים דהן, ואחריו – חבר הכנסת אחמד סעד.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הצעת החוק נכונה, חכמה, במקומה, אבל – תמיד יבוא "אבל" – לצערי הרב, היא לא מעשית, אף שכחבר ועדת הכלכלה השתתפתי בכל הדיונים ושמעתי את הנתונים המזעזעים, את המחקרים המצביעים על הקשר הישיר בין העישון לבין כל הנזקים והתחלואים והתמותה הרבה, ולכאורה הדבר הכי פשוט שהיה צריך לעשות הוא לחוקק חוק שאסור לעשן, כמו שיש חוק שאסור לקחת סמים.

לכאורה, גברתי חברת הכנסת גוז'נסקי וידידי חבר הכנסת יחזקאל, אם אנחנו מאמינים כל כך למחקרים, ממה נפשך? אם המחקרים האלה נכונים ואמיתיים ואנחנו מאמינים להם והם רציניים, הרי אסור לעשן בכלל. איך מותר להרוג 1,500 איש בשנה? ואם המחקרים ההם לא כל כך רציניים – אני בטוח שהם רציניים, אבל אם אנחנו לא עושים מעשה חד-משמעי ואוסרים את העישון לגמרי, בחוק במדינת ישראל, שהיא מדינה מתוקנת, הרי כנראה אנחנו לא מאמינים למחקרים האלה.

אם על כל חפיסת סיגריות כתוב: "משרד הבריאות קובע" – מה זאת אומרת "משרד הבריאות קובע"? משרד הבריאות יכול לקבוע עד מחר. החברות המייצרות הן יותר חכמות, כנראה, ולא, היה צריך לכתוב לא "משרד הבריאות קובע", אלא "העישון מזיק" – נקודה, חד-משמעית. "משרד הבריאות קובע" – זה נותן פתח לומר: הוא יכול לקבוע, אני יותר חכם ממנו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה זה היה עושה?

נסים דהן (ש"ס):

לדעתי, צריך לאסור את העישון לגמרי, כמו שאתה אוסר סמים. למה סמים אתה אוסר ואומר מה אפשר לעשות?

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

את כל תענוגות החיים אתה רוצה לקחת לנו?

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת דורון שמואלי, מי כמוך יודע שלהתענג זה לא דבר פסול. עשית לנו תענוגות שנה שלמה. לא קרה שום דבר, אבל מה שאני רוצה לומר הוא, שצריך לקבוע מגבלות לתענוגות שסופם אסון אישי, חברתי, אפילו לאלה שלא משתתפים בתענוג הזה. העישון הפסיבי מזיק לא פחות מעישון אקטיבי. המעשן הפסיבי לא נהנה. אתה אומר "ליהנות". בסדר, אבל המעשן הפסיבי לא נהנה, אולי הוא אפילו סובל, הוא צריך לברוח כל הזמן, והוא יינזק. ואותו תינוק שנולד בעל מום בגלל העישון של אמא שלו – היא רצתה ליהנות וגרמה לו נזק. לכן, עם כל הכבוד להנאות, צריך לקבוע לזה גם מגבלות.

חברי חברי הכנסת, הבעיה היא שאנחנו לא כל כך בטוחים שהעישון מזיק. אנחנו סומכים על סקרים, קוראים כל מיני מחקרים. אם היינו משוכנעים חד-משמעית, היינו מוצאים גם את הכוח לאסור.

התחלתי ואמרתי שהצעת החוק היא לא מעשית. למה היא לא מעשית? כי היא לא תביא אפילו לכך שמעשן אחד יפסיק לעשן, ידידי היקר חבר הכנסת אבי יחזקאל. האיסור על פרסומת במתכונת הזאת, כששאר המתכונות קיימות ויישארו חוקיות, הרי הוא רק איסור במתכונת מסוימת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה מתחיל תהליך.

נסים דהן (ש"ס):

בסדר, אני מסכים אתך. לא יפסיקו אפילו מעשן אחד, לצערי הרב. אתם זוכרים אותו מחקר מפורסם? בזה אני מסיים. היה מחקר מפורסם שהראה שחברות הסיגריות החדירו לתוך הסיגריות חומר מיוחד, שכנראה גרם לאדם להתמכר יותר.

שבח וייס (העבודה):

יכול להיות.

נסים דהן (ש"ס):

לפחות לפי אחד המחקרים. כך דווח לנו בוועדת הכלכלה. זאת אומרת, לא יעזור כלום, לכאורה. אנחנו צריכים להתמודד ישירות מול העישון. אם נגיע למסקנה שהעישון מזיק ואין שום סיבה שיהיה מותר, צריך לאסור אותו לגמרי, ולא לאסור את הפרסומת שלו.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך.

נסים דהן (ש"ס):

אבל עד אז, אדוני היושב-ראש, נתמוך בהצעת החוק.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת נסים דהן. חבר הכנסת אחמד סעד, ואחריו – חבר הכנסת סאלח טריף.

שבח וייס (העבודה):

אצל חבר הכנסת סעד כל נאום זה הפסקת עישון.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אנחנו המעשנים – כבר שלושה דיברנו. זה מזכיר לי איך מתבדחים בכפר סמוך, קרוב לכפר שלי, על איש דתי עצבני, שהיו באים לעצבן אותו בזמן התפילה, והוא היה אומר להם: "אלי ביסב אלדין, בילען דינו" – מי שמקלל את הדת, הוא מקלל – – –

סאלח טריף (העבודה):

אתה מעשן, אני יודע. אני שמח שאתה סוגר את הדלת של החדר.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אנחנו מעשנים וצריכים לתת דוגמה, אבל אולי אנחנו כבר מקרה אבוד. אני מסכים אתך, חבר הכנסת יחזקאל, שצריך את החוק שלך. אולי זה יתרום במישור ההפחדה אם אומרים כמה מתים מעישון, כמה אינבלידים היו, וכל הדברים האלה. זה נכון, זה יכול לעזור, אבל לפי דעתי העניין הזה הוא עניין חינוכי ממדרגה ראשונה, וצריך לחנך את הילדים בבתי-הספר, בבית. אני מחנך את הילדים שלי. אני אמרתי פה בפעם שעברה, שהילדים שלי שומעים את המוזיקה בבוקר, ולפי דעתי הם אף פעם לא יעשנו. אבל – – – סאלח – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

חבר הכנסת סאלח סלים הוא חבר כנסת "פאדחן" וצחקן – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא סיגריות. סיגריות לא משפיעות כך.

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, אני מבקש.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אנחנו בסוף קדנציה, אז אפשר להתבדח.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סאלח סלים, אני מבקש ממך. חברי הכנסת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אפילו הסדרן נכנס כי חשב שיש כאן משהו.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב המקרים שאני קשוב לחבר הכנסת סאלח סלים, אני יודע שהוא מגן על עמדותיו בהרבה מאוד להט, ורוב הזמן הוא כועס. על כן אני שמח היום שאתה צוחק, ואני לא רוצה לרסן אותך בצחוק הזה, אבל, בכל זאת לקרוא לך שלא להתיר את הרסן יותר מדי ולתת לחבר הכנסת אחמד סעד לומר את דבריו בריכוז המספיק לו כדי גם לסיים אותם.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מאוד מודה לך, אבל הסיבה לעשן שיצא פה היא חבר הכנסת אבי יחזקאל, לא אני. תמיד נזרק על השמאל.

היו"ר י' לנקרי:

קח ממנו מרחק מסוים ואז לא יהיה יותר מדי עשן בסביבה ההיא.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

קשה לי להיפרד ממנו.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך על השתדלותך.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לכן אני חושב, שחוץ מהחוק הזה צריכים להיות עוד חוקים. לא רק חינוך, אלא גם עניינים אדמיניסטרטיביים, שימרו את חייהם של המעשנים, ואני בראשם. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת אחמד סעד. חבר הכנסת סאלח טריף. אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זו רשימה ישנה?

היו"ר י' לנקרי:

לא, זו רשימה מעודכנת. ואחרי חבר הכנסת מחאמיד, אתה תוזמן לשאת את דברך.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין ספק שהעישון מזיק, ומזיק מאוד לבריאות של אלה שמעשנים, של אלה ששואפים את העשן של המעשנים, ואלה שסובלים מהם, וכל חוק שיובא לכאן כדי לנסות ולצמצם את הנזקים האלה של העישון הוא בהחלט חוק מבורך. אני רוצה לנצל את ההזדמנות שחבר הכנסת אבי יחזקאל מביא חוק שאני לא התעמקתי בו, אבל כיוון שאינני מעשן, אני רוצה לתמוך בו כי אני – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת טריף, אני רוצה לומר לך, שמאז שהוחלט אתמול על פיזור הכנסת הרבה חברים בעבודה התחילו לעשן מחדש.

סאלח טריף (העבודה):

אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת רובי ריבלין, כיוון שהתפרצת לדלת פתוחה, אני רק רוצה להגיד לך בחברות, כיוון שאני מעריך אותך באופן אישי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שגם אצלנו התחילו לעשן.

סאלח טריף (העבודה):

לא רק התחילו לעשן, אני רוצה להגיד לך שהנזקים שנגרמו מהעשן הסמיך שראש הממשלה והממשלה שאתה תומך בה – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אתה עוד פעם מתחיל?

סאלח טריף (העבודה):

– – פיזרו בשנתיים-שלוש שנים האחרונות, הנזקים הם כאין וכאפס לעומת מה שהעישון הזה עושה. אלה נזקים שגורמים לי, כתושב מדינה נאמן, כאזרח המדינה, להרגיש רע. גם בימים האלה שאנחנו – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

תפסיק לעשן.

סאלח טריף (העבודה):

אני לא מעשן, לא מעשן, אני אפילו לא בלחץ, אתה יודע מה, אני לא בלחץ – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני יודע שיש כאלה שכבר מתחברים לאגזוז.

סאלח טריף (העבודה):

תראה, חיים, אני לא רוצה להתחרות, במיוחד כשאנחנו שכנים, אתה אומנם ממגדל-העמק, קצת קרוב לעיר הגדולה, אנחנו בפריפריה עדיין שומרים על מסורת ועל דברים כאלה שאנחנו לא מתחברים לאגזוזים, אפילו בקושי לסיגריה.

אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת ריבלין, בכל האמת הראויה להיאמר כאן בכנסת, ככל שהיא נאמרת, שהממשלה שלנו עשתה נזקים כל כך כבדים – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

עוד פעם אתה מתחיל?

סאלח טריף (העבודה):

– – – חבר הכנסת שמואלי, וחשוב שתשמע, אתה היית עסוק שנה שלמה בחגיגות, וחשוב שתדע שהחגיגות נגמרו, ולדאבוני הרב התחלנו בחגיגות עצובות מאוד. אנחנו עכשיו בחגיגות של בעיות כלכליות קשות, ממשלה שהחליפה שני שרי אוצר מעולים בתוך תקופה קצרה, כי לא יכלו להתאים את עצמם לראש הממשלה. אף אחד לא מבין את המדיניות הכלכלית, אף שהוא סיים את האוניברסיטה במינהל עסקים, במקום מאוד מכובד בארצות-הברית, שגם אני הייתי רוצה, אבל האמת היא, שהיום אנחנו סובלים מהנזקים בכל התחומים של הכלכלה הישראלית, בכל נושא. חשבנו שהאינפלציה תיעצר והיא לא נעצרת, האבטלה תיבלם אולי באיזה שהוא שלב, והיא ממשיכה לדהור, העוני גובר – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אצלכם העוני היה יותר גדול.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת טריף, האינפלציה נבלמה – – –

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – אתם מלהיבים את הציבור. מה זה האינפלציה – רק 3%.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת שמואלי, הואיל ואתה רשום בדיון הזה, אני מבקש לנצל את זמנך.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

שהוא לא יצא מהאולם.

היו"ר י' לנקרי:

סיים את דבריך.

סאלח טריף (העבודה):

אני לא כופה עליך להישאר, אני יודע שדברי טובים ואתה אוהב לשמוע אותם. אני מאוד אשמח לשמוע אותך. אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת ריבלין, מי אני שאתחרה בך ביכולת הביטוי של הדברים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

on וחלילה.

סאלח טריף (העבודה):

אבל, אני רוצה לומר לך, בכל הצניעות הראויה, שגם כשהממשלה עשתה צעדים נכונים, גם בתחום האינפלציה, אני בירכתי את שר האוצר שישב כאן. אני בירכתי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אל תשכח – – –

סאלח טריף (העבודה):

אני בירכתי, אבל אני מדבר על התוצאה. התוצאה שהגענו אליה היום היא עצובה, היא נזק עצום לכלכלה הישראלית. מפאת קוצר הזמן, אני לא רוצה להיכנס לנזקים העצומים שיהיו כתוצאה מההחלטה העצובה של עצירת הסכם וואי, של ההליכה בדרך הפיוס לשלום עם הפלסטינים. זה נושא שאין כמותו תורם לביטחון מדינת ישראל.

אני רוצה להגיד לך – לא יהיה לנו ביטחון ללא שלום, ולא יהיה לנו שלום עם מדיניות טלטלה כזאת, חסרת אחריות, כמו שמתנהלת או שהתנהלה כאן, ואני מקווה שהיא תיעצר בבחירות הקרובות ושיאפשרו להנהגה אחראית יותר לשלוט במדינת ישראל ולהמשיך בדרך של שלום אמיתי וביטחון רציני, לא בסממאות אלא בעשייה.

אדוני היושב-ראש, עמד כאן אתמול – ואני מייד מסיים, ואני מודה לך על אורך הרוח שלך – אהוד ברק, וראיתי אותו משיב במלוא כובד הרצינות. זו פעם ראשונה שאני כל כך נהנה מהדברים שהוא השיב לראש הממשלה, ואני בכל לבי, כמי שאוהב את המדינה הזאת, חשבתי שתקום לנו ממשלת אחדות עוד קודם – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

נו, נו.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אף פעם לא מאוחר.

סאלח טריף (העבודה):

שיהיה ראש ממשלה רציני – – – מה נו?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

סאלח טריף (העבודה):

באים בדקה התשעים, אחרי שהירייה נורתה, ואומרים: בואו נעצור את הירייה במופע, בואו נעצור את הטיל – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

לפעמים בדקה התשעים לוקחים אליפות.

סאלח טריף (העבודה):

— — — ה"חץ" עוד אין לנו אפילו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — "מכבי חיפה" — — —

סאלח טריף (העבודה):

אני מייד מסיים, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

ואודה לך אם תמצא לסיום מלה טובה על הצעת החוק של חבר הכנסת יחזקאל. זה יהיה חשוב.

סאלח טריף (העבודה):

מייד, אדוני, בכבוד רב אני מקבל את הצעתך. אני רק רוצה להגיד — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר להכניס גול בדקה ה-95.

סאלח טריף (העבודה):

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת דיין בכבוד, תשמע, אני לא רוצה שהמדינה תתנהל בדרך של "ספורטוטו" ובדרך של אולי ניצחון בכדורגל או בכדורסל. אני רוצה שהמדינה תתנהל בבטחה, בביטחון ובדרך שלום ראווה.

אני רוצה לברך אותך על הצעת החוק. אני מקווה שהיא תתקבל. תודה, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

תודה, חבר הכנסת סאלח טריף. חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חבר הכנסת דורון שמואלי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אחרון?

היו"ר י' לנקרי:

לא, הוא לא אחרון. אחרון הוא חבר הכנסת יוסי כץ.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דבר ראשון אני רוצה פשוט להודות, כבר אמרתי את זה לפרופסור חבר הכנסת שבח וייס, אמרתי שאני מחסידי גור, וגור – כפי שאתם יודעים – זה אותו פרופסור, המנתח מספר אחת בארץ, שנותח, יצא מהניתוח ובאחד הראיונות אתו טען ואמר, שבעצם זה לא כל כך נורא לעשן.

אני כמעט בטוח שהעישון מזיק לבריאות, אני יודע את זה. אני מודע לכך שיש נזק כבד מאוד לבריאות. אבל, אדוני היושב-ראש, אין איזון – בכל מה שקורה בכנסת – בין ההצעות בנושא הזה להצעות בנושאים אחרים. כל שבוע-שבועיים מביאים הצעת חוק, כעין טרור כנגד אנשים מעשנים. למשל, היתה לפני כשבועיים הצעת חוק, שלא מספיק לכתוב שהעישון מזיק לבריאות, אלא צריך גם לפרסם אולי לאילו מחלות הוא גורם. אז אולי ישימו בכל קופסה עלון או ספר, למה גורם העישון.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גם בתרופות יש הוראות. כשאתה מקבל תרופה כתוב שיש בה חומר מרדים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אבל זה לא מעשי.

אני בעד פעולה למניעת עישון, אבל בלי טרור. גם למעשנים יש זכויות. אתה בעצמך אומר, שכמעט חצי מתושבי המדינה, או יותר, מעשנים. אתה לא יכול לכבול אותם ולהגיד להם: אסור לכם לעשן בשום מקום, כי בכל מקום שאני אעשן העשן יתפזר באוויר והוא יפגע בך כנראה. אני רוצה לכבד אותך, אני רוצה להתרחק ממך כמעט. לא אתה אישית, אתה מבין אותי, נכון? אני רוצה להתרחק מאנשים שלא מעשנים, אני רוצה לכבד את הרצון שלהם, אבל שייתנו גם לאנשים מעשנים לחיות בכבוד, קצת פרטיות. אם הם מרגישים שהם נהנים, שיעשנו. קצת איזון. אסור לעשות מזה סיפור.

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני חושב שגם פסיכולוגית זה לא טוב, כי ככל שאתה מונע, ככל שאתה מביא כל מיני איסורים על בני-אדם, כך אנשים ירצו יותר את הדבר הזה שאתה אוסר עליהם.

לא רק זה, פעמים רבות אנחנו קוראים בעיתון, או במקום אחר, ספרות, מאמר על סיגריות ועל הנזק מן הסיגריות. ומה אנחנו עושים? אנחנו מדלגים. אז יכתבו על חפיסת הסיגריות כך וכך דברים, אנחנו לא נקרא אותם. אנשים פוסחים על מאמרים שבאים להגיד להם כמה הדבר הזה חמור.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שחינוך הוא דבר טוב, אבל לא כל דבר צריך להיעשות בחוקים. לא צריך לעשות את חצי המדינה נרדפים, לרדוף אחרי אנשים ולתת להם כל מיני סטירות תחוקתיות, פעם כך ופעם כך, בוקסים ואגרופים. אי-אפשר לעשות מחצי עם פושעים וסוטים. עוד הפעם, צריך קצת איזון, ואני חושב, אדוני היושב-ראש, שאי-אפשר ליישם את החוקים האלה. זה חוק שאיננו בר-ביצוע.

אני בעד הסברה, וזה בעצם חוק הסברתי. אני בעד הסברה, אבל נגד כל אותם חוקים שבאים לכבול אנשים ולהעניש אותם מפני שהם מעשנים. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת דורון שמואלי. אחריו – חבר הכנסת יוסי כץ. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, בנושא העישון, לפני שחבר הכנסת דורון שמואלי מתחיל לדבר.

הייתי עכשיו בשליחות עם יושב-ראש הכנסת בפולין, וגם שם התחיל הטרור הזה נגד מעשנים. היתה לנו פגישה עם פרופסור גרמק ממושרד החוץ, והוא איש מקטרת ידוע. אמרתי לו: תיכף תראה, אנחנו נכנסים למשרד היחיד שלא יהיה בו שלט שאסור לעשן. נכנסנו, לא היה שם שלט. הוא הוציא מקטרת וגם אני והיה שם שיח מקטרות. אז יש יוצאים מן הכלל.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לצערי הרב, חבר הכנסת סאלח טריף הפך את זה כנראה למנהג בפריימריס, שהוא צריך את הקולות במפלגת העבודה, אז כל פעם כשמדברים, ולא משנה על איזה נושא, הוא תוקף את ראש הממשלה, גומר והולך ולא מאפשר אפילו לענות. הנה הוא חזר. אז אני מתחייב מעל הדוכן הזה, חבר הכנסת סאלח טריף, שכל פעם אני לא אשאר חייב לך, תמיד תקבל ממני בחזרה.

אתה דיברת על הערפל ועל העשן, שהממשלה הזאת עשתה לנו נזקים בכלכלה.

שבח וייס (העבודה):

אתה דלוק על ראש הממשלה.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר גמור. אני לא לבד, יותר ממחצית העם.

חבר הכנסת סאלח טריף, 15 מיליארד שקל גירעון השאירה לנו הממשלה שלכם, והיה קשה מאוד לצמצם את הגירעון, וזה בא, לצערנו הרב, בעיקר על חשבון החלשים. לא היתה לנו ברירה. דבר נוסף: אני רוצה להזכיר לך מה שאמרה מבקרת המדינה על מפלגת העבודה בזמנה – קניית שלטון בכסף. אלה דברים, שעם כל הביקורת שאתה מעביר על הממשלה הזאת, את זה לא אמרו אף פעם עלינו. את הדברים האלה אמרתי רק במסגרת חצי דקה כדי לענות לך, ואני מתחייב לא להישאר חייב אף פעם.

אני בעד החוק הזה. אני רוצה להגיד לחבר הכנסת אבי יחזקאל, העישון פוגע בבריאות, וזה נזק. אמרה פה חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שמדי שנה מתים 15,000 איש מנזקי עישון. אני רוצה להזכיר לכולנו, ש-600-700 איש נהרגים כל שנה בתאונות דרכים ויש אלפי פצועים, דבר שהוא לא פחות חמור. בין 2 ל-2.5 מיליארדי שקלים משלמת חברת הביטוח "אבנר" כל שנה רק על נזקי גוף. גם זה חשוב, ואם היא אומרת לשים את זה בראש הסולם, אז תאונות דרכים הן הרבה מעל זה.

יש רק פרדוקס, חבר הכנסת אבי יחזקאל. כשאנחנו מדברים על נזקי עישון, אני יודע שאוכלוסיית הנשים בציבור המעשנים עלתה לעומת אוכלוסיית הגברים. גברים מעשנים פחות מנשים, וראה זה פלא, נשים חיות יותר מאתנו. אמרו כבר פעם שאלמן זה מושג ספרותי. זה מעניין, הן מעשנות והן חיות יותר מאתנו, אז אולי הנזק הסביבתי שהמעשנות גורמות לנו הוא יותר גדול מהנזק הישיר של העישון? צריך לחשוב על העניין הזה.

שבח וייס (העבודה):

כל אחד עם החותנת שלו.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

עם החותנת ועם המחותנת.

החדרת הנושא של חינוך בבתי-הספר – אני אומר לכם, הילדים הקטנים היום יותר מודעים. הם , אתה בחברה ואומרים: אבא, אל תעשן. צדק חבר הכנסת וייס שאמר שעישון זה פוזה. אתה טובה, אתה מגלגל את הסיגריה. פעם היו מערכונים של בדרן, נדמה לי שייקה אופיר, זיכרוננו לברכה, היה עושה בזמנו מערכון שלם על טיפוס האדם, מה האופי של האדם לפי צורת העישון שלו. היתה לו סריה של 12-13 סוגי מעשנים.

לסיכום, אני מחייב את החוק הזה. אני רק רוצה להגיד לכל חברי הכנסת, שאתמול עשו טעות כשלא הלכו לממשלת אחדות לאומית והחליטו לפזר את הכנסת ולהקדים את הבחירות, והם לא יהיו פה בפעם הבאה. יש פתגם שלמדתי אותו כשהייתי ילד קטן: אל תתיאש, עשן כנסת-שש. אתם זוכרים את זה.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת יוסי כץ. אחריו יסכם את הדיון חבר הכנסת אבי יחזקאל.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הואיל ואני נואם השבוע בפעם הראשונה, אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת כדי לברך את אחינו המוסלמים בצום הרמדאן בצום קל, וכמובן, כאשר יגיעו לחגים, נברך אותם גם אז.

מאחר שבסוף השבוע אנחנו נמצאים בבתינו, אני רוצה לברך את הנוצרים לקראת החגים שיבואו עליהם.

אני לא אכנס לפולמוס עם קודמי, אני מעדיף להתייחס לנושא שעל סדר-היום. העישון הוא באמת מכת מדינה, ואני התייעצתי עם המציע לפני כן אם אני יכול לומר זאת מעל הבמה, אבל אני מצדיע לך, משום שבישיבת הסיעה האחרונה ישבת לידי וראיתי שאתה מעשן. אני רוצה לומר לך, לאנשים שאינם מעשנים, שמתנזרים מעישון –

אברהם יחזקאל (העבודה):

מעשנים פסיכים.

יוסי כץ (העבודה):

– זה מאוד מאוד מפריע. אני חושב שטוב עשית. הצעת החוק שלך היא צעד אחד קטן מאוד, אבל צעד חשוב בכיוון הנכון. הלוואי שהחוק שאתה מציע, כאשר הוא יקרום עור וגידים וייכנס לתוקף, הלוואי שהוא יתרום באמת תרומה רצינית והלוואי שיקפידו עליו ותוכל להציע בכנסת הבאה, אתה ולא אחר, הצעת חוק שתיתן יותר שיניים בנושא.

אני רוצה לומר זאת, משום שבוועדה לענייני ביקורת המדינה, בשבוע האחרון, בשבוע הזה, דנו בנושא של סמים בבתי-הספר. אתה מודע לעניין הזה, כי היית סגן שר החינוך עד לא מזמן ולא מכבר. באו אלינו אנשי משרד החינוך ואמרו, שתוכניות מצוינות שהוכנו, חלק מהן לא מבוצע הלכה למעשה, כי החלטת ממשלה על תקציב של 8 מיליוני שקלים איננה מבוצעת. החלטה קודמת של משרד החינוך לקבוע שעת חובה למלחמה בסמים, למניעת שימוש בסמים, וזה דבר חשוב מאין כמוהו לצעירים שלנו בכל הגילים, בחטיבות הביניים, בבתי-הספר התיכוניים – אין שעת חובה, למרות ההחלטה. זה דבר רע מאוד, משום שהתופעה הזאת הולכת ופושה, יותר ויותר צעירים נכנסים למעגל האיום הזה, וצריך לטפל בזה, כמובן.

אגב, הזכירו פה קודם עישון ונרגילות. מסתבר שהתופעה של עישון נרגילות מהולות בוודקה ובדברים אחרים היא תופעה שהולכת ומתחזקת. זה דבר נורא ואיום.

כל הדברים האלה הם דברים שחברה שרוצה להיקרא חברה נאורה חייבת להשקיע את המשאבים וחייבת להתמודד אתם. אם היא לא עושה את זה, היא איננה ראויה להיקרא חברה נאורה, כי המבחן של חברה נאורה בשנות האלפיים הוא דאגה למערכות החינוך, השקעה בצעירים, השקעה בגמלאים, מתן ביטוי מעשי במשאבים כספיים לדברים האלה, לצרכים החברתיים.

לכן, שעה שהצעת את ההצעה הזאת – זו הצעה שאיננה כרוכה בהוצאה תקציבית גדולה וחשוב לתמוך בה, אבל חשוב שנזכור שזה רק צעד ראשון וקטן בדרך מאוד ארוכה. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת אבי יחזקאל, בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חברים, אני רוצה שהדברים יהיו ברורים. הצעת החוק הזאת היא מאוד זהירה. כמי שמעשן, אני חושב שצריך לחנך את האחרים. אגב, אני נגמל. לאט לאט אני יורד, אבל אני חייב להבהיר. ראוי, הרי בסך הכול הנזקים ברורים וידועים. אני לא חושב שאפשר לכפות מאן דהוא להפסיק לעשן. אבל צריך להתחיל בתהליך זהיר וברור של מלחמה, של הסברה, של דברים שיבואו לידי ביטוי גם בוועדה מוועדות הכנסת וגם במליאת הכנסת ביום הבין-לאומי למלחמה בעישון. הדברים צריכים להיות

ברורים, אגב, כפי שעושה היושב-ראש דן תיכון כל יום שני. לצערי, הוא קורא את מספר הנפגעים בתאונות דרכים, את שמותיהם. יש דברים שצריך לבצע ולו כאלמנט הסברה.

לכן אני חושב שהחוק הזה הוא חוק סביר בתחילת הדרך של המלחמה בנגע העישון. זו מטרת החוק, ואני מודה לכם על תמיכתכם. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר מ' פלד:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק למניעת נזקים מעישון מוצרי טבק, התשנ"ט–1998, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל – קריאה ראשונה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק למניעת נזקים מעישון מוצרי טבק, התשנ"ט–1998,

לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' פלד:

בעד – 7. אני מוסיף גם את חבר הכנסת בייגה שוחט. בעד – 8. אין מתנגדים, אין נמנעים. החוק יעבור לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה שנייה ושלישית. תודה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר מ' פלד:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק הדרכים (שילוט) (תיקון מס' 4), התשנ"ט-1998, שהחזירה ועדת הכלכלה. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה.

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 36) (בחירת מועמד בודד), התשנ"ט-1998 **(קריאה ראשונה)**

היו"ר מ' פלד:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 36) (בחירת מועמד בודד), התשנ"ט-1998, קריאה ראשונה. יציג את הצעת החוק חבר הכנסת יוסי כץ.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מביא לקריאה ראשונה הצעת חוק שהיא יוזמת חקיקה פרטית של חבר הכנסת נסים דהן ושלי.

ההצעה הזאת נולדה בעקבות מחזה לא כל כך נעים, בלשון המעטה, של תהליך ההצבעה על בחירת מועמד חדש למשרת מבקר המדינה, הלוא הוא מבקר המדינה החדש, השופט בדימוס אליעזר גולדברג.

ראשית, לפני שאני מציג את הצעת החוק אני רוצה לומר שאנחנו זכינו. לתפקיד ולמשרה נכנס אדם בעל כישורים ואישיות בלתי רגילים, וכולנו, כל חברי הוועדה לענייני ביקורת המדינה, מפקים גם את התועלת וגם את ההנאה מאישיותו ומכישוריו. אני מניח שהדברים יבואו לידי ביטוי גם בדוח המבקר שיוגש לכנסת בחודשים הקרובים.

הדבר השני שרציתי להעיר הוא – הואיל והיום התקיימה ישיבה של ועדת המשנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה בנושא "נתיב", אני מוצא לנכון להעיר זאת. דוח מבקר המדינה מתח ביקורת קטלנית על כל מה שמתרחש ב"נתיב", בלשכת הקשר, והיו המלצות מאוד ברורות אחרי שוועדות ממלכתיות דנו בנושא. הדוח הזה אומנם שייך למבקר המדינה הקודמת. המבקר עשה עבודה מאוד מאוד יסודית, מאוד מאוד מפורטת, והמליץ המלצות רבות.

אני שמח לומר, שממשלת ישראל אימצה את מסקנות הדוח. השר שרנסקי, שמונה לעמוד בראש ועדה, אימץ את המסקנות, אפשר לומר במלואן. מונה צוות ממשלתי בראשות תת-אלוף יום-טוב תמיר, שהחליט ליישם את ההמלצות אחת לאחת במלואן, בוודאי את ההמלצות החשובות, ועוד הוסיף כהנה וכהנה, ולצד, ראש הממשלה נסוג בשבוע האחרון מיישום ההמלצות, בניגוד להתחייבות מפורשת שנתן לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

אני ביקשתי לזמן את הוועדה באופן דחוף לדיון עם ראש הממשלה, משום שהדברים נראו לי מאוד תמוהים, מאוד מוזרים, ואני מקווה שיינתנו הסברים.

הדברים קשורים זה לזה, משום שביקורת מדינה אין לה ערך אם אין מסקנות, אם אין המלצות, אם אין יישום מעשי בשטח. רוב ממשלות ישראל בתקופה האחרונה מבינות את זה היטב, ומעת לעת אנחנו נתקלים במשרדי ממשלה שאינם מקיימים את ההמלצות. קוראים אותם לסדר. אין פה עניינים פוליטיים. בדרך כלל מדובר בעניינים שלא קשורים לא לימין ולא לשמאל. היום אתה כאן, מחר אתה באופוזיציה, ולכן צריכה להיות הסכמה מלאה לגבי הצורך במתן תוקף מעשי להחלטות המבקר.

מה קרה כאשר הוא נבחר? מאחר שהוראות החוק קובעות שצריך רוב של 61 גם בסיבוב הראשון וגם בסיבוב השני, נוצר מצב שבו כיוון שהיה מועמד אחד בלבד, חברי הכנסת עשו שבת לעצמם ואמרו: אין שום בעיה, יש רק מועמד אחד, וכל אחד הלך לעיסוקו ואנחנו נשארנו כאן קבוצה של אנשים שלא הגיעה ל-61 איש, כולנו הצבענו עבורו וכך זה עבר. המבקר מחכה, המועמד מחכה, וחברי הכנסת עוברים כאן בסך, אחד אחד, 57 חברי כנסת, מצביעים פעם אחר פעם והוא לא נבחר, משום שצריך סיבוב ראשון, צריך סיבוב שני, ורק אם בסיבוב השלישי אין 61, כל רוב מספיק, הוא נבחר. איזו הצדקה יש לזה כאשר יש רק מועמד אחד, שמשקף קונסנסוס ברור? אין כאן איזו מדינת משטרה שמכתיבה לכנסת, אנחנו לא חיים במצב הזה.

סאלח טריף (העבודה):

זה רק אם יש מועמד אחד.

יוסי כץ (העבודה):

אם יש מועמד אחד מספיק רוב רגיל. חזקה עלינו, שכאשר מדובר במשרד מבקר המדינה, לא יצביעו שניים נגד אחד, אלא תהיה נוכחות של חברי הכנסת, 30, 40, 50, והוא ייבחר.

אין שום הצדקה לגרור את חברי הכנסת שלב אחר שלב לתהליך הזה. זו הסיבה לכך שיזמנו את ההצעה. אני מוכרח לציין, שגם הממשלה הסכימה להצעה הזאת. אני מקווה שתהליך הבחירה של המבקר הבא יתבצע על-פי הצעת החוק הזאת. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אחמד סעד. אחריו – לחבר הכנסת שבח וייס, ואחריו – לחבר הכנסת סאלח טריף.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בהתחלה אני רוצה לברך את חברי הכנסת יוסי כץ ונסים דהן על הצעת החוק החשובה, לפי דעתי. הייתי עד למחזה המביש בזמן שבחרנו את המועמד למבקר המדינה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הבושה היתה של הכנסת.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אם כל המועמדים משכו את מועמדותם ונשאר מועמד אחד, זאת אומרת שאחרים חשבו שאין להם סיכוי. אבל, לפי דעתי, זה גם אומר משהו על כך שבן-אדם מוכשר הוא בן-אדם שמריץ את המועמדות שלו למשרה כל כך חשובה לעבודת הכנסת ולכל מה שמתרחש במדינה.

זה היה מביש. שלוש פעמים אנחנו, כמה חברי כנסת, נשארנו עד הסוף. אבל אחרים, לצערי הרב, הלכו הביתה. הם לא ראו שיש חשיבות לכך. לכן אני חושב שדווקא למועמד כזה מספיק רוב אבסולוטי. לא צריך שנהיה תלויים באחד או בשניים. צריך רוב אבסולוטי. כל רוב שיהיה פה יכריע.

לכן, אצביע בעד החוק הזה. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס. אחריו – חבר הכנסת בני אלון.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר חברי, באמת חברי, חבר הכנסת יוסי כץ העלה את החוק בקריאה טרומית, ביקשתי להסיר אותה. ביקשתי להסיר אותה מפאת כבודה של הכנסת וכבודו של המבקר.

מה בעצם עשה כאן יוסי כץ? הוא לקח תקרית לא נעימה, איזה צירוף של נסיבות, בחלקן לא הולמות, ומכיוון שכך הוא רצה למנוע את הנסיבות האלה על-ידי התפטרות מן התהליך.

אגב, אני לא חושב שהחוק הזה יהיה אי-פעם שימושי. המבקר הנוכחי יכהן שבע שנים. אנחנו מאחלים לו בריאות טובה וכן הלאה. אני לא חושב שתהיה עוד הפעם סיטואציה של איזה מצעד חברי כנסת לשופט עליון, או לרמטכ"ל וכן הלאה. בחברה התחרותית הזאת לכל תפקיד יהיו בעתיד שניים-שלושה-ארבעה-חמישה מועמדים, וזאת העיר לי חברי חבר הכנסת פורז בשיחה שגלגלנו פה.

זאת אומרת, זה חוק לסוף המילניום השלישי. למרות הכול, אני לא חושב שצריך לחוקק אותו. לא צריך לחוקק אותו מכיוון שהכנסת יכולה לפעול בהתאם, דווקא אם יש מועמד אחד, מועמד שצעדו אליו וביקשו ממנו להתייצב בראש המערכת החשובה הזאת, מועמד ראוי, מועמד מצוין, איש מצוין. אז קצת כבוד, תבואו להצביע עבורו. מה יש?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לצערי הרב, ביזו אותו.

שבח וייס (העבודה):

מה יש? זה היה סוג של ביזוי. בא יוסי כץ ובעצם נותן בעקיפין, ולא בכוונה, רישוי לביזוי, או מניעת ביזוי על-ידי כך שהפרפרים ילכו להם. תראו, בכלל, אנחנו כל הזמן לבד במליאה. אני זוכר, שבפריימריס הקודמים, כשאני הייתי יושב-ראש הכנסת, אמרתי: כולם על הכביש ואני נשארתי עם הפטיש. בסוף נשארתי עם גדליה גל, נשארנו יחידים.

בכלל, היה רצוי שחברי כנסת יבואו יותר למליאה. יש פה קבוצה של חברי כנסת שמופיעים בכל תוכניות הטלוויזיה ומודיעים שהם חברי כנסת. זהו. ומאמינים להם. מה אכפת להם? יש להם חבורה סגורה – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה מה שקובע.

שבח וייס (העבודה):

כן. בזה נגמר העניין, בין שהיית פה ובין שלא היית, בין שחוקקת ובין שלא חוקקת, בין שנאמת ובין שלא נאמת. מה זה חשוב? קיבלת משכורת כאן? לא קיבלת משכורת כאן?

אני בכלל נגד טיפוח המגמות של ההסתלקות מן המליאה. זו זילות של הבית הזה, כשכמעט שום . אני לא talk show עיתונאי לא שם לב לזה ולא מתעסק עם העניין הזה. מתעסקים עם המזנון ועם ה- אתן את ידי לזילות ולביזוי המליאה.

בכל החברות, ויוסי כץ הוא חבר שלי, חבר טוב וקרוב, לא אצביע בשביל החוק הזה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת סאלח טריף. אחריו – חבר הכנסת בני אלון, ואחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אולי דעתי לא שונה מן הסתם מדעת חברי, חבר הכנסת שבח וייס. הוא היה יושב-ראש הכנסת, הוא חבר כנסת הרבה יותר ותיק ממני, הוא פרופסור למדע המדינה, ואולי הוא חושב לא רק בנימה האישית של עבודת הכנסת אלא גם בנימה ההיסטורית. אין ספק שמוסד מבקר המדינה הוא מוסד חשוב ואין ספק שבחירת מבקר המדינה היא אולי אחד האקטים החשובים מאוד של ריבונות הכנסת –

שבח וייס (העבודה):

שיבואו.

סאלח טריף (העבודה):

– של שלטון החוק, של שלטון הסדר והחוק. אני לא יודע מתי חוקק חוק מבקר המדינה, אדוני היושב-ראש.

שבח וייס (העבודה):

ב-1953.

סאלח טריף (העבודה):

זה היה בתחילת צעדיה של המדינה. אין ספק שהאבות המייסדים חשבו על כך שצריך לתת כבוד והדר למוסד המבקר ולבחירת המבקר. חשוב שהציבור ידע באיזה רוב הוא נבחר בכנסת. זה לא כמו איזה חוק שיעבור ברוב של שניים, או אחד, או לפעמים במניפולציות כאלה ואחרות. אבל מה לעשות, חברי חבר הכנסת שבח וייס? החיים משתנים. ראה, אתמול, כשהיה נושא מכריע בחיי המדינה, כל הכנסת רעשה וכולנו ישבנו על הכיסאות במשך שעות, שעות ארוכות ורבות, דנו והתדיינו.

שבח וייס (העבודה):

זה לא נושא חשוב לבוא פעם בשבע שנים, לשים פה את הישבן ולהצביע?

סאלח טריף (העבודה):

ללא ספק.

שבח וייס (העבודה):

מקבלים משכורת. תסתכל מי עובד פה בבית.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת וייס, יש לי דעה שונה מדעתך בעניין הזה. לא כל הפעילות הפרלמנטרית מתחילה ומסתיימת בזה שיושבים במליאה ומעירים הערות על הצעות חוק ועל דיונים. מה היה קורה לו היינו כולנו יושבים כאן ורוצים לדבר? לא היינו גומרים נושא אחד. מזל משמים שלא כולם יושבים כאן לפעמים ואפשר אז להעביר חוקים מהר. אחרת כל עבודת הכנסת הזאת היתה נסתמת, לא היה אפשר לעבוד. מזל שיש ועדות. הייתי יושב-ראש ועדה וידעתי שיש הרבה נושאים – – –

שבח וייס (העבודה):

שיבואו להצביע.

סאלח טריף (העבודה):

נכון, נכון. אני אומר את זה בכוונה, אדוני היושב-ראש, במטותא ממך, ואני מייד מסיים. אני אומר בכוונה, שהציבור ידע שהכנסת פעילה לא רק במליאה, כי יש ועדות של הכנסת ויש פעילות של לשכות חברי הכנסת, ויש פגישות ויש עבודה, ויש עבודה ציבורית וכן הלאה. ולכן אקט ההצבעה לבחירת מבקר המדינה, עם כל הכבוד הראוי, כשמבקר מועמד אחד מוסכם בין כולם ועל דעת כולם, והוא שופט עליון מכובד כמו השופט גולדברג, שבהחלט הוא ראוי וחשוב, ואם היו 57 אז מה? מה מפחית מכבודו? היו ראשי ממשלות שתמכו בהם פחות מ-57 חברי כנסת, והם כיהנו, עבדו ושלטו במדינה.

אני חושב שטוב עשו יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, חבר הכנסת יוסי כץ, וגם חבר הכנסת נסים דהן, חברי הטוב; אני מברך אתכם, ואני חושב שראוי שנעביר את החוק הזה לכבוד מוסד המבקר ודווקא מפאת כבודו. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת בני אלון, ואחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע. אחריו – חבר הכנסת דורון שמואלי.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה לתיקון חוק מבקר המדינה ולשיפור מעמדם של המבקרים בכנסת, מלשון ביקור, כמו שהעיר חבר הכנסת שבח וייס – אני יכול להבין שמדי פעם נולדים חוקים מן השטח, כתוצאה מאירוע, וזה לא שלילי. אבל אני באמת חושב שצריך גם לעדן את זה בצורה – ניקח ציור קיצוני, חברי הכנסת דהן וכץ. תיאורטית יכול להיות גם מחטף של שניים-שלושה חברי כנסת באשמורת הלילה – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל זה רק כשיש מועמד יחיד.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

כשיש מועמד יחיד; נכון. אתה צודק, אבל מה הכוונה – – –

נסים דהו (ש"ס):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

אתה צודק, אני מקבל את התיקון שלך. לא יקבעו את האישיות, כי בסך הכול לפני זה היה משא-ומתן והחליטו כל הסיעות לפנות וכו', אבל אסור לנו לשכוח שבאמת מבקר המדינה בסופו של דבר הוא הזרוע הארוכה שלנו, זאת אומרת, שהתפקיד המרכזי של הכנסת הוא ביקורת — — —

שבח וייס (העבודה):

הוא הזרוע הארוכה שלנו, ואין לנו כוח לבוא להרים זרוע בשבילו.

בנימין אלון (מולדת):

אנחנו, בעצם, אמורים — — —

יוסי כץ (העבודה):

כאשר חוקקו את החוק, זה היה אחד הסעיפים אולי לא הכי חשובים שמישהו חשב — בדיוק כמוני וכמוך, מי שישב לפני כמה כנסות — לחוקק את זה בנוסח הזה. בסיבוב הראשון מצביעים 57. זה יותר מכובד מאשר להישאר לסיבוב השלישי. בסיבוב השלישי כבר כולם יודעים שממילא לא צריך רוב, אז נשארים — — —

בנימין אלון (מולדת):

אבל אינך חושב, חבר הכנסת כץ, שצריך לקבוע איזה מינימום? קוורום?

נסים דהו (ש"ס):

אחד ויחיד בשבילך?

בנימין אלון (מולדת):

אתה חושב שמן הראוי שאת התפקיד המרכזי הזה של ביקורת המדינה תקבע רשמית הכנסת – –

נסים דהן (ש"ס):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

— – חבר הכנסת דהן, עם שני חברי כנסת נוכחים במליאה?

נסים דהן (ש"ס):

אני אומר לך עוד יותר; לדעתי לגיטימי – – – ברגע שיש מועמד יחיד, מספיקה הודעה של יושב-ראש הכנסת.

שבח וייס (העבודה):

גם אני חושב. נאשר אותו בפקס.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

הוא גם יוכל לעבוד בפקס.

נסים דהן (ש"ס):

— – – מועמד יחיד. — —

היו"ר מ' פלד:

חבר הכנסת דהן, אתה אחר כך מסכם את הדיון, אז תשמור על התחמושת.

בנימין אלון (מולדת):

אנחנו בקריאה ראשונה, אני אצביע בעד, אני רק חושב שצריך לתת איזה פורום מינימלי, איזה קוורום, איזה מספר של נוכחים שלא העליתם בהצעה שלכם. אמרתם: בכל מספר שהוא.

אני חושב שאין זה מן הראוי, אני מקבל את ההערה שלכם; המלה מחטף לא מתאימה, כי מחטף משנה תוצאות מעשיות. אני אינני חושב, ובזה אסיים את דברי, שביקורת המדינה, שהיא תפקיד אולי לא הייתי אומר הראשון – אנחנו גם מחוקקים – אבל תפקיד מרכזי ביותר של הכנסת הזאת על כל ועדותיה – זו טעות גדולה שזה מתרכז בוועדה לענייני ביקורת המדינה. לא כך צריך להיות. לכן נראה כאילו הכנסת, בעצם, איננה שייכת למבקר. אז מה? זה שולי, זה תפקיד שהוועדה לענייני ביקורת המדינה מטפלת בו ומכירה אותו, חבר הכנסת כץ הוא יושב-ראש הוועדה. זו כאילו הבעיה שלו. פה מתחילה הבעיה, ואנחנו מחריפים אותה אם נזלזל בהיכרות של המוסד הזה עם המבקר מהרגע הראשון של הבחירה שלו.

המבקר, בעצם, ממלא את שליחותנו, ומן הראוי שהוא יוכר על-ידי כל חברי הכנסת. הואיל ומעשית אי-אפשר שכל חברי הכנסת יכירו אותו ויראינו אותו, אז הם ממנים נציגים לעשות את זה, אבל אין זה הגיוני שאותם נציגים מוסכמים יגמרו ביניהם את העניין הזה וימנו לתפקיד כזה מהותי, כזה משמעותי בדמוקרטיה שלנו ובתפקיד שלנו ככנסת, וגם הבחירה תהיה בשלב כלשהו, מאוחר בלילה, על-ידי שני מצביעים.

אני מסיים את דברי ומציע לכם, חבר הכנסת דהן וחבר הכנסת כץ, אחרי שאצביע בעד ההצעה הזאת, לקראת קריאה שנייה וקריאה שלישית, לקבוע לפחות קוורום, איזה מספר משמעותי שחברי הכנסת יתייחסו בכבוד ובאחריות אל המינוי הזה. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אחריו – חבר הכנסת דורון שמואלי, ואחריו – חבר הכנסת ריבלין.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אם לא טעיתי, שמעתי שאני עכשיו צריך לסכם.

היו"ר מ' פלד:

לא, לא. אחרי חבר הכנסת פורז אתה תסכם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני תומך בהצעת החוק הזאת, ואני רוצה לומר שלאחרונה היינו עדים למקרה, שמי שמופקדים על הפיקוח ועל הבקרה סובלים מסלקציה בכושר השיפוט, גורמים לתוצאות קטלניות ומשרתים אינטרסים של אינטרסנטים. זה מה שהיה בעירק. היינו עדים לוועדת פיקוח מטעם האו"ם, בראשותו של באטלר, שכל הדוחות שהיו שם לאחר שמונה שנים, שלא השאירו פינה, אפילו נכנסו לחדר המיטות בארמונות של הנשיא העירקי סדאם חוסיין, הגישו דוח שמשמעותו המשך הסגר והסבל נגד ילדי עירק ונגד העם העירקי.

יש כאלה בין חברי הכנסת שאומרים: הרי סדאם חוסיין הוא דיקטטור, הוא הכריז מלחמות, אבל מה פשעו של העם העירקי, מה פשעם של ילדי עירק, כשמטילים מצור ואוסרים ייבוא תרופות לעירק? את מי מענישים? האם מענישים את סדאם חוסיין או את משפחתו? כשמטילים מצור על מזון לעם העירקי, את מי מענישים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סדאם חוסיין הוא – – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

צריך להגיד את זה לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני שואל אותך, חבר הכנסת רובי ריבלין, כשמטילים מצור ולא מאפשרים קבלת תרופות לעם העירקי ולילדי עירק, את מי מענישים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שהעם העירקי יתפטר מהדיקטטור שלו – הכול יהיה בסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל את הילדים בני השנה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מצדיק אותו?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אל תצעק. אני שואל אותך, תענה לי באופן הגיוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ילדים בגיל שנה — — —

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

— — — יפגע גם בי?

היו"ר מ' פלד:

לא, לא.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אף אחד לא בא להגן. למה מסיטים את הוויכוח מהכיוון של העם שסובל — —

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — ילדים סובלים — —

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — מסיטים את הוויכוח אל ההנהגה העירקית. אף אחד לא בא להגן על ההנהגה העירקית, על הטעויות שנעשו, על הפשעים שנעשו גם כלפי העם העירקי. אני מדבר על — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — ילדים המתים מרעב, מתים מחוסר תרופות — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — קודם שולחים ילדים לזרוק אבנים ואחר כך — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — על-ידי מדינה שמתיימרת להגן על זכויות האדם ועל זכויות האזרח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר מ' פלד:

חבר הכנסת ריבלין.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

על מה הם מגינים כשהם שולחים מטוסים, מפציצים בתים, הורגים אזרחים, מרעיבים עם, מאות אלפים מתים מדי שנה? על מה הם מגינים? איזה אינטרס הם משרתים? את מי הם משרתים?

לא שמעתי שעירק פלשה לאיזו מדינה לאחרונה. לא שמעתי שעירק פגעה באיזה גורם לאחרונה. שמעתי רק דבר אחד, שממשיכים בהטלת הסגר והמצור על העם הזה, ממשיכים בסבל שנגרם לעם

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — ואתה עוד בא ומטיף מוסר — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת רובי ריבלין, אתה לא יודע שכל המעורבות של ארצות-הברית שם היא לא מתוך הגנה עליך או דאגה לך, אלא מתוך דאגה לאינטרסים הכלכליים שלה? אם לא היה נפט במפרץ, הם לא היו הולכים לשם. אתה יודע שכל הסיפור הזה כאילו הם עושים את זה מתוך דאגה לשלום העולם, כל זה שקר וכזב. מה שהם עושים שם זה להכריז טרור בין-לאומי נגד העם שסובל זה שמונה שנים. לכן צריך לגנות ולהוקיע את התוקפנות הזאת — —

היו"ר מ' פלד:

הכול בשם מבקר המדינה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

-- לרבות הביקורת של ועדת הפיקוח הזאת.

לכן, בקשר להצעת החוק הזאת, אני תומך בהצעת החוק.

היו"ר מ' פלד:

בכול אשם מבקר המדינה. תודה.

בנימין אלון (מולדת):

האם אני יכול להגיש הצעה לסדר?

היו"ר מ' פלד:

בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מציע שפרוטוקול הדברים שנאמרו על-ידי חבר הכנסת טלב אלסאנע יישלח לסדאם חוסיין לעירק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

--

בנימין אלון (מולדת):

כדי שיתרשם מהדאגה הכנה של כנסת ישראל לבריאותו ומההערכה הגדולה שכנסת ישראל רוחשת ליושרו, להגינותו וכו'. תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

שיירשם בסוף המכתב, שמי שהציע להעביר את זה לסדאם חוסיין זה בני אלון.

נסים דהן (ש"ס):

צריך שיהיה גם העתק לאו"ם.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש, אם אפשר, לדיון הבא לקבל ממך אינפורמציה איך נבחר מבקר המדינה בעירק. אולי אנחנו יכולים ללמוד איך מבקר המדינה אצל סדאם חוסיין מתמנה לתפקיד שלו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

בכל זאת, אני חושב שמוסד מבקר המדינה זה מוסד מספיק מכובד בשביל שלא נעשה מזה צחוק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

"מסחרה".

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

"מסחרה", ובטח לא להכניס את סדאם חוסיין הרשע לתוך הדיון הזה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל 100,000 ילדים שמתים שם הם "מסחרה" בשבילך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

הי"ר מ' פלד:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש ממך לשבת ולא להפריע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

הי"ר מ' פלד:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. שב בבקשה.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה להצטרף לעמדתו של חבר הכנסת שבח וייס, יושב-ראש הכנסת הקודם. אני חושב, שאוי לנו בשעה כזאת, שהרבה מאוד מוסדות מאוד מאוד יקרים לנו, מתחילים לאט לאט לכרסם במעמדם. אם למוסד מבקר המדינה, מוסד כל כך חשוב, אנחנו נתייחס כפי שאנחנו מתייחסים לזה – ואני חושב שצריכה להיות פה נורמה, כמו שאמרתי פה בנאום הבתולין שלי כשדיברנו על הנושא של ערוץ-33, נורמה של התנהגות, של עבודה ושל מוסר עבודה פה בבניין.

אני אומר לכם, שחבר הכנסת שבח וייס צודק. אם לא מסוגלים להגיע ל-61 קולות בשלוש הקריאות, שלא יתחלף מבקר המדינה והאחריות תיפול על הבניין הזה. לא יכול להיות שמבקר המדינה – ואני אומר לכם את זה כאדם שעבד בכמה גופים תחת פיקוח של מבקר המדינה, ויודע להעריך איך כל אחד – — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה יצא מזה?

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

הכול יצא נקי ויפה.

— — — איך כל אחד מאתנו במפלגות, בתאגידים הסטטוטוריים, בחברות הממשלתיות, יושבים כל הזמן כשיש המורא של מבקר המדינה מעל הראש ועובדים ושומרים על כללי מינהל תקין ועושים הכול על-פי הנחיות מבקר המדינה.

מבקר המדינה צריך להיות בקונסנסוס מלא, שיהיה מקובל על כל הבית, והוא צריך גם לקבל את הגיבוי של כל הבית. אוי לנו אם נגיע למצב כמו שאמר חבר הכנסת בני אלון, שאולי נעשה מינימום מסוים, שזה יעבור בשמונה חברי הכנסת שיצביעו באישון לילה למבקר המדינה, אפילו אם הוא אחד.

היו"ר מ' פלד:

שמונה זה טוב.

שבח וייס (העבודה):

זה שמונה בעקבות אחד.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לבקש בהזדמנות הזאת מיושב-ראש הוועדה לביקורת המדינה, שאני חבר בה — צריך לטפל בסיפור של דוח מבקר המדינה שצריך לצאת על נושא משבר האשראי בבנקים. אני יודע שאתה טיפלת בזה וזה קצת נדחה. אני מתכוון לטרטר לך בעניין הזה — — —

יוסי כץ (העבודה):

אין צורך בזה, זה כבר קבוע לדיון.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אני עדיין לא קיבלתי את סדר-היום, ולכן אני חוזר בי. גם מבקר המדינה צריך להביע את דעתו בעניין הזה. תודה רבה.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת ראובן ריבלין, אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז, ואחריו – חבר הכנסת סאלח סלים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ברשותך וברשות חברי הכנסת הנכבדים, אני אבקש לחזור דווקא לנושא מבקר המדינה, אף שבמה זו היא בדרך כלל במה, שבקריאה ראשונה ניתן לדבר מעליה על כל אותם דברים שעומדים ברומו של יום.

היו"ר מ' פלד:

האם בקריאה שנייה ושלישית זה לא כך?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בקריאה שנייה ושלישית אין לנו בכלל זכות דיבורים. בקריאה ראשונה אני יכול לדבר, והיו לי כמה תשובות לעם העירקי האומלל בהחלט ועל הבעיה שיש לו מנהיג כזה שמהווה סכנה לעולם כולו. העם צריך לדאוג שמנהיגיו יהיו המנהיגים הראויים.

אני מבקש לחזור לנושא של מבקר המדינה. ראיתי את הצעת החוק של חבר הכנסת דהן וחבר הכנסת יוסי כץ –

נסים דהן (ש"ס):

כך ודהן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– כץ ודהן, הלכתי לפי סדר האל"ף-בי"ת. בדרך כלל ההצעות שלהם הן הצעות ראויות והגיוניות. מה קרה כאן? קרה מקרה שבו הכנסת ביזתה את עצמה. שהרי לא יעלה על הדעת, שאנחנו בקלות בלתי נסבלת נבחר אדם שאמור להיות המופקד על הרשות הרביעית. עד שקמה לנו ביקורת מדינה ראויה, שהיתה לה השפעה מכרעת על סדרי השלטון בארץ, ששינתה נורמות, שקבעה דפוסי התנהגות חדשים ומחייבים, באנו וכינינו אותה הרשות הרביעית על שלוש הרשויות הקיימות, שנתנו לה עוצמה אדירה, שכאשר היא עמדה בהיות הגברת בן-פורת מבקרת המדינה מול הממסד כולו, כאשר היא עמדה בנושאים צבאיים מול אלופים, רבי-אלופים בפועל ולשעבר, מול כנסת שלמה, שיש

בה ועדת חוץ וביטחון מפוארת כפי שהיתה בכנסת השתים-עשרה, ונספור את האלופים ורבי-אלופים שישבו שם, באותה ועדה, עמדה נכוחה ואמרה להם: רבותי, אתם טועים, ואני מזהירה ומתריעה. וכאשר אמרו לה: מי את שתאמרי לנו, אמרה: הציבור ישפוט. והציבור שפט.

זאת אומרת, הציבור רואה בביקורת המדינה דבר בעל ערך חשוב, בעל עוצמה, בעל יכולת עמידה מול הכנסת עצמה. לא ניתן לקלות בלתי נסבלת הנובעת מהתנהגותם חסרת האחריות של חברינו בכנסת כאן לבוא ולחוקק חוק, שלמעשה ייתן תמורה לאותם חברי כנסת שבחרו באותו יום –

יוסי כץ (העבודה):

הפוך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – ולתת להם למעשה הצדקה בדיעבד, כפי שאומר מורי ורבי חבר הכנסת שבח וייס: בבחינת בפעם הבאה כץ ודהן יהיו כאן באולם והם יבחרו מבקר מדינה.

יוסי כץ (העבודה):

אתה טועה. כפי המצב כיום, מה שקורה בהכרח, בסיבוב השלישי יהיו מעט אנשים כי הם יתייאשו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אז הכנסת באה והראתה לעיני העם כולו, כאשר ערוץ-33 מראה את המראות ומשמיע את הקולות, למען ידעו ויראו אזרחי ישראל את מי הם בוחרים ואת מי הם יבחרו בפעם הבאה.

בהזדמנות זו אני ממליץ לפני חברי העבודה לבחור את כץ. אני לא רוצה להרחיב את הדיבור וקטונתי מלשבח את שבח וייס, כי זה יהיה פשוט צחוק מהעבודה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

למה אתה רוצה להזיק לו?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא יריב קשה. בוועדת ביקורת המדינה הוא לא נותן לי לפתוח את הפה, ולי קשה מאוד לסגור את הפה. זה כמעט בלתי אפשרי, אבל הוא מצליח. ובכל זאת הוא חבר כנסת מעולה.

לכן, אני אומר, רבותי, אל לכם לתת איזה פרס לאותם אנשים שהוציאו דיבתה של הכנסת רעה. אל לנו לזלזל בתפקיד מבקר המדינה. את מבקר המדינה צריכה לבחור רובה של הכנסת; אני אומר אפילו רוב מיוחס, אם לא רוב מיוחד – –

יוסי כץ (העבודה):

ברוב של 80.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – ולא לתת לנו פה הנחות. למרות רצוני שבסטטיסטיקה של יוסי כץ, שהוא אחד המחקקים, אולי אחרי אברהם פורז, הטובים ביותר בכנסת – למרות זאת אני אצביע נגד החוק הזה.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת סאלח סלים.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני יכול לשאול שאלה את חבר הכנסת פורז?

היו"ר מ' פלד:

בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, אני מוכן לענות על כל שאלה.

נסים דהן (ש"ס):

עוד לא דיבר וכבר יש לך שאלה?

שבח וייס (העבודה):

לא, אני יודע מה עמדתו. חבר הכנסת דהן, יש לי שאלה בדיוק כמו שלך יש. אני יודע מה עמדתו, ואני יודע שאני הולך להצביע בניגוד לעמדתו. לכן אני שואל את השאלה. אתה רואה שאני מברר קודם ולא רץ ככה.

מה דעתך על הרעיון? אתה בעמדה שלי, שוחחנו על כך. אז אנחנו חברים, יאללה, מצביעים עבור חבר, וזה דבר רציני, מבקר המדינה. מה דעתך – לקראת הנאום שלך – על הרעיון שבבחירה ראשונה ושנייה ושלישית צריך, למשל, יותר ממחצית מחברי הכנסת, אפילו אם יש מועמד אחד?

היו"ר מ' פלד:

יפה.

שבח וייס (העבודה):

למשל, למשרה אדירה כזאת.

היו"ר מ' פלד:

אני שמח על השאלה. תודה רבה.

שבח וייס (העבודה):

אתה הרי נגד חפיף, ופה יש חוק חפיף.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, הסיכוי שאירוע שקרה בבחירת מבקר המדינה הנוכחי יחזור על עצמו הוא מאוד מאוד נמוך. אני לא מניח שהדברים האלה יחזרו על עצמם.

אני רוצה לומר, שאני אכן חושב שחבר הכנסת כץ נותן לגיטימציה להתנהגות לא ראויה של הכנסת. מחר יביאו לפה בהליך בזק דבר שכנראה רובנו מעוניינים בו, שבמקרה שהממשלה נופלת באי-אמון יהיו 90 ימים עד לבחירות ולא 60 ימים, ותראו שבדבר הכל-כך קרדינלי הזה יהיה רוב של 61 בכל ההצבעות. ואילו בבחירת מבקר המדינה לא היה. אז השאלה היא באמת עד איפה אנחנו נמצאים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בשביל זה ביום כיפור אנחנו מכים על חטא – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

יכול להיות. יכול להיות, שאם לא היינו מקבלים את החוק הזה ואומרים שהמבקר לא נבחר בכלל אף פעם אם אין רוב של 61, אפילו בסיבוב האחרון, היינו יוצרים סיטואציה שבה היינו מאלצים את חברי הכנסת לבוא לכאן. אז מהבחינה הזאת אני תמים דעים עם אלה שאומרים שאנחנו נותנים פה פרס להתנהגות לא ראויה של הכנסת.

אגב, חבר הכנסת אלון, רציתי לומר לך, שאיזה רף שלא נקבע, פחות מרוב מוחלט הוא מבזה. נניח לרגע שנקבע: ובלבד שיהיה רוב של 30, שזה לא מעט. האם זה מכובד שבכנסת של 120 חברי כנסת ישתתפו רבע בבחירת מבקר המדינה?

שבח וייס (העבודה):

לכן אומרים, הרוצה את הרוב – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כן, אבל אני גם רוצה לומר דבר נוסף. ללא כל קשר לעניין הזה, יש לי בכל זאת עוד דקה ומשהו לדבר. אנחנו עדים, לצערי הרב – ואני אומר את זה בתור איש אופוזיציה – להתפתחות מאוד מדאיגה במפלגת השלטון, בליכוד.

אני לא חושב שיש תקדים בהיסטוריה של מדינת ישראל, שלפיו מפלגה, מפלגת שלטון, מתרסקת מול עינינו. זה התחיל עם פרישתו של חבר הכנסת בני בגין, וזה נמשך עם פרישתו של חבר הכנסת דן מרידור, והיום דן מרידור מודיע על התמודדותו ברשימה עצמאית, ואני אגב מברך אותו על הצעד הזה, כי אני חושב שמפלגת מרכז או גוף מרכזי זה דבר חיוני למדינת ישראל. זה ממשיך עם חבר הכנסת דוד לוי, ואני כבר שומע שקבוצה שלמה של אנשים בליכוד עומדים להתמודד מול נתניהו.

באמת, אני חושב שזאת תופעה מדאיגה מאוד של התרסקות, וזה לא שייך בשום צורה שהיא לשיטת הבחירות, רבותי. לפני כמה ימים – בעצם, מתי זה היה? אתמול – העבירה פה הכנסת בקריאה

ראשונה תיקון לחוק הבחירה הישירה, לחזור לשיטה הקודמת, ואמרו לנו שהבעיה עם המפלגות הקטנות היא הפיצול. על מה אתם מדברים? כל מה שקורה בליכוד זה במפלגה הגדולה, אין לזה כל קשר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הליכוד שילם את מחיר הבחירה הישירה לפני הבחירות.

היו"ר מ' פלד:

סיים בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה שיש בליכוד שני חברי כנסת כמו פלד ושמואלי, זה לא אומר – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת ריבלין, אני לא רוצה להיכנס לעניין של צומת, שלדעתי היתה בה לויאלית לממשלה הזאת יותר מאשר אצלכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא באתי בטענות.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כל הבעיות שבאו עליכם, באו לכם מאנשי ליכוד נטו, החל מחברי הכנסת בני בגין ודרך דן מרידור ודוד ראם ואחרים, שבצורה קונסיסטנטית ועקבית הלכו נגד הממשלה.

אבל אני רוצה לומר לכם, מאחר שאני רוצה בחילופי שלטון, הייתי צריך למעשה לשמוח לאידו של הליכוד, אבל בכל זאת מצאתי לנכון לומר, שתופעות כאלה הן תופעות מאוד מדאיגות, וכנראה הן מצביעות על איזו בעיה עם העומד בראש המפלגה הזאת. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה. אחריו יסכם את הדיון חבר הכנסת נסים דהן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש פה מישוהו נגד הצעת החוק הזאת?

היו"ר מ' פלד:

יש פה רוב נגד.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני לא יודע כמה יש נגד וכמה בעד, אני אצביע בעד הצעת החוק, כי, לפי דעתי, רוב זה רוב. אם זה מועמד יחיד, מבקר המדינה – אם אכפת לחבר הכנסת וחשוב לו, שיבוא וישתתף בדיון ובהצבעה. למה, ראש הממשלה נבחר באיזה רוב? ב-20,000 קולות הוא נהיה ראש ממשלה וקלקל את כל המדיניות ואת הכלכלה ואת כל העולם. מדובר ב-20,000 קולות וב-0.25%.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת סלים, הוא נבחר במיליון וחצי ועוד 20,000 קולות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

ועוד 20,000 קולות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היה מישוהו שקיבל מיליון וחצי קולות ולא נבחר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

המספר הקטן הזה, 20,000 קולות, שינה את כל העולם, שינה את כל העולם.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

לטוב או לרע?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לרע מאוד. מה זה לטוב או לרע?

שבח וייס (העבודה):

רגע, חבר הכנסת דורון שמואלי רוצה זכות תגובה. הוא הממונה פה על הגנה על ראש הממשלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הודעה אישית.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לכן אני חושב, שאם אכפת לחברי הכנסת, וזה באמת דבר חשוב ודבר שצריך להיות אכפת ממנו לכולם, אז באים ומצביעים. אני חושב שמה שקרה בפעם האחרונה זה דבר נדיר שלא יקרה. יכול להיות שיקרה, אבל בדרך כלל זה לא יקרה, כי תמיד יש – – –

דוד אזולאי (ש"ס):

אל תהיה בטוח, תמיד הולכים פה ליותר גרוע.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

ובהזדמנות זו גם פה, אף שהדיון גלש לעירק ולסדאם חוסיין, אני חושב שצריך לשים את הדברים במקומם ולדייק. כנציג של חד"ש פה בישראל, של חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון, של המפלגה הקומוניסטית, אני אומר, שאין כל משותף עם סדאם – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אתה נציג של חד"ש-בל"ד.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בל"ד. יש לנו המון ביקורת על סדאם, ואנחנו לא חברים שלו, אבל אנחנו חברים של העם העירקי, ויש להבדיל בין הדברים. אם סדאם עושה מה שהוא עושה, ובראש ובראשונה הוא עושה נגד העם שלו – אנחנו יודעים מה הוא עושה לכל כוחות השמאל בעירק, אנחנו יודעים את עמדתו בעניין הדמוקרטי בתוך עירק ואנחנו יודעים מה עמדותיו בתוך החברה העירקית – זה לא אומר שצריך לתקוף את העם העירקי ולהפציץ אותו בטילים ובמטוסים. זה לא אומר שצריך להצדיק את זה.

דוד אזולאי (ש"ס):

אז מה לעשות? לחכות שהוא יתקיף?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא, לא לחכות שהוא יתקיף. מי החליט שארצות-הברית של אמריקה היא השומר של העולם? מי החליט?

היו"ר מ' פלד:

סיים בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אפילו מועצת הביטחון לא החליטה שיהיה לה אישור להפציץ אותו. לכן, צריך להבדיל בין סדאם ובין כל ההפצצה שקרתה שם; נפצע ונהרג שם עם, נשים, ילדים, גברים וזקנים. לפי דעתי, היא לא צודקת, היא נגד כל העמדות של מועצת הביטחון ושל האו"ם, ולכן צריך לגנות אותה. הדרך היא לפרק את המצור על העם העירקי, כי מאשימים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מאה אחוז.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — ואנחנו יודעים מה זאת האשמה קולקטיבית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — והעם האומלל ישלח עלינו טילים כל הזמן.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא ישלח. אנחנו מתנקמים פה בעם ולא בשליט, וזה ההבדל. לכן חשוב לשים את הדברים במקומם.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת נסים דהן, סכם בבקשה את הדיון וניגש להצבעה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני אדבר עד שחבר הכנסת רובי ריבלין ישתכנע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שוכנעתי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כבר השתכנענו.

נסים דהן (ש"ס):

חברי חברי הכנסת, על מה מדובר?

שבח וייס (העבודה):

על חוק שטותי.

נסים דהן (ש"ס):

ברגע שיהיה יותר ממועמד אחד, החוק הזה לא יחול. ברגע שיש מועמד אחד, זה לא יש מאין, חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

מה אתם צריכים את החוק הזה?

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת שבח וייס, אני אגיד לך תיכף למה צריך. מועמד אחד לא נולד בן-לילה. בדרך כלל חודשים לפני זה כל הארץ רועשת גועשת, התקופה של מבקרת המדינה מסתיימת. כולנו זוכרים במה לווה סוף תקופתה של הגברת בן-פורת. זה לא דבר שנולד בן-יום. חברי הכנסת מודעים לכך שיש מועמד אחד לפעמים שבועות לפני הבחירה.

שבח וייס (העבודה):

שיבואו להצביע.

נסים דהן (ש"ס):

סליחה. חבר הכנסת דורון, רצית להשתכנע – תקשיב עד הסוף.

שבועות קודם לבחירה קיימת בתודעה של חברי הכנסת הידיעה שיש מועמד אחד.

שבח וייס (העבודה):

למה שהם לא יבואו לכאן כמוך? למה אתה צריך לשבת כאן כל הזמן, ואתה נותן רשיון לבטלנים.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת שבח וייס, בנקודה הזאת אני מצדיק את הבטלנים: ברגע שיש מועמד אחד, לאותם בטלנים אין מה לעשות כאן, כי אף אחד אחר לא ייבחר.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

שלא ישלמו להם משכורת.

נסים דהן (ש"ס):

זו שאלה אחרת, זה לא קשור לחוק. זה יהיה קשור לוועדת האתיקה, אבל אנחנו מדברים על החוק, אחרי שיש מועמד אחד במשך חודשיים או שלושה חודשים. אתה קורא להם בטלנים, ואני חייב להסתייג מהקביעה בטלנים. לדעתי, ברגע שהם ראו שיש מועמד אחד – אין להם מה לעשות כאן. הם יוכלו להצביע נגד או בעד. ברגע שהם לא נמצאים פה, הם נתנו את זכות הבחירה לרוב.

שבח וייס (העבודה):

נסים, אם יש מועמד אחד לתפקיד נשיא המדינה, היית מסכים שהוא ייבחר ב-15 קולות?

נסים דהן (ש"ס):

אם הוא מועמד יחיד, כן. ברגע שהוא מועמד יחיד, ידידי היקר שבח וייס, חבל לעשות ביורוקרטיה מיותרת. מועמד יחיד אומר, שהכנסת, אחרי כל הבירורים, אחרי הראיונות ואחרי כל המשא-ומתן וכל האפשרויות הקיימות הגיעה למסקנה שאין עוד מועמדים. הכנסת הגיעה למסקנה הזאת. איך יש מועמד יחיד? אותה ועדה בתוך הכנסת מראיינת מועמדים. אין עוד מועמדים, כבר עברנו את תהליך הבחירה מוקדם לפני הבחירות, כאן במליאה, אז מה משנה אותו אקט שאינו משמעותי, ברגע שיש מועמד יחיד? את הבחירה עשו לפני זה.

שבח וייס (העבודה):

אתה מסכים שיבואו חמישה להתפלל במקום כל האחרים? זה כמו בית-כנסת.

נסים דהן (ש"ס):

א. אני מסכים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה כמו מניין.

נסים דהן (ש"ס):

יפה, אבל לא יגידו "קדיש".

יצחק כהן (ש"ס):

להתפלל אפשר.

הי"ר מ' פלד:

אנחנו רוצים להצביע, רבותי, תאפשרו לנו לסיים.

נסים דהן (ש"ס):

מלה לחבר הכנסת שבח וייס. אני מבין את הרגישות שלך, אבל כנראה הערכים שלך טמונים עמוק בעבר הקרוב. קשה לך אולי להבין, שהדור החדש מתנהג קצת אחרת מהערכים שעליהם גדלת. צריך פשוט להתאים את המצב, מה לעשות.

הודעה בשם יושב-ראש ועדת הביקורת: זו רק קריאה ראשונה. ההערות שלכם בהחלט משמעותיות. לא קרה שום דבר, בואו נעביר את זה בקריאה ראשונה ונדון בוועדה בכובד ראש – על מינימום, על אפשרויות כאלה ואפשרויות אחרות.

הי"ר מ' פלד:

חבר הכנסת כץ, בקצרה.

יוסי כץ (העבודה):

אני רוצה להודיע שרשמתי את כל הדברים. אזמין את הדוברים לדיון בוועדה, אם ירצו להשמיע את דעתם, וזה כולל גם את הצעתו של חבר הכנסת בני אלון. תודה.

היו"ר מ' פלד:

ראיתי שעמדת במשך כל הדיון, איך רשמת בעמידה?

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 36) (בחירת מועמד בודד), התשנ"ט-1998, קריאה ראשונה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 7

נגד – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 36) (בחירת מועמד בודד), התשנ"ט-1998, לוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר מ' פלד:

בעד – 7, נגד – 4, אין נמנעים. החוק עבר לוועדה לענייני ביקורת המדינה, להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

ההליכים בכנסת לקראת אישור שני השלבים הבאים בהסכם וואי

היו"ר מ' פלד:

אנחנו עוברים לנושא הבא: ההליכים בכנסת לקראת אישור שני השלבים הבאים בהסכם וואי – של חבר הכנסת יהודה הראל. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

תראו כמה זה הפך לבלתי אקטואלי מאתמול.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

בזכותכם, במידה רבה.

שבח וייס (העבודה):

גם בזכותכם.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

ידידי, כבוד היושב-ראש, חבר הכנסת פלד, חברי הכנסת, מה שאני רוצה להעלות כאן, לפי דעתי, צריך להיות מקובל לא רק על אופוזיציה וקואליציה, אלא על חברי הכנסת על גוניהם השונים, אפילו על לאומיותם השונה. אני מדבר על מעמדה של הכנסת לגבי החלטות חשובות וגורליות לכולנו, ולא רק לכולנו – גם לסביבתנו.

כידוע, מדינת ישראל, על-ידי ראש הממשלה, על-ידי הממשלה ועל-ידי הכנסת, חתמה על ביצוע הסדר הביניים. החתימה הזאת מחייבת את המדינה, לשמחתו של חלק ולצערו של חלק אחר, וכבודם של כולם במקומו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מחייבת את מי?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

מחייבת את המדינה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

ומה עם הממשלה?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני אומר, מחייבת את המדינה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

המדינה היא משהו אחר והממשלה היא משהו אחר. יש הבדל.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני אומר את דעתי, ואני חושב שאתה לא מתנגד לה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מסכים אתך. אתה מסכים גם אתי?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

בוודאי. היא מחייבת את המדינה, אבל בהסכם הזה, בניגוד להסכם אוסלו ב', אין מפות. יש דבר מוזר שנקרא אחוזים, או במלים אחרות: כמות של דונמים, של קילומטרים רבועים. אני חושב שצריך להיות מוסכם על כולנו, שבנושא הזה, גם לגבי הפלסטינים, ולא פחות מכך גם לגבנו – ואנו אחראים למדינת ישראל – יש משמעויות כבדות מאוד לכמה, ויש גם משמעויות כבדות מאוד לאיפה, לשני הצדדים. בנושא הזה אנחנו קובעים לאט לאט את גבולה של מדינת ישראל ואת גבולה של הישות הפלסטינית. זהו נושא בעל חשיבות ממדרגה ראשונה.

ממשלת ישראל, בבואה לאשר את ההסכם, הציגו בפניה לזמן קצר מפות המראות איפה הם אותם 13% שיש כוונה לתת. הפלסטינים לא ראו את המפות, גם חברי הכנסת לא ראו את המפות האלה. ראו אותן מי שהוא רצה להראות להם אותן. המפות או המגמות האלה חיוניות לשני הצדדים, והן תקבענה את גבולות מדינת ישראל. אישרו בהסכם, וגם אנחנו כאן אישרנו ברוב את גודל השטח, לא את מיקום השטח. האם לכנסת ישראל יש זכות ויש חובה להיות מעורבת בכך לא פחות מאשר לממשלה? אני מזכיר שהוצגו בפנינו המפות של השלב הראשון שכבר בוצע. שני השלבים האחרונים, אני מקווה, אני לא יודע מתי הם יהיו, אף אחד מאתנו לא יודע מתי הם יהיו, אבל לפני שהם יהיו, אני חושב שלכנסת יש הזכות לקבוע את עמדתה ולתת את דעתה ולאשר את קווי הגבול של מדינת ישראל. זה לא יכול להיות רק נושא של הממשלה, שמראים לה בחטף מפות מטושטשות במידה רבה.

חבר הכנסת רחבעם זאבי הזכיר לנו כמה המפות האלה מטושטשות ולא ברורות. האם לכנסת, על כל הדעות שיש בה ועל כל העמדות שבה, אין אפשרות לדון בעניין? אני רוצה לספר, שיצא לי לשאול? כמה QUANTITY או ה-QUALITY פעם את יושב-ראש הרשות הפלסטינית, מה חשוב להם, ה-אחוזים או איפה? ושמעתי ממנו, שלא פחות מכמה אחוזים חשוב לו איפה. אבל אני רוצה להגיד, שלא רק לו חשוב איפה, גם לנו חשוב איפה.

היו"ר מ' פלד:

איכות השטחים, יש מושג שנקרא איכות השטחים.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני רוצה להגיד, שלכל אחד מחברי הכנסת יש התייחסות אחרת לויתור, אם נקרא לזה ויתור; יש כאלה שקוראים לזה שחרור של העיר עזה, או מזרח-ירושלים. גם מי שמתנגד לכל שעל של ויתור, יש הבדל בעיניו – נכון, בויתור על העיר עזה או על העיר שכם ועל העיר ירושלים; כמו שלפלסטינים יותר חשוב יצירת רצף בין מרכזי האוכלוסייה שלהם, מאשר איזה שטח מדברי.

אבל אני לא מדבר כאן על האינטרסים של הפלסטינים. לזה ידאגו הפלסטינים, והם דואגים. אני מדבר על האינטרסים של ישראל שמביאה בחשבון את הכול; כל אחד מחברי הכנסת על-פי השקפת עולמו.

מה שאני רוצה להציע הוא, שאנחנו נקבע כאן, שלפני כל ויתור על שטח, גם לאחר שעצם הויתור, המהות של אותו ויתור, איפה הוא קורה – זה QUALITY אושר בכנסת, האחוזים, מהות הויתור, ה-לא יהיה נושא רק של הממשלה, אלא גם יובא בפני חברי הכנסת על כל סיעותיהם בצורה מסודרת, בצורת מפה, כפי שהובא הסכם אוסלו ב', שחברי הכנסת היו יכולים לדעת על מה רוצים לוותר ועל מה לא רוצים לוותר, ובהתאם לזה לקבוע את עמדתם.

אני חושב שההצעה הזאת היא הצעה שצריכה להיות מקובלת על כולנו, אפילו שכולנו לא כולל כל כך הרבה חברי כנסת ברגע זה, מהטעם הפשוט של שמירת כבוד הכנסת ויכולת הכנסת להחליט. אני שוב מצטט אותו – חבר הכנסת רחבעם זאבי אמר בוועדת הכנסת כשדנו בנושא הזה, שנדמה לו שהשאלה איפה, ואיפה הגבול, היא השאלה הכי חשובה שעמדה בפניו מאז הוא חבר כנסת. השאלה הזאת, אין לאפשר שהיא לא תובא לידיעת הכנסת ולהתייחסותה של הכנסת. תודה רבה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת בני אלון, אחריו – חבר הכנסת סאלח סלים, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני תומך בדבריו של חבר הכנסת הראל בשורה התחתונה של דבריו, ובהצעה שהוא הציע כאן לסיכום. זה היה פשוט ביזוי של הכנסת להציג לנו רק מפה של חלק קטן, ולבקש את אישורנו; אלה שאישרו כמובן, והכנסת אישרה על כל השלבים וזה מה שהיה. זה פשוט לא צודק, לא תקין, ואני מקבל את הדברים.

אבל אני אנסה לגעת במהותם של הדברים. הרי עם כל הכבוד, אנחנו עוסקים פה בארץ החיים, ארץ-ישראל, ולא אסתפק בנושא שכזה רק בפרוצדורה של איך צריך לחתוך את הארץ הזאת. אם צריך לחתוך אותה בסכין של הכנסת, או צריך לחתוך אותה בסכין של הממשלה, קצת כואב.

מתוך כל המצב המבולבל שאזרחי ישראל נמצאים בו עכשיו יחד אתי ויחד עם הרבה מחברי הכנסת, אני גם יודע מתוך פניות של אנשים, הרבה מהאזרחים אינם מבינים מה קורה כאן. מה יהיה אחרי הבחירות? האם יהיה שלטון גרוע יותר מבחינתה של ארץ-ישראל, שיזכיר לנו את הימים הנוראים של הממשלה הקודמת?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

-- --

בנימין אלון (מולדת):

אני לא יכול להרחיב פה על כל ההיבטים של הנושא. אומר רק דבר אחד: הקפאת הנסיגה מארץ-ישראל בחודשים הקרובים כתוצאה מן הבחירות היא דבר חשוב ביותר. לא רק בגלל החודשים שאנחנו מרוויחים בדחיית האסון הזה של נסיגה מארץ-ישראל. תזכרו, רבותי, שביום חמישי היינו אמורים לסגת מהאזור היותר-רגיש להיסטוריה ולביטחון של מדינת ישראל, חמור יותר מן האזור של צפון השומרון שכבר נסוגנו ממנו בשלב הראשון, ואחר כך אמורים לסגת, חבר הכנסת הראל, משמורה, מה שהם קוראים שמורת טבע במדבר יהודה, שהיא כמובן גם בניגוד להשקפתכם הבסיסית.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

היא חלק מארץ-ישראל.

בנימין אלון (מולדת):

לא רק שניצלנו מהדבר הזה ביום חמישי, בינתיים, לא רק שמרוויחים פה זמן, רבותי, אחרי ה-4 במאי, כשיגיע ערפאת ויצג את המדינה שלו, ויכריז על המדינה שלו שבירתה ירושלים, הוא ישמע

מאחמד יאסין ומאחרים ביטוי מזלזל. הם יאמרו לו: מה זאת מדינה, כבר הכרזת באלג'יריה לפני עשר שנים. יש שמונה ערים שמבודדות אחת מהשנייה, זה עוד לא מדינה. נכון, כי ברוך השם, ל-4 במאי, אני מקווה שנהיה חזקים ולא יהיה הרצף הטריטוריאלי הזה שנתן לו את המדינה, שבואי הוא קיבל על הנייר, אבל לא בשטח בינתיים.

כשב-4 במאי הוא יאמר: בירתה ירושלים, יאמרו האנשים שלו: מה, בירתה ירושלים? תראה, ברק ונתניהו מתווכחים ביניהם מי יותר נאמן לירושלים ושהם לעולם לא יחלקו את ירושלים.

אני מאוד מקווה, שהדינמיקה שתיווצר בעקבות הקפאת הנסיגה בחודשים האלו תיצור דברים טובים לעם ישראל, ואולי הקדוש-ברוך-הוא יעשה עמנו נס בימים ההם ובזמן הזה, ויציל אותנו מהאסון הנורא הזה של הקמת מדינה פלסטינית במקומה של מדינת ישראל, חלילה וחס. תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת סאלח סלים, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לדבר על העניין של וואי. אבל כאשר מדברים אחרי חבר הכנסת בני אלון, זה קשה קצת. עד מתי אתה רוצה להשתמש בשקרים ובהסתה שאין לה כל יסוד? הפלסטינים הרשמיים, אש"ף, והסולטה והמועצה המחוקקת והמל"פ וכל הארגונים הפלסטיניים וכל האישים והנשים והילדים, האחראים – הודיעו וסיכמו והחליטו, שהם רוצים להקים מדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל, בשטחים שנכבשו ב-1967. אתה עומד פה ואתה רוצה להגיד ליהודים, לעם היהודי, שהם רוצים להקים מדינה פלסטינית במקום מדינת ישראל, זאת אומרת: רוצים לזרוק את היהודים לים, לא רוצים שתהיה ריבונות, לא רוצים שתהיה מדינה. עד מתי? נו, תתבייש לך כבר, מספיק. יש מישהו שעוד קונה את זה? עד מתי? די כבר. אלה שקרים. מצד אחד, זה שקר מהצד ההוא, ומצד אחר, אתה מפחיד אנשים ומסית. תדברו אמת.

בנימין אלון (מולדת):

אתה מתנגד לזה שזה יהיה במקום?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תראה איזו שאלה, תראה איזו שאלה פרובוקטיבית.

בנימין אלון (מולדת):

אני שואל.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

דעתי היא, שצריכה לקום מדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל, וזה פתרון טוב לעם היהודי. מה מפחיד במדינה פלסטינית? מישו יכול להסביר לי? למה לא מדינה בצד מדינה? למה לעם הפלסטיני לא מגיעה מדינה? למה?

בנימין אלון (מולדת):

יש לו מדינה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה לעם בסומליה מגיעה מדינה? למה לעם במרוקו, במוזמביק, בזימבבואה מגיעה מדינה? למה לעם הפלסטיני לא מגיעה מדינה? אפשר להבין למה?

בנימין אלון (מולדת):

יש לו בירדן מדינה פלסטינית. שם הרוב הם פלסטינים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לכן הפתרון הוא הקמת מדינה לעם הפלסטיני. זה פתרון ליהודים.

בנימין אלון (מולדת):

זו מדינה שנייה, נוספת, עוד מדינה. הם רוצים שתי מדינות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה פתרון לעם היהודי, שבניו יפסיקו להיהרג. זה פתרון לעם היהודי, שיפסיקו להיהרג ילדים, חיילים צעירים. עד מתי תמשיכו בהסתה ובשקרים האלה? עד מתי?

בנימין אלון (מולדת):

כשיפסיקו להרוג, יפסיקו להיהרג.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

היום אני יודע, שיש רוב בעם היהודי שהוא בכיוון של חוקי ההיסטוריה, חוקי השכל, חוקי הצדק, ואתה והדעות שלך – בכיוון הפוך. לכן, העתיד הרבה יותר חשוב מהמולדת שלך – מהמולדת, זאת אומרת, מהרשימה שלך – ומהדעות שלך.

היו"ר מ' פלד:

סיים בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

צריך להגיד אמת לאבא, לאמא, לבן ולבת, שלא יהיה פתרון פה אם לא יהיה הסכם שלום, שנחיה אני ואתה בשוויון.

היו"ר מ' פלד:

תודה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני בחיים שלי לא אסכים שאני אחיה אתך, ואתה תהיה כך, ואני אהיה כך. תדע לך, אתה רוצה שאתה תחיה פה, ואתה תהיה למעלה, ואני אהיה למטה – זה לא יהיה לך בחיים, לא ממני ולא מהילדים שלי ולא מהנכדים שלי.

בנימין אלון (מולדת):

נכון. יש לנו עצה – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לחיות כשווים – עלא ראסי, לזה אנחנו מוכנים ללכת, אבל לא אחד מעל האחר. אנחנו לא נסכים להיות לא למטה וגם לא למעלה, כי אנחנו מכבדים את הצד השני. כך צריך לנהוג.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא מלמעלה, לא מלמטה וגם לא מהצד.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אמרתי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתחיל באיזה משל, וממנו להמשיך לעניין הרציני מאוד שעומד בפנינו: סיפרו על אחד שהיה לו כלב ואמרו לו שצריך לקצץ לו את הזנב. הוא כל כך ריחם עליו שהוא ביקש מהוטרנר שלא יקצץ לו את כל הזנב, אלא כל פעם חתיכה קטנה – מרוב רחמים. אני מביאה את זה מתוך מחשבה שכל המהלך של הסכם וואי – ולפני כן הסכם אוסלו – היה, כמובן, מהלך כואב בגלל הניסיון לכפות על הפלסטינים את הקיצוץ הזה בהדרגה. במקום לקבל באופן עקרוני – – –

בנימין אלון (מולדת):

את מה קיצצו?

היו"ר מ' פלד:

לפלסטינים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

במקום לקבל באופן עקרוני – אפילו תסתכל על זה מהצד הזה – את הרעיון שיש פה שני עמים, לקבוע את העיקרון של שתי מדינות, ואז לקבוע את השלבים, נקטו דרך אחרת.

עכשיו הדברים הולכים ומסתבכים, והם לא פשוטים בכלל, ולכן כאשר שואלים עכשיו, כמו ששאל חבר הכנסת הראל, מה הן המפות ומה החליטו בוואי ואיפה בדיוק יזוזו, יש פה מערכת שלמה של חשדנות שמבוססת לא על ניסיון להגיע לפתרון של כבוד בין שני העמים, שכל אחד יחיה במדינתו על בסיס של שוויון, אלא על ניסיון ליצור ישות פלסטינית שהיא לא ישות. ואני חושבת שזאת בעיה קשה ביותר. אנחנו תמכנו בהסכם וואי, כי הוא חלק מההסדר, כי הוא חלק מההסכמות הישראליות-הפלסטיניות, אבל בעצם המצב היום הוא בלתי נסבל. הוא בלתי נסבל, כי מה קורה? יש ריכוזים של אוכלוסייה פלסטינית, מוקפת היום יותר ויותר על-ידי כל מיני כבישים עוקפים שסוגרים אותה, יש ריכוזים של ההתנחלויות, וכל זה ביחד יוצר מין מצב של עור של נמר, כאשר רוב השטח הלא-מיושב מוחזק בידי ישראל. במילים אחרות, העם הפלסטיני אמור להסתפק בבית שלו, ברחוב שלו, במקום שהוא חי בו, בלי שום סיכוי להתפתח. זה לא ילך. דבר כזה לא ילך, זה פשוט לא יעבוד.

לכן, חברי הכנסת, הצורך שלנו הוא להאיץ את התהליך, ולכן במה שעשה ראש הממשלה נתניהו, בזה שהוא לא ביצע את מה שהוא היה צריך לבצע בשבוע שעבר, הוא הביא נזק חמור ביותר, כי כל עיכוב כזה הוא נזק, הוא סבל לשני העמים.

בסופו של דבר, למה אנחנו רוצים להגיע? זאת השאלה שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו. אם אנחנו מבינים – ואני חושבת שרוב הציבור הישראלי כבר השלים עם קיומה של מדינה הפלסטינית, רוב הציבור הפלסטיני לא מחכה לנסיים שחבר הכנסת אלון מחכה להם, אז מה צריך? צריך להאיץ את התהליך, ויש התאריך של מאי 1999, וצריך להגיע להסכמה לפני מאי 1999, כדי שהמדינה הפלסטינית תוקם בהסכמה, בהחלט שתוקם בהסכמה, אבל להאיץ את התהליך המדיני. מי שחושב שאפשר להחניק, לא למד שום דבר מההיסטוריה, ובוודאי לא מהאינתיפאדה. לכן, הבעיה שלנו היא לא שיביאו לנו את המפות, אלא שתקום בישראל ממשלה שתבין שאי-אפשר להמשיך את הסבל הזה של שני עמים. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת נסים דהן – איננו באולם. חבר הכנסת סאלח טריף, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אלכס לובוצקי.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מודה הפעם לחבר הכנסת יהודה הראל שהביא את הנושא הזה לדיון; שהביא אותנו למעשה, בכוונה או לא בכוונה, מייד אחרי ההחלטה על פיזור הכנסת ועל הקדמת הבחירות, לנושא שלפי דעתי הוא המרכזי והוא הנושא החשוב ביותר שעומד היום על סדר-יומה של המדינה, חבר הכנסת הראל, וזה הנושא שאזרחים במדינה צריכים לדון בו, לדוש בו ולהחליט על עתידם ועל הדרך שבה הם צריכים ללכת.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת, אדוני היושב-ראש, כדי לומר לכולכם, שאין לי ספק שמערכת הבחירות הקרובה תהיה הקשה והנוקבת והמתוחה ביותר מבין אלה שהיו לנו, חבר הכנסת אלון. היו לנו הרבה מערכות מתוחות, אבל זו תהיה המתוחה ביותר, כי באמת כולנו נדבר בדם לבנו וכולנו נדבר על הנושאים הבערים ביותר והחשובים ביותר לעתידה של המדינה ולעתיד תהליך השלום ויחסינו עם המדינות השכנות וביטחון מדינת ישראל והעתיד שלה.

זה הקטע, זה הנושא, זה הנושא החשוב ביותר, ונראה לי שרבים מאתנו מקווים, לפחות אני קיוויתי, חבר הכנסת אלון, שהממשלה הנוכחית, שבראשה עמד בנימין נתניהו, אכן עשתה כמה צעדים חשובים, וחלק גדול מהעם חשב קודם שניתן לעשות שלום עם הפלסטינים ורוצה לעשות שלום עם הפלסטינים, אבל לא צריך להיות לזה שום מחיר, ממש בחינם. כמו באותו קלישה או משוואה של שלום תמורת שלום, נחיה אחד ליד השני, וחזקה עלינו שזה יסתדר עם הזמן, והזמן יעשה את שלו, חבר הכנסת בני אלון, ואתה יודע שהיה לי ויכוח אתך על העניין. מה לעשות שיש 2.5 מיליוני פלסטינים לידנו ובתוכנו, מה נעשה אתם? באיזה צד מוסרי ובאיזה צד מוסרי נפעל כדי שאנחנו נחיה לידם או נחיה במדיניות של אפרטהייד, של כובשים?

צריך להגיע לפיוס היסטורי, לשלום אמיתי. וצודקת כל תביעה שתהיה לנו בענייני ביטחון, גם ביטחון אישי, שזו הבעיה עם הפלסטינים, וגם ביטחון לאומי, שזו בעיה עם יתר מדינות ערב. זה הקטע שלנו. אבל לא להתחמק ולא לדחות את הקץ ולא לנסות כל פעם לעשות תכמון אחר ומהתלה לאומית כשכל העולם צופה בנו. מה יוצא מכך שראש הממשלה נתניהו דחה את ביצוע ההסכם? מה? אחרי שהוא ביקש, הביא את הנשיא קלינטון לכאן מול כל העולם, מול כל האולם – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אחרי שאישרנו פה את ההסכם.

סאלח טריף (העבודה):

— — — הוא התהדר בכך שהוא מביא את קלינטון לראות איך הפלסטינים, ההנהגה הפלסטינית מערפאת עד אבו-מאזן ועד אחרוני האנשים שהגיעו מעמאן, ממקומות אחרים, הרימו ידיים ואצבעות ומחאו כפיים ואמרו: די לאותם סעיפים אשר דיברו, חס וחלילה, על חיסול מדינת ישראל. אנחנו צריכים לראות את זה בראייה היסטורית כצעד מאוד חשוב. וצדק מי שדיבר עם ראש הממשלה ואמר שזה צעד היסטורי שהוא רצה לראות אותו במו עיניו.

הי"ר מ' פלד:

בבקשה לסיים.

סאלח טריף (העבודה):

אני מייד מסיים, אדוני. אבל מכאן ועד לכך שיש בעיות נוספות בשטח ויש הסתה – יש בינינו כאלה שחושבים: אם פלסטיני בחברון הולך ועושה הפגנה בעד סדאם חוסיין, הוא חושב שערפאת שלח אותו? אני חושב שאנחנו טועים. זה כמו שבסוריה ובמקומות אחרים אמרו לי, שכאילו פה אנחנו עושים, אדוני היושב-ראש, קרקס – הכול מוסכם, ימין ושמאל, זו הצגה אחת גדולה. אני אומר להם: לא, רבותי, יש בישראל שתי תיאוריות, שתי אידיאולוגיות שונות, עמוקות, אידיאולוגיות מהופכות, ויש דמוקרטיה. וגם שם יש כאלה שחושבים כך, יש כאלה שחושבים אחרת, וצריך להבין לפעמים גם את זה וגם לקבל את זה וגם לדעת להמשיך ולחיות בדרך חשובה ביותר לעתיד כולנו. זו דרך הפיוס, אדוני היושב-ראש, והדרך ההיסטורית שבה התחיל רבין, זכרו לברכה, וימשיך אותה מי שלא יהיה ראש הממשלה הבא של ישראל, ואני מאוד מקווה שיהיה ראש ממשלה שינהיג את מחנה השלום. תודה רבה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הוא מדבר כבר עשר דקות.

סאלח טריף (העבודה):

העיקר שמדברים דברי טעם.

הי"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי, ואחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מבין שעונת הבחירות החלה ואני מבין שצריך לעמוד פה על הבמה ולתת נאום בחירות בעד הסכם וואי או נגד הסכם וואי, בעד המועמד הזה או מועמד אחר, ואני מבין שאולי חלק – – –

בנימין אלון (מולדת):

זה תלוי אם אתה חוזר לאוניברסיטה או לא.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

תלוי אם אני הולך לאוניברסיטה או לא – יכול להיות שמצורת הנאום שלי תוכל להבין, אבל טרם החלטתי.

אבל, אני רוצה לדבר על הנושא – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

פרופסור לובוצקי, תלוי אם אתה חוזר לאוניברסיטה או למרידור.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני רוצה רגע להסביר מה הנושא שלנו היום. הנושא שהעלה היום חבר הכנסת יהודה הראל, ואני רוצה לשבח על היוזמה, הוא בעצם על תהליך תקין של קבלת החלטות ועל השאלה, האם כשמבצעים אקט כל כך משמעותי בחיי מדינה, אקט של מסירת שטחים – האם הדבר הזה צריך לבוא לדיון בכנסת. הרי מה מציע חבר הכנסת יהודה הראל? הוא לא אומר אני נגד, או אני בעד. הוא אומר: אם וכאשר יימסרו שטחים מישראל לרשות הפלסטינית, יש להביא את ההחלטה ואת המפות לאישור הכנסת, משום שאנחנו, כשאישרנו בכנסת ברוב גדול את הסכם וואי, אישרנו רק את המפות של הנסיגה הראשונה.

חבר הכנסת יהודה הראל לא הביא את זה לכאן כדי למנוע את הנסיגה הבאה, לא הביא את הצעתו לכאן כדי לזרז את הנסיגה הבאה, אלא כדי לתרום תרומה, וזו תרומה של ממש למשטר הדמוקרטי בישראל, למעורבות הכנסת בקבלת החלטות, להבנה הציבורית שהחלטות כל כך משמעותיות – ואני חושב שגם חבר הכנסת סלים, שמאוד רוצה שנמסור והיה רוצה שנמסור יותר, מבין ומכבד שזו החלטה משמעותית עבור ממשלת ישראל, לכן מן הראוי שהיא גם תעבור את המסגרת ואת אישור הכנסת.

אגב, אני לא חושב שיש איזה סיכוי שהממשלה תרצה להעביר כאן נסיגה, וזה לא יעבור בכנסת הזאת. אנחנו מכירים את הרכב הכנסת. אם יביא ראש הממשלה דהיום תוכנית נסיגה, אין ספק

שהיא תאושר בכנסת, ולכן אין כאן תרגיל אלא יש כאן אמירה חשובה שדברים כאלה צריכים לעבור את אישור הכנסת.

לכן, אני מאוד מבקש מכל חברי הכנסת הנוכחים, ולא חשוב מה עמדתם כלפי הסכם וואי, אם הם תומכים בו או מתנגדים לו, לתמוך בהצעת הסיכום של הדרך השלישית, שתבוא ותאמר שהממשלה חייבת להביא לאישור הכנסת את הנסיגות הבאות. תודה רבה.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין ספק שההצעה של חבר הכנסת יהודה הראל היא ביסודה הצעה של סדרי דיון פרלמנטריים תקינים, זה ברור, אבל הנושא הוא הסכם וואי. הנושא הוא תהליך השלום. אני חושב שזה כל כך בנאלי לבקש שהאישורים בכנסת יהיו מלווים במקסימום מסמכים, ודבר זה הוא כמעט תנאי. אז בקטע הזה אני מסכים אתך.

אני יודע מידיעה ממקור ראשון, שיושב-ראש הכנסת דן תיכון עשה מאמץ שיטתי לגרום לכך שהמפות תהיינה פה, אלא שהממשלה אישרה הסכם שבו חלק מן הנסיגות הן כמעט סוד כמוס, חוץ מהעיקרון, ואולי האחוזים.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

לממשלה הראו את המפות. לא רק לממשלה, גם לכמה – – –

שבח וייס (העבודה):

אוקיי, אבל היא שמרה את זה לעצמה כעניין טקטי.

אבל אני רוצה, ברשותכם, לדבר על ההסכם עצמו, על עניין השלום עצמו. תארו לעצמכם, שאחרי מלחמת ששת הימים היתה הממשלה מקבלת בהדגשה וברצון את תוכנית אלון. האיש הראשון שהניח מפה ורעיון שבועות אחדים אחרי מלחמת ששת הימים. הרעיון הבסיסי שאי-אפשר שעם אחד ישלוט על עם אחר. הראייה הריאליסטית מאוד שהדרך היחידה להסדר שלום היא בעצם חלוקת הארץ הזאת. וזה היה יגאל אלון, איש הקיבוץ המאוחד, מסביבתו של טבנקין. איזה אומץ ציבורי היה לו. ואני לא נכנס עכשיו לפרטים הנוספים, שגם הם חשובים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אחדות העבודה, פועלי ציון.

שבח וייס (העבודה):

כן, פועלי ציון – וזרובבל, הכול, אנחנו בתוך העניין.

תארו לעצמכם שהיה מתקבל הרעיון של בן-גוריון הקשיש באותה תקופה, והוא כבר לא היה בשלטון.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

מה הציע בן-גוריון?

שבח וייס (העבודה):

בן-גוריון, בכמה התבטאויות – הוא כבר לא היה בשלטון – ביטא בעוצמה את השקפתו, שאסור לשלוט בעם זר, וצריך עם הנכס הזה, נקרא לזה הטריטוריאלי, לעשות ג'סטה היסטורית – – –

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני אצטט, אם מותר לי. הוא אמר: נוותר על הכול, חוץ מירושלים ומרמת-הגולן.

שבח וייס (העבודה):

כן, אפילו לגבי ירושלים.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

יש לי זאת בכתב.

שבח וייס (העבודה):

בדיוק, בסדר, הוא היה בדרך השלישית. הוא, המכונן העיקרי של מדינת ישראל, אחד המדינאים המתונים ביותר שהיו לנו, עם חזות אקטיביסטית, כי הוא היה אקטיביסט בשאלות קיומיות של חיים ומוות. הוא לא נכנס להרפתקה הזאת.

בנימין אלון (מולדת):

אסור לשפוט אנשים גדולים על-פי זיקנתם. זה עושה לו עוול.

שבח וייס (העבודה):

זה לא "פייר", כי אתה יודע שרעננות מחשבתית – – –

היו"ר מ' פלד:

אתה יכול להגיד גם דבר אחר: הוא גם קיבל את גבולות החלוקה.

שבח וייס (העבודה):

בדיוק, בן-גוריון הצעיר הבין כבר בסוף שנות ה-30.

היו"ר מ' פלד:

תאר לך שהיינו מקבלים את הצעתו על גבולות החלוקה, איזה אסון היה קורה.

שבח וייס (העבודה):

אילו קיבלנו את הצעתו על רעיון החלוקה, ואילו קיבלו הערבים, היו פה שתי מדינות פורחות החיות בשלום, מוקד אדיר של הצלחה ושל אחוות עמים. מה יש פה לדבר.

היו"ר מ' פלד:

סיים בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אני כבר מסיים. אני רוצה לומר ליהודה הראל ולחברים אחרים – – –

היו"ר מ' פלד:

רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת זיסמן, הוא מדבר על אחדות העבודה.

שבח וייס (העבודה):

לא, אני מדבר על רעיון השלום.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני פשוט מרוצה ממה שהוא אמר.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

באולם יש עכשיו שלושה נציגים של אחדות העבודה.

שבח וייס (העבודה):

חברים יקרים, אילו הדריכו התבונה המדינית ורגש הביטחון של מדינת ישראל בכוחות עצמה ובצדק שלה יותר חברי כנסת כאן, היינו כבר לפני שנים רבות בתוך הסכם שלום – חוסכים שפיכות דמים, חוסכים יתמות, חוסכים שכול של אבות ואמהות, ילדים וסבים וסבתות. אגב, משני העמים.

המדינה הפלסטינית תקום, היא כבר קיימת. אז מדוע מסמוס הזמן הזה?

בנימין אלון (מולדת):

בירדן יש מדינה פלסטינית.

שבח וייס (העבודה):

חברים, צריך להשתית את התהליך על יותר אמון, צריך לצמצם את הנזקים הנוראים של הסחבות האלה. צריך לעשות שלום, לא עכשיו – אתמול.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חבר הכנסת יוסי כץ. רבותי, אני מבקש לעמוד בלוח הזמנים, אנחנו לקראת סיום.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת המפריעים, היה ברור מלכתחילה, שאפילו אם ההסכם יאושר, הוא לא ייושם. זה היה כל כך ברור. אני לא מבין למה חבר הכנסת אלון כועס בעצם – הרי ההסכם לא מיושם. הממשלה הזאת לא רוצה להתקדם בכלום. תעלולים של ביבי נתניהו על הדדיות כביכול, כאשר הוא פועל כל הזמן בחד-צדדיות.

אדוני היושב-ראש, אסתפק בקריאת חלק ממאמר של ב. מיכאל. כבוד הוא לי לקרוא חלק מהמאמר הזה. אני מצטט: "למען האמת, לא רק כזבנות יש בססמאות הללו, אלא גם מעט חוצפה. למשל, החוצפה לדרוש מן הפלסטינים שיחדלו מן ההסתה בספרי הלימוד ובמפות של בתי-הספר, כאילו יש מפה אחת בבית-ספר ישראלי אחד, המזכירה את המלה 'פלסטין'. כאילו ישראל כבר שינתה את גבולות ההבטחה, או חדלה ללמד אותם בשיעורי תורה. כאילו תנועת החרות כבר שינתה את סמלה, זה המניף רובה מעל ישראל, פלסטין וירדן גם יחד, ואת המנונה הקורא להשמדת ממלכת ירדן; כאילו כבר נחסם פיו המשולח של ערוץ-7. או החוצפה לדרוש שהפלסטינים יתנערו באופן מפורש מכוונתם להכריז על מדינה פלסטינית ועל ירושלים כבירתה. כאילו לדרישה האבסורדית הזאת יש זכר כלשהו בהסכם כלשהו. כאילו ישראל כבר ביטלה את הסיפוח החד-צדדי שביצעה במזרח-ירושלים. כאילו הקצאת עוד ועוד מיליונים לפינוק המתנחלים אינה נוגדת את ההסכם. החוצפה לשקר במצח נחושה בעניין האסירים הביטחוניים, כאילו העולם כולו מטומטם דיו כדי להאמין לנתניהו שבהסכם וואי אכן לא דובר באסירים ביטחוניים. הדרישה שהפלסטינים יסתפקו בשחרור גנבי רכב ואנסים היא הגיונית בערך כמו הדרישה הפלסטינית שאריאל שרון יוסגר לידיהם, כדי שיוכלו להעמידו לדין על פשעי מלחמה". כל זה ציטוט.

בנימין אלון (מולדת):

הוא כותב את הנאומים של ערפאת?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

"החוצפה לטעון שהביטול החוזר של האמנה הפלסטינית הוא בסך הכול מילוי התחייבות, ולכן אין שום סיבה להעניק לפלסטינים פרס על כך, כאילו ביצוע הנסיגה במועד המסוכם איננו התחייבות שישראל נטלה על עצמה, אלא רק פרס שהיא רשאית להעניק או לא להעניק כאוות נפשה. ללמדנו, שכאשר ביבי חותם על הסכם, רק הצד השני חייב למלא את ההתחייבויות שנטל על עצמו.

"כל ההתחכמויות הללו נועדו רק כדי לדחות את הקץ ולהתחנף לקליינרים" – אולי גם לאלונים למיניהם, את זה אני אומר, הוא לא אמר את זה – "ולהישאר עוד כמה דקות בשלטון. אך הן כשלו. עכשיו, משהוחלט להקדים את ההליכה אל הקלפי, יעשו כל השקרים דלעיל למרכז תעמולת הבחירות של נתניהו."

אדוני, אין פלא שהרוב בכנסת החליט לפזר את הממשלה הזאת לכל הרוחות, כי אין לכנסת אמון בה, אין לעם אמון בה, אין אפילו לשריה אמון בה ואין לחבריה ולמייסדיה אמון בה. תודה, אדוני.

היו"ר מ' פלד:

חבר הכנסת כץ, בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

אני מוותר.

היו"ר מ' פלד:

ויתרת. חבר הכנסת רובי ריבלין – איננו. חבר הכנסת שמואלי – איננו. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת זיסמן, בבקשה. אנחנו מסכמים. חבר הכנסת יהודה הראל, אני מבקש ממך להכין את הצעת הסיכום.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אם היתה מתקבלת אתמול הצעת ההחלטה של הדרך השלישית, ואתם לא שמתם לב, חבר הכנסת סלים, המשפט הראשון היה: הכנסת מאשררת את תמיכתה בהסכם וואי. כי אנחנו בעד אשרור הסכם וואי ואנחנו בעד המשך התהליך, ולפי המצע והמפה שלנו, אנחנו יכולים להוסיף, אבל כמי שהיה תלמידו וחניכו של יגאל אלון, זיכרוננו לברכה, ומאמין בעיקרי תוכנית אלון, וכמי שחונך על פשרה טריטוריאלית, אני גם אומר לך ולחברת הכנסת גוז'נסקי ולחבר הכנסת האשם מחאמיד ולאחרים: אנחנו, הדרך השלישית, רוצים בהמשך התהליך, אבל יש דברים מסוימים שגם כאשר שני העמים יחיו זה לצד זה בדו-קיום – יש דברים שאנחנו לא מוכנים למסור.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה המצב שלכם בבחירות?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

המצב שלנו בבחירות יותר טוב ממה שאתה חושב.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מקווה, בוא נלך יחד.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מציע לך לנהוג ברצינות. אני רוצה לומר, יכול להיות, שאם היה לנו רוב, היינו ממשיכים את התהליך.

אני מקבל בעיקרון את התביעות של ראש הממשלה, אבל יש שתיים-שלוש תביעות שאיני מקבל את ניסוחן. יכולנו לבדוק כמה דברים, כמו נושא האסירים וכמו נושא אחר, אבל היינו מתקדמים והיינו מגיעים לשורה של הסכמים נוספים לפני ה-4 במאי, וזה היה סולל את הדרך להסכם קבע.

כמי שהצביע בעד הסכם אוסלו א', מתוך הכרה ומדעת, אבל הצביע נגד הסכם אוסלו ב', לא משום שהייתי נגד הסכם נוסף, אלא משום שהייתי נגד התוכן של ההסכם – אנחנו אומרים שההתחלה קשה ביותר. ההתחלה הזאת נמשכת כבר למעלה מחמש שנים.

אבל, כאשר אני שומע הבוקר את אבו-עלא, איש מרכזי ביותר, והוא מרשה לעצמו לדבר על כך שצריך להקים את המדינה הפלסטינית בגבולות החלוקה, אני חושב שזו התגרות וזו פגיעה בתהליך, וזו פגיעה באנשים כמונו, בדרך השלישית, שרוצים להתקדם בלי לוותר על בקעת-ירדן ועל ירושלים רבתי, ובוודאי לא על שלמותה ואחדותה של ירושלים, אבל אנחנו רוצים להתקדם. ואם אבו-עלא, בגלל תחרות פנימית או חישובים פוליטיים אלה ואחרים בתוכם, מרשה לעצמו – ואני קורא לכם: אל תהיו חד-צדדיים, כי הוא כמונו. גם ביקורת עצמית וגם ביקורת נגד הממשלה, אבל גם תבקרו את הצד השני אם הצד השני מקצין; אם הצד השני, בגלל כל מיני שיקולים זרים ומוזרים נוהג כפי שהוא נוהג.

אני מקווה, שתקום ממשלה בישראל, שלא בגלל אילוצים, אלא מדעת, תמשיך את התהליך תוך מתן שטחים ומילוי התחייבויות של הצד השני ותוך מציאת הדרך להסדר קבע, שהוא הסדר שלום בינינו.

היו"ר מ' פלד:

תודה. אנחנו עוברים להצעות הסיכום. אבקש מחבר הכנסת שבח וייס להגיש את הצעת הסיכום של סיעת העבודה. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הצעת הסיכום שלנו:

1. הכנסת רואה בהסכם וואי שלב חשוב בקידום מורשת השלום של ממשלת רבין-פרס.
2. הכנסת מביעה צער על העיכוב ביישום ההסכם וקוראת לכל הצדדים למלא את ההסכם בשלמותו.
3. הכנסת מביעה צער על כך שראש הממשלה וממשלת ישראל החליטו לעכב את השלמת מימוש ההסכם.
4. השלום ייבנה רק על בסיס של אמון הדדי בין שני העמים, הישראלי והפלסטיני.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, הצעת חד"ש-בל"ד, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הצעת החלטה לסיכום הדיון בנושא: ההליכים בכנסת לקראת אישור שני השלבים הבאים בהסכם וואי.

1. הכנסת תובעת ממשלת נתניהו לבצע במלואן את התחייבויותיה לפי מזכר וואי, וזאת ללא כל קשר למועד הבחירות הקרובות.
2. הכנסת דוחה את הניסיונות לכפות על העמים מפה מדינית, שתהפוך את שטחי הרשות הפלסטינית למובלעות המוקפות בהתנחלויות. זו תוכנית הרסנית לסיכויי השלום ולעתיד שני העמים, הישראלי והפלסטיני.

3. הכנסת רואה ביישום שני השלבים הבאים בהסכם וואי חלק בלתי נפרד מהסכם הביניים והכנה למשא-ומתן על הסדר קבע, שבמסגרתו תוקם מדינה פלסטינית בצד ישראל. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת יהודה הראל, הצעת הדרך השלישית, בבקשה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

הצעת הדרך השלישית, שמנוטרלת מפוליטיקה.

הכנסת קובעת, כי הממשלה תביא לאישור הכנסת את המפות של ההיערכויות מחדש במסגרת ביצוע התחייבויותיה של ישראל על-פי מזכר על הנהר וואי. המפות יובאו לאישור הכנסת לפני ביצוע ההיערכויות, בהתאם. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת בני אלון יביא את הצעת הסיכום של סיעת מולדת. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, מה קורה כאשר החלטות האלה סותרות? כתוב: הממשלה מתחייבת לקבל את החלטות הכנסת. כל שר מתחייב פה בהצהרת האמונים לקיים את החלטות הכנסת. מה קורה כאשר הכנסת מקבלת החלטות סותרות?

היו"ר מ' פלד:

זו שאלה פילוסופית מעניינת. בתום הדיון הזה אנחנו ניכנס לדיון על השאלה הזאת.

בנימין אלון (מולדת):

הצעת סיכום של סיעת מולדת:

1. הכנסת תובעת לראות ולאשר מראש כל מפה ומסמך רלוונטי לפני הצבעתה במליאה.

2. הכנסת מוחה נגד כל נסיגה מחבלי מולדת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

יפה. זה חשוב.

היו"ר מ' פלד:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעות. אני מבקש להצביע בראש ובראשונה על הצעת סיעת מולדת.

הצבעה מס' 11

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ב' אלון – 2

נגד – 7

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ב' אלון לא נתקבלה.

היו"ר מ' פלד:

בעד – 2, נגד – 7, אין נמנעים. ההצעה לא נתקבלה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת הסיכום של הדרך השלישית. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 12

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת י' הראל – 10

נגד – אין

נמנעים – 1

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת י' הראל נתקבלה.

היו"ר מ' פלד:

עשרה בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. ההצעה נתקבלה.

הצבעה שלישית – על הצעתה של חד"ש-בל"ד. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 13

בעד הצעת הסיכום שהביאה חברת הכנסת ת' גוז'נסקי – 6

נגד – 3

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביאה חברת הכנסת ת' גוז'נסקי נתקבלה.

היו"ר מ' פלד:

שישה בעד, שלושה נגד, אין נמנעים. ההצעה נתקבלה.

הצעה אחרונה, הצעתה של מפלגת העבודה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 14

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ש' וייס – 6

נגד – 2

נמנעים – 1

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ש' וייס נתקבלה.

היו"ר מ' פלד:

שישה בעד, שניים נגד, נמנע אחד. ההצעה נתקבלה.

בזה תם הדיון. הישיבה הבאה תתקיים מחר, יום רביעי, בשעה 11:00. ישיבת הכנסת נעולה. תודה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:59.